judoji serija

SÉBASTIEN JAPRISOT

Mirtininkų kupė

prancūziškas detektyvas

SÉBASTIEN JAPRISOT

Mirtininkų kupė

Iš prancūzų kalbos vertė
Vita Malinauskienė

baltos lankos

Dailininkė Vida Kuraitė
Redaktorius Marius Daškus

Viršelyje panaudota nuotrauka iš BALTŲ LANKŲ archyvo
Versta iš Sébastien Japrisot, *Compartiment tueurs*,
Editions Denoël, 1962

Printed in Lithuania
ISBN 9955-429-14-3

Turinys

Kaip viskas prasidėjo

Traukinys atvyko iš Marselio.

Anot vyriškio, kuris prižiūrėdavo koridorius ir tikrindavo tuščias kupė, tai buvo „Fokėjietis“, „atpūškavęs be dešimties minučių aštuonios, dabar galima ir užkąsti“. Šiek tiek anksčiau, be dvidešimt penkių aštuonios, atvyko „Anesi“, jame jis rado paliktus du apsiaustus, skėtį ir pastebėjo, kad iš šildymo sistemos nuteka vanduo. Kai pasilenkė virš rankenos su perskilusia veržle, pro lango stiklą pamatė, kad „Fokėjietis“ sustojo kitoje tos pačios platformos pusėje.

Spalio pradžios šeštadienio rytas buvo labai vaiskus ir šaltas. Keleiviai, grįžtantys iš pietų, kur paplūdimiuose vis dar šurmuliavo būriai besimaudančių žmonių, stebėjosi, kad tariant pasisveikinimo žodžius iš burnų veržiasi baltų garų debesėliai.

Vyro, tikrinusio vagonų koridorius, – keturiasdešimt trejų metų Pjero, draugų praminto Mažyliu, kraštutinių kairiųjų pažiūrų žmogaus – mintys sukosi apie streiką, kuris turėjo įvykti kitą savaitę, tačiau dabar, Liono

stotyje, šaltą šeštadienio rytą, 7 val. 53 min., jis pasijuto išalkęs ir panoro išgerti puodelį geros kavos.

Vagonai stovės ne trumpiau kaip pusvalandį, štai kodėl prieš eidamas nuo „Anesi" prie „Fokėjiečio", Pjeras nutarė pasimėgauti kava. 7 val. 56 min. jis jau buvo valgykloje ir, laikydamas rankoje garuojantį geltoną puodelį su raudonu apvadu, atsmaukęs ant pakaušio mėlyną uniforminę kepurę su snapeliu, karštai diskutavo su trumparegiu kontrolieriumi ir juodadarbiu Šiaurės afrikiečiu apie tai, ar pasiseks streikas, pradėtas trečiadienį, dieną, kai niekas, visiškai niekas nevažiuoja traukiniu.

Pjeras kalbėjo lėtai, ramiai, pareiškė, kad toks trumpalaikis streikas – savotiška reklama, kurios svarbiausias tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį. Pašnekovai sakė pritarią jo nuomonei. Jo nuomonei dažnai pritardavo. Jis buvo aukšto ūgio, stambus, nerangus, lėtakalbis, žvelgė didelėmis romiomis akimis, kurios jį jaunino. Turėjo reputaciją ramaus žmogaus, kurio neišgąsdinsi, net jei užpulsi iš už nugaros.

8 val. 05 min. Pjeras jau ėjo „Fokėjiečio" koridoriais, atidarinėdamas ir uždarinėdamas stiklines duris.

Ketvirtame antrosios klasės vagone, trečioje kupė, jei skaičiuotume nuo traukinio galo, jis rado ant gulto kažkieno užmirštą geltonai juodą kaklaskarę. Išskleidęs pamatė, kad joje pavaizduota Nicos įlanka, prisiminė Nicą, Anglų krantinę, „Kazino" – nedidelę kavinę Sen Rošo kvartale. Nicoje buvo du kartus: būdamas dvylikos metų vasaros stovykloje ir dvidešimties metų – povestuvinėje kelionėje.

Nica.

Kaimyninėje kupė jis rado lavoną.

Nors kine visuomet užmigdavo dar prieš prasidedant detektyvui, iš karto suprato, kad prieš jo akis lavonas. Moteris gulėjo skersai ant apatinio gulto, dešinėje pusėje nuo durų, jos kojos keistai karojo, nebuvo matyti net pėdų, atmerktose akyse atsispindėjo dienos šviesa. Jos drabužiai – tamsios spalvos kostiumėlis ir balta palaidinukė – netvarkingi, bet, jo akimis, ne labiau nei bet kurios kitos keleivės, kuri, jau apsirengusi, trumpam prigula pailsėti ant antros klasės vagono gulto. Kairiąja ranka stipriai, kad net išsišovė krumpliai, ji buvo įsikibusi į minkštasuolio kraštą, dešiniosios delnas rėmėsi į ploną čiužinį; kūnas, regis, sustingo tą akimirką, kai ji bandė atsistoti. Kostiumėlio sijonas šiek tiek pasikėlęs, matyti trys klostės. Ant pilko S. N. C. F.* apkloto, nuslydusio ant grindų šalia gulto, gulėjo juodas laivelis labai plonu kulniuku.

Geležinkelio tarnautojas nusikeikė ir dvylika sekundžių stovėjo žiūrėdamas į lavoną. Tryliktą sekundę pažvelgė į užuolaidą, nuleistą ant lango. Keturioliktą sekundę metė žvilgsnį į savo laikrodį.

Buvo 8 val. 20 min. Jis vėl nusikeikė, pagalvojo, kam turėtų pranešti apie įvykį, ir dėl viso pikto susirado kišenėje kupė raktą.

Po penkiasdešimties minučių, kai užuolaida buvo pakelta ir saulės spindulys apšvietė gulinčios moters kelius, kupė ėmė žybsėti Kriminalistikos skyriaus fotografo blykstė.

Tai buvo tamsiaplaukė, jauna, aukšto ūgio, liesa, gana daili moteris. Ant jos kaklo, virš palaidinukės

* *Societé nationale des chemins de fer français* – Nacionalinė Prancūzijos geležinkelio draugija (pranc.).

iškirptės, buvo aiškiai matyti smaugimo pėdsakai: apačioje nedidelių apvalių dėmelių virtinė, kiek aukščiau – gilesni, plokštesni, iš abiejų pusių išpampę juosvi dryžiai. Parodęs į juos smiliumi, daktaras, kreipdamasis į čia susirinkusiuosius, ramiu tonu pasakė, kad violetinės dėmės, kurios matyti ant odos, neįprastos, iš jų tamsumo galima spręsti, kad žudikas naudojo nešvarią juostą.

Trys paltais vilkintys netoliese buvę vyriškiai priėjo arčiau, norėdami geriau įsižiūrėti. Po jų kojomis traškėjo ant grindų pabirę perlai. Jų buvo visur, jie tviskėjo tarytum mažytės saulės dėmelės ant apkloto, kur gulėjo moteris, ant kaimyninio gulto, ant žemės ir net ant lango rėmų, metro aukštyje nuo grindų. Vėliau jų rado ir dešinėje tamsaus nužudytosios kostiumėlio kišenėje. Tai buvo žibantys pigūs parduotuvėje „Priziunik" pirkto vėrinio karoliukai.

Daktaras pasakė, kad plika akimi matyti, jog iš pradžių žudikas stovėjo už savo aukos nugaros, apjuosė jai kaklą juosta, o kai smaugė, timptelėjo už vėrinio, ir šis nutrūko. Pakaušyje kraujosruvos nėra, kaklo slanksteliai nepažeisti. Užtat gerokai nukentėjo šoniniai kaklo raumenys.

Ji gynėsi trumpai ir nevykusiai. Jos dažytų nagų lakas atšokęs tik nuo vieno dešinės rankos viduriniojo piršto nago. Žudikas, gal sąmoningai, o gal ne, besigrumdamas parvertė ją ant gulto. Ten jis ją ir pribaigė, stipriai timptelėjęs už abiejų kaklą veržusios juostos kraštų. Iš visko sprendžiant aukai pasmaugti žudikui prireikė dviejų ar trijų minučių. Mirtis ištiko mažiau kaip prieš dvi valandas, maždaug tuo metu, kai traukinys atvyko į stotį.

Vienas iš kupė esančių vyrų, kuris sėdėjo kairėje, ant apatinio gulto krašto, susikišęs rankas į palto kišenes ir atsmaukęs kepurę, pro sukąstus dantis uždavė klausimą. Kad sąžinė būtų rami, daktaras atsisėdo įstrižai prie aukos šono, atsargiai pakėlė mirusiosios galvą ir atsakė, kad kol kas dar anksti ką nors teigti, bet jis manąs, jog žudikas nebūtinai turėjo būti aukštesnis ir stipresnis už auką, ją nužudyti galėjo ir vyras, ir moteris. Tik moterys paprastai nesmaugia savo aukų, štai ir viskas.

Vidurdienį jis baigė lavono apžiūrą. Pasiėmė portfelį, palinkėjo visiems sėkmės ir išėjo. Išeidamas uždarė kupė duris.

Vyriškis, kuris sėdėjo, išsitraukė iš dešinės kišenės sumaigytą cigaretę. Vienas iš padėjėjų ištiesė jam žiebtuvėlį, paskui, susikišęs rankas į palto kišenes, priėjo prie lango ir prisiglaudė kakta prie stiklo.

Perone, tiesiai po langu, Kriminalistikos skyriaus darbuotojai, laukdami, kol ateis jų eilė, tylėdami rūkė. Kiek tolėliau grupelė geležinkelio tarnautojų ir langų plovėjų karštai aptarinėjo įvykį. Prie pirmųjų vagono durų stovėjo drobiniai neštuvai nuo laiko patamsėjusiomis medinėmis rankenomis.

Pro langą žiūrėjęs vyriškis išsitraukė iš palto kišenės nosinę, nusišnypštė ir pareiškė, kad greičiausiai bus pasigavęs gripą.

Jam už nugaros sėdintis vyriškis su kepure pasakė, kad jis dėl to labai apgailestaująs, bet gripu sirgti dabar negalima, reikią sutvarkyti šį reikalą. Kreipėsi į Graci ir pasakė, kad tuo užsiims būtent jis, Graci. Atsistojęs nusiėmė kepurę, išsitraukė iš jos nosinę, garsiai nusišnypštė ir pareiškė, kad ir jis, velniai rautų, gripuoja,

paskui įsidėjo nosinę atgal į kepurę, užsivožė ją ant galvos ir dusliu balsu, kuris dėl slogos tapo dar duslesnis, pasakė, kad jeigu jau taip atsitiko, tai jam, Graci, derėtų tuojau pat, neatidėliojant imtis šio reikalo. Reikia apžiūrėti rankinę, drabužius, lagaminą. Pirma, išsiaiškinti, kas yra toji gražuolė. Antra, sužinoti, iš kur ji atvažiavo, kur gyvena, kas jos pažįstami, ir visa kita. Trečia, sudaryti sąrašą keleivių, nusipirkusių bilietus į šią kupė. Pranešimą reikia pateikti šį vakarą, 7 valandą. Būtų neblogai, jei šįkart vyrai kvailysčių krėstų mažiau nei paprastai. Tardytojas bus tas šunsnukis Fregaras. Kas turi ausis, teklauso. Svarbiausia viską tinkamai pateikti. Ar supranti? Tinkamai pateikti.

Jis išsitraukė ranką iš kišenės, pamojavo ja ir įdėmiai pažvelgė į vyriškį, stovintį prie lango, bet šis neatsigręžė.

Tada tarė: ką gi, dėl tos istorijos su žaidimo automatais jis dar turįs susitikti su Triukmiušu, taigi bėgsiąs.

Trečiasis vyriškis, nuo grindų rinkęs pabirusius perliukus, pakėlė į jį akis ir paklausė, ką turįs daryti.

Vietoj atsakymo pasigirdo garsus juokas, paskui nuo slogos prikimęs balsas pareiškė, kad iš jo, nevykėlio, naudos vis tiek nedaug, jam tiktų žaisti tik su žaisliukais, nieko kita veikti jis nesugebąs.

Vyriškis su skrybėle dar kartą pažvelgė į tą, kuris tebežiūrėjo pro langą, į labai aukštą, liesą, išblukusiais plaukais žmogų, vilkintį tamsiai mėlynu paltu apibrizgusiomis rankovėmis. Šį žmogų slėgė trisdešimt penkerių, o gal ir visų keturiasdešimt penkerių nuolatinio paklusnumo metų našta. Stiklas, pro kurį žvelgė, buvo aprasojęs. Vargu ar jis galėjo ką nors įžiūrėti.

Vyriškis su skrybėle dar pasakė, kad jam, Graci, reikia apžiūrėti ir kitas kupė, nes niekada nežinai, ką gali rasti, net tada, kai ten ničnieko nėra; įteikiant raportą tai daro įspūdį. Reikia mokėti viską pateikti.

Jis norėjo dar kai ką pridurti, bet tik gūžtelėjo pečiais ir pasakė, kad vis dėlto bus stipriai persišaldęs.

– O tavęs, perlų rinkėjau, aš laukiu dvyliktą valandą Orfevro krantinėje, – užbaigė. – Čiau.

Ir išėjo palikęs atlapas duris.

Vyriškis prie lango atsisuko – veidas išblyškęs, žydros akys, žvilgsnis ramus – ir pasakė savo palydovui, palinkusiam prie apatinio gulto, ant kurio gulėjo nužudytoji, kad kai kas tikrai užsitarnavo geros pylos.

Tai buvo nedidelis bloknotas languotais lapeliais, suvertais ant spyruoklės, ant raudonų jo viršelių buvo matyti pirštų atspaudai. Pirktas už šimtą frankų kanceliarinių prekių Banjo parduotuvėje, kurios savininkas mėgdavo išgerti ir karšdavo kailį savo žmonai.

Inspektorius, kurį kolegos vadino Graci, atsivertė bloknotą stoties antrame aukšte esančiame kabinete, panoręs užsirašyti pirmąsias surinktas žinias. Buvo maždaug vienuolikta valanda. „Fokėjiečio" vagonai, taip pat ir ketvirtasis, buvo nusiųsti į atsarginį kelią. Trys pirštinėmis mūvintys žmonės, pasiėmę celofaninius maišelius, pradėjo kruopščiai apžiūrinėti vagoną.

„Fokėjietis" išvyko iš Marselio penktadienį, spalio 4 dieną, 22 val. 30 min. Pagal tvarkaraštį jis buvo sustojęs Avinjone, Valanse, Lione ir Dižone.

Kupė, kurioje rastas lavonas, buvo šešios vietos – nuo 221-os iki 226-os. Numeriai didėjo iš apačios į viršų,

nelyginiai buvo kairėje nuo įėjimo, lyginiai – dešinėje. Penki bilietai buvo nupirkti iš anksto, Marselyje. Ir tik viena vieta, 223-ia, buvo neužimta iki Avinjono.

Auka gulėjo ant gulto, kurio numeris buvo 222. Bilietas, rastas jos rankinėje, rodė, kad į traukinį ji įlipo Marselyje ir, jeigu tik neapsikeitė vietomis su kitu keleiviu, naktį turėjo užimti 224-ą vietą.

Kelionės metu antrosios klasės vagonuose bilietai buvo tikrinami tik vieną kartą, išvažiavus iš Avinjono, tarp dvidešimt trečios valandos trisdešimt minučių ir trisdešimt minučių po vidurnakčio. Su kontrolieriais, tikrinusiais bilietus, pavyko pasikalbėti telefonu tik po vidurdienio. Abu tvirtino, kad niekas iš keleivių į traukinį nepavėlavo, bet, deja, jie neįsiminė tų, kurie važiavo šioje kupė.

Orfevro krantinė, 11 val. 35 min.

Nužudytosios drabužiai, baltiniai, rankinė, lagaminas, bateliai, vestuvinis žiedas buvo sudėti ant inspektoriaus, kuris nedalyvavo šios bylos tyrime, stalo. Prie šių daiktų buvo pridėtas rašomąja mašinėle dviem egzemplioriais išspausdintas rastų daiktų sąrašas. Jį sudarė Kriminalistikos skyriaus stažuotojas Bezaras.

Valkata, tardomas prie gretimo stalo, metė šlykštų juokelį apie popierinį paketą, kuris perplyšo keliaudamas iš vieno aukšto į kitą; iš jo veržėsi baltų nailoninių baltinių debesis. Inspektorius Graci liepė jam užsičiaupti, o valkata atšovė, kad jiems derėjo iš anksto susitarti: jeigu jam draudžiama kalbėti, gal bus geriau, jeigu jis išeis; tada priešais jį sėdėjęs inspektorius užsimojo ranka, bet skriaudžiamąjį ginti ėmėsi kažkokia dama, „nuo pradžios iki pabaigos“ dalyvavusi eismo

įvykyje, kuris tuo metu buvo tiriamas. Kilus šurmuliui ant grindų ėmė kristi daiktai, kuriuos nešė Graci.

Dar nesibaigus incidentui Graci jau buvo peržiūrėjęs pusę lengvabūdiško nešulio daiktų, kurie dabar, kai jis ėmėsi sudarinėti aprašą, nebetilpo ant stalo; jie krito nuo kėdės, mėtėsi ant grindų, ant kaimyninių stalų, o bendradarbiai kaip reikiant keikė bukagalvį, nesugebantį dirbti jam skirtoje vietoje.

Kriminalistikos skyriaus rašomąja mašinėle išspausdintame daiktų apraše buvo keletas pastabų: perliukas, rastas tamsaus kostiumėlio kišenėje, atsidūrė tarp kitų kupė surinktų perliukų, kurie bus kruopščiai ištirti; ant rankinės, lagamino, batelių ir rankinėje bei lagamine esančių daiktų daugiausia pirštų atspaudų buvo palikusi nužudytoji, o kitus pirštų atspaudus, aptiktus traukinyje, dar reikės ištirti, nes jie blogai išsilaikę; saga, kurios pasigesta lifte, buvo rasta kupė, ji bus ištirta kartu su perliukais; keletas nepadorių piešinėlių su užrašu „Geriau žvirblis rankoje negu briedis girioje“, nevykusiai nupieštų ant keturgubai sulankstyto 21 x 27 cm formato popieriaus lapelio, taip pat aptikto rankinėje, – rebusas, atitinkantis komivojažerių skonį. Be to, jis išspręstas neteisingai, o iš to, kaip atsidėjęs Bezaras (net keturiolika mašinraščio eilučių) aiškino, kodėl šis sprendimas neteisingas, buvo galima spręsti, kad vyresnybė gerokai plušėjo ir kad šis rebusas jų kontoroje šiandien buvo pagrindinė pokalbių tema.

Beje, iki vidurdienio rebusas apkeliavo visus aukštus, nes ir pats šefas, net nenusiėmęs skrybėlės prie stalo kažką piešė ir siūlė sprendimus, palydėdamas savo

žodžius kimiu stipriai persišaldžiusio žmogaus krizenimu; trys linksmai nusiteikę inspektoriai juoku palydėdavo kiekvieną jo pokštą.

Visi nutilo, kai į kambarį susikūprinęs ir šnypšdamas nosį įėjo tas, kurį vadino Graci.

Šefas nustūmė skrybėlę ant pakaušio ir tarė:

– Gerai, vaikinai, man reikia pasikalbėti su mūsų Šerloku Holmsu, o sprendžiant iš jo veido išraiškos, matyti, kad reikalai klostosi nekaip, taigi galite nešdintis.

Jis vis dar neatitraukė pieštuko nuo piešiniais išmarginto popieriaus lapelio, o jo lūpų kampučiuose ir primerktose akyse žaidė šypsena. Palenkęs galvą mašinaliai kažką piešė, o prie radiatoriaus prisišliejęs Graci abejingu balsu dėstė tai, kas buvo užrašyta jo bloknote.

Nužudytosios vardas – Žoržeta Toma. Trisdešimties metų. Gimė Flerake (Dordonės departamentas). Būdama dvidešimties, ištekėjo už Žako Lanžo. Po ketverių metų išsiskyrė. Metro šešiasdešimt trijų centimetrų ūgio, brunetė, akys žydros, oda šviesi, ypatingų žymių nėra. Dirbo firmos „Barlen“ kosmetinių prekių demonstruotoja. Gyveno Diuperė gatvėje, name Nr. 14. Nuo antradienio, spalio 1 dienos, iki penktadienio, spalio 4 dienos, buvo Marselyje, kur reklamavo firmos prekes. Apsistojo viešbutyje „Mesažeri“ Felikso Pija gatvėje. Pietaudavo ir vakarieniaudavo Felikso Pija gatvėje ir centre esančiose kavinėse bei restoranuose. Per mėnesį, išskaičiavus įnašus už socialinį draudimą, uždirbdavo 922 frankus 58 santimus. Jos sąskaitoje banke buvo 774 frankai 50 santimų. Rankinėje rasta 342 frankai 93 santimai ir vienas Kanados doleris. Iš visko sprendžiant, žmogžudystė buvo įvykdyta ne api-

plėšimo tikslu. Rasta užrašų knygelė su adresais, kuriuos dar reikės patikrinti. Apžiūrėjus daiktus nerasta nieko ypatinga: tuščia dėžutė nuo aspirino, kurią jau buvo galima išmesti, keletas vaiko nuotraukų, gana švelnus laiškas apie tai, kad pasimatymas atidedamas; jis prasidėjo žodžiais „Mano mieloji putpelyte", be datos ir be parašo, – štai ir viskas.

Šefas pasakė: gerai, viskas papraščiau negu paprasta, pirmiausia reikia pasikalbėti su žmonėmis. Išsitraukė iš kišenės sumaigytą cigaretę ir pasukiojo ją tarp pirštų. Akimis ieškojo žiebtuvėlio. Graci priėjo arčiau ir davė jam prisidegti. Palinkęs virš ugnelės, šefas burbtelėjo: pirma, Diuperė gatvė, jeigu ji tikrai ten gyveno. Užsitraukė dūmą, sukosėjo, pasakė, kad reikėtų mesti rūkyti. Antra, firma „Barlen". Trečia, surasti giminaičius, kad ją atpažintų.

Jis metė žvilgsnį į priešais gulintį lapelį su piešiniais ir geraširdiškai šypsodamasis pasakė, kad tai labai įdomu. O ką galvoja pats Graci?

Graci nieko negalvojo.

Šefas burbtelėjo „gerai" ir atsistojo. Jis ketino kartu su sūnumi pietauti viename iš Halių bistro. Sūnus rengiasi stoti į Meno mokyklą. Dvidešimties metų, o galvoje vėjai švilpauja. Domisi tik trimitu ir menu. Tikrų tikriausias kretinas.

Vilkdamasis paltą akimirką stabtelėjo, ištiesė į priekį smilių ir pakartojo, kad jis, Graci, galįs patikėti, jo sūnus tikrų tikriausias kretinas. Kad ir kaip ten būtų, vis tiek jį mylįs. Graci galįs patikėti, jam dėl sūnaus širdis pusiau plyšta.

Jis vėl pasakė „gerai". Jiedu dar pasikalbėsią po pietų. O ar gautas keleivių nusipirkusių bilietus į

traukinį, sąrašas? Tie geležinkelininkai niekada neskuba. Šiaip ar taip, laboratorijos kol kas neverta apkrauti darbu. Pasmaugti traukinyje gražuolę – ne profesionalo darbas. Nespės Graci apsidairyti, o koks nors nevisprotis užgrius jam ant galvos: aš mylėjau ją, ir panašiai. Tuomet bylą bus galima perduoti tam šunsnukiui Fregarui.

Apsimuturiavęs kaklą šiltu vilnoniu, raudonais langeliais išmargintu šaliu, jis pradėjo sagstytis paltą ant storo, kaip nėščios moters atsikišusio pilvo. Įbedė žvilgsnį į Graci kaklaraištį. Niekada nežiūrėdavo tiesiai į akis. Žmonės kalbėjo, kad jo akys turi defektą, kad vaikystėje jam kažkas atsitikę. Bet ar galima įsivaizduoti, kad ir jis kadaise buvo vaikas?

Koridoriuje atsigręžė ir šūktelėjo Graci, kuris tuo metu buvo beeinąs į inspektorių kambarį: taip, jis vos neužmiršo pasakyti, kad žaidimo automatų bylą reikia tirti labai atsargiai, nes į ją įsipainioję pernelyg daug žmonių. Ir kol visi duomenys nebus perduoti į D. S. T.*, nereikia skubėti švęsti pergalės. Taigi jeigu jų kontoroje sukinėjasi koks nors žurnalistėlis, būtų neprošal pakišti jam pasmaugtos gražuolės istoriją, o detales nutylėti. Turįs ausis teklauso.

Pirmasis kontoroje besišlaistantis žurnalistėlis sugriebė Graci už rankovės šešioliktą valandą, kai šis su šviesiaplaukiu perlų rinkėju grįžo iš Diuperė gatvės. Jis atrodė kaip gerai apmokamas nuolatinis *France-Soir* darbuotojas, jo veide švietė išdidi šypsena.

* *Direction de la securité du territoire* – Teritorijos saugumo valdyba (pranc.).

Graci su tam tikromis išlygomis padovanojo jam moters, pasmaugtos Liono geležinkelio stotyje, istoriją; geraširdiškai ištraukė iš piniginės nuotrauką, perfotografuotą iš nuotraukos, kuri buvo įklijuota nužudytosios pažymėjime. Iš jos žvelgianti Žoržeta Toma atrodė tokia pat, kokia buvo rasta – puikus makiažas, stropiai sušukuoti plaukai, ją nebuvo sunku atpažinti.

Žurnalistas švilptelėjo, atidžiai išklausė, kai ką užsirašė, pažvelgė į rankinį laikrodį ir pranešė skubąs į Teismo medicinos institutą; ten pateps vieną tipą ir, jeigu pasiseks, susitiks su durininke iš Diuperė gatvės, kuri turėtų atpažinti nužudytąją. Dar turi penkiasdešimt minučių, gali suspėti paskelbti žinutę vakarinėje laikraščio laidoje.

Jis taip skubėjo, kad po penkiolikos minučių visi Paryžiaus laikraščiai geradarių dėka jau buvo informuoti apie įvykį. Bet jų toji žinia nebesudomino, nes rytoj – sekmadienis.

16 val. 15 min. Graci, atsisagstęs paltą, jau ketino sėstis prie telefono ir skambinti žmonėms, kurių adresai ir telefonai buvo surašyti nužudytosios užrašų knygelėje, bet staiga pamatė ant savo stalo gulintį ranka surašytą sąrašą keleivių, kurie buvo nusipirkę bilietus į „Fokėjiečio“ traukinį ir užėmė 221–226-ą vietas. Visi šeši keleiviai bilietus pirko iš anksto, prieš parą ar dvi iki išvykstant traukiniui:

221 vieta – Rivolani, penktadienis, spalio 4, Marselis;
222 vieta – Dares, ketvirtadienis, spalio 3, Marselis;
223 vieta – Bombà, ketvirtadienis, spalio 3, Avinjonas;·

224 vieta – Toma, penktadienis, spalio 4, Marselis;
225 vieta – Garodi, ketvirtadienis, spalio 3, Marselis;
226 vieta – Kabūras, trečiadienis, spalio 2, Marselis.

Paslauga už paslaugą: inspektorius Graci paskambino į Teismo medicinos institutą žurnalistui; norėjo paprašyti, kad šis savo straipsnyje paskelbtų sąrašą. Kitame laido gale paprašė palaukti, Graci atsakė, kad nepadės ragelio.

226-a vieta

Renė Kabūras jau aštuonerius metus vilkėjo tuo pačiu paltu su velke. Didesnę metų dalį dėvėjo megztas vilnones pirštines, megztus švarkus ilgomis rankovėmis ir storą šalį, trukdantį sukioti kaklą.

Jis buvo šaltmirys ir greitai persišaldydavo, todėl stojus pirmiesiems šalčiams, ir šiaip gana paniuręs, tapdavo neurasteniku.

Kiekvieną vakarą šiek tiek po pusės šešių jis išeidavo iš firmos „Proženˮ („Progresas jūsų virtuvėjeˮ) filialo. Nors priešais jo kontorą buvo autobusų stotelė „Alezijos aikštėˮ, į savo 38-ojo maršruto autobusą įlipdavo galinėje stotelėje prie Orleano vartų, kad būtų tikras, jog galės atsisėsti. Visą kelią, iki pat Rytų geležinkelio stoties, neatplėšdavo akių nuo laikraščio. Jis skaitydavo *Le Monde*.

Tą vakarą, nepanašų į kitus vakarus, nes tik rytą grįžo iš vienintelės per pastaruosius dešimt metų kelionės, jis elgėsi labai neįprastai. Pirma, užmiršo pirštines stalo stalčiuje, o kadangi norėjo greičiau sugrįžti

namo, į savo butą, kurio nebuvo tvarkęs jau visą savaitę, nusprendė apsieiti be jų. Paskui, ko niekada anksčiau nedarydavo, užsuko į alaus barą prie Orleano vartų ir atsisėdo prie baro; nuo pat Marselio – važiavo prikūrentame vagone, miegojo apsirengęs, nes kupė buvo moterų, o jis nebuvo įsitikinęs, kad pižama pakankamai švari, – jį visą laiką kamavo troškulys. Ir pagaliau, išėjęs iš baro, apėjo tris laikraščių kioskus, bet taip ir nerado *Le Monde*. Paskutinė laida dar nebuvo atvežta. O jo autobusas jau stovėjo stotelėje. Tada nusipirko *France-Soir*.

38-ojo maršruto autobuse, įsitaisęs salono viduryje, toliau nuo ratų, prie lango, atsivertė antrąjį puslapį net nežvilgtelėjęs į pirmąjį. Kiti, įdomesni, puslapiai jam teikdavo daugiau malonumo. Niekada nemėgo garsių šūksnių, linksmų pokštų, nešvankių juokelių. Stambios antraštės irgi buvo atgrasios.

Jautėsi pavargęs, kažkoks sunkumas užgulė akis, taip visada jausdavosi prieš susirgdamas gripu. O juk traukinyje miegojo – tiesa, ant viršutinio gulto, bijojo nukristi, be to, įsikniaubęs į sulankstytą švarką, nes ten esančios pagalvės nekėlė pasitikėjimo. Miegoti miegojo, bet miegas nebuvo gilus, pervažose jį pažadindavo dunksintys ratai, reikėjo kęsti nepakeliamą karštį. Taip miegant sąmonę pasiekia stotyse plyšaujančių garsiakalbių pranešimai, kamuoja kvaila baimė: bijai katastrofos, bijai, kad nesugestų šildymo sistema, bijai, kad nepavogtų po galva padėtų pinigų, dievai žino, ko dar bijai.

Jis išlipo iš traukinio Liono geležinkelio stotyje be šalio, atsisagstęs paltą. Marselyje visą be galo ilgą savaitę buvo karšta kaip vasarą. Prieš akis vis dar regėjo

akinamą Kanebjerės gatvę, kokią kartą išvydo trečią valandą dienos, kai traukė Senojo uosto link, o saulė švietė jam tiesiai į veidą. Matė lengvai plevenančias šviesias sukneles, po kuriomis buvo galima nuspėti nuo aistros besiplaikstančius prašmatnius apatinius sijonus; nuo tokių minčių jis visada jausdavosi kaip nesavas. O dabar dar ir gripą pasigavo. Taip jam ir reikia.

Pats nežinojo, kodėl jam taip ir reikia. Gal čia kaltos tos mergelės, gal uždaras jo būdas, kad sulaukęs trisdešimt aštuonerių jaučiasi toks vienišas. Gal jis kaltas dėl to, kad pavydžiais žvilgsniais, kurių gėdijosi, bet kuriuos ne visada pavykdavo nuslėpti, nulydėdavo akimis jauną, laimingą ir turtingą porelę. Gal dėl kvailumo, nuo kurio tapdavo lyg nesavas...

Prisiminė Marselį – ten praleistas laikas jam tapo tikra kančia, išvarginusia labiau nei pavasario mėnesiai, praleisti Paryžiuje, – prisiminė vieną vakarą Marselyje; tai buvo prieš dvi paras. Kvaila, bet jis iškart pakėlė akis. Kai dar buvo vaikas, išsiugdė įprotį – norėdavo įsitikinti, ar niekas neatspėjo jo minčių. Trisdešimt aštuoneri metai.

Priešais jį, antroje eilėje, kažkokia mergina skaitė *Le Monde*. Pasukęs galvą pamatė, kad jau pravažiavo Šatlė, o dar nebuvo perskaitęs nė eilutės.

Šiandien atsiguls anksčiau. Vakarieniaus, kaip visada, restorane „Pas Šarlį“, pirmame namo, kuriame gyvena, aukšte. Kambarius susitvarkys rytoj. Tam skirs visą sekmadienio rytą.

Laikraštyje, kurio taip ir nepradėjo skaityti, o tik mašinaliai bėgiojo akimis nuo pastraipos prie pastraipos, staiga pamatė savo vardą, bet jis tik akimirką patraukė jo dėmesį. Susidomėjo žinute tada, kai dviem

eilutėmis žemiau aptiko sakinį, kuriame buvo kalbama apie naktį, apie miegamąsias vietas, apie traukinį.

Perskaitė visą frazę, iš kurios sužinojo tik tai, kad praėjusią naktį kažkas įvyko vienoje iš „Fokėjiečio“ kupė. Perskaitė dvi aukščiau esančias eilutes ir suprato, kad žmogus, vardu Kabūras, irgi važiavo toje kupė.

Teko praskėsti alkūnes, kad galėtų išskleisti laikraštį ir sugrįžti į pirmąjį puslapį, kur buvo išspausdinta žinutės pradžia. Kaimynas nepatenkintas suburbėjo ir pasislinko.

Kai pirmoje skiltyje pamatė nuotrauką, jam užgniaužė kvapą. Nepaisant prastos laikraščio kokybės, nuotraukoje pavaizduotos moters bruožus atpažino iš karto. Su ja, ačiū Dievui, neseniai išsiskyrė, vildamasis, kad visiems laikams, ir staiga ji išdygsta lyg iš po žemių.

Žvelgdamas į pilkšvą atvaizdą, aiškiai įsivaizdavo jos akių spalvą, tankius plaukus, akinamą šypseną, kuri vakar vakare, jų kelionės pradžioje, nulėmė visa tai, kas vyko paskui: ir kvailą viltį, ir pažeminimą, kurį patyrė penkiolika minučių po dvyliktos. Staiga pajuto jos kvepalų aromatą, kuris pasirodė nemalonus, kai toji greta stovėjusi moteris pakėlė balsą ir pasisukusi smarkiai trūktelėjo petį, nelyg mažas ir atkaklus nemaloniai žvelgiantis boksininkas, kurio kovą vieną vakarą stebėjo Centrinėje sporto salėje.

Širdis įnirtingai daužėsi krūtinėje, atrodė, kad ji plaka prie pat gerklės, jis dargi trimis pirštais – nykščiu, didžiuoju ir smiliumi – palietė kaklą.

Instinktyviai nukreipė žvilgsnį į langą, norėdamas pamatyti savo atvaizdą, ir suprato, kad autobusas jau važiuoja Strasbūro bulvaru, greitai bus galinė stotelė.

Perskaitė antraštę virš nuotraukos ir keletą pirmų žinutės eilučių, paskui sulankstė laikraštį.

Autobuse buvo likę koks dešimt žmonių. Jis išlipo paskutinis, dešinėje rankoje laikydamas negrabiai sulankstytą laikraštį.

Kirsdamas aikštę ties Rytų geležinkelio stotimi, vėl pajuto kvapus, primenančius kelionę, išgirdo pažįstamus garsus, į kuriuos niekada nekreipdavo ypatingo dėmesio, nes čia praeidavo kiekvieną vakarą. Už ryškiai apšviesto geležinkelio stoties pastato nuaidėjo švilpukas, traukinys griausmingai pajudėjo.

Pasmaugtą moterį rado ant apatinio kupė gulto, kai traukinys jau buvo atvykęs. Ji turėjo vardą – Žoržeta Toma, o jam ši moteris viso labo tebuvo paauksuota monograma „Ž", kurią matė ant jos rankinės; giliu, dusliu balsu bendrakeleivė maloniai pasiūlė cigaretę „Vinston", kai jiedu šnekučiavosi koridoriuje. Jis nerūkė.

Perėjęs aikštę ir atsidūręs ant šaligatvio, neiškentęs vėl atsivertė laikraštį. Stovėjo gana toli nuo žibinto ir negalėjo nieko įskaityti. Su išskleistu laikraščiu rankoje pastūmė įstiklintas artimiausio alaus baro duris, o kai jį užliejo šilto oro ir ūžaujančių balsų banga, norėjo pasukti atgalios, bet paskui prisimerkęs įėjo. Perėjo salę, pilną žmonių, ir susirado vietą ant minkštasuolio, kur jau sėdėjo tyliai besikalbanti porelė.

Nenusivilkęs palto atsisėdo ir išskleidė laikraštį ant blizgančio raudono staliuko. Prieš tai teko pastumti du tuščius bokalus, stovėjusius ant šlapių kartoninių dėklų.

Porelė žvelgė į jį. Abu maždaug keturiasdešimties metų, vyriškiui galėtų būti ir daugiau. Atrodė pavargę, liūdni, kaip žmonės, kiekvienas turintis savo gyvenimą

ir retkarčiais trumpam susitinkantys po darbo. Renė Kabūrui jie pasirodė negražūs: abu nebe pirmos jaunystės, moters pagurklis nukaręs, o namuose laukia vyras ir vaikai, štai taip.

Priėjo padavėjas, nurinko indus. Renė Kabūrui teko kilstelėti laikraštį. Padavėjas perbraukė stalą drėgnu skuduru, palikdamas pėdsakus, kurie bematant išnykdavo. Kabūras užsisakė bokalą alaus, kaip prie Orleano vartų, kaip tą rytą, kai palikęs namuose lagaminą užsuko į bistro ant kampo.

Buvo ištroškęs, tačiau net nepastebėjo, kaip padavėjas pastatė priešais jį bokalą. Įnikęs į laikraštį, pajuto, kad jis jau ant stalo, ir nepakeldamas galvos ištiesė į jį ranką. Kol gėrė neatplėšdamas akių nuo žinutės, ant laikraščio nulašėjo du alaus lašai.

Toji moteris demonstravo kosmetikos prekes. Ji pati jam tai sakė. Kaip ir tai, kad keturias dienas praleido Marselyje. Vėrinį taip pat prisiminė, nes iš labai arti matė sąsagą ant kaklo, kai pasilenkė prie jos.

Ją rado gulinčią ant apatinio gulto atmerktomis akimis, netvarkingais drabužiais. Šis vaizdas visą laiką stovėjo jam prieš akis, kol skaitė žinutę. Joje buvo pateikta daug nereikalingų detalių: šiek tiek atsmauktas sijonas, juodi aukštakulniai laiveliai, sutrūkusio vėrinio pėdsakai ant kaklo.

Ji gyveno nedideliame dviejų kambarių bute netoli Pigalio aikštės. Durininkę jau suspėjo apklausti.

Žinutėje buvo parašyta, kad durininkė „šluostėsi ašaras nosine“. Ji labai gerbė savo nuomininkę, mat Žoržeta visada šypsodavosi, nors jos gyvenimas nebuvo susiklostęs itin sėkmingai. Skyrybos, kai tau dvidešimt šešeri metai. Ji iš tų, kurie sąžiningai dirba. Dievaži,

tokių jų kvartale nėra labai daug, kur kas daugiau tokių, kurie plaukia pasroviui. Savaime suprantama, pas ją lankydavosi vyrai, bet, anot durininkės, tai buvo jos asmeninis reikalas, juolab kad ji, vargšelė, buvusi laisva.

Renė Kabūras įsivaizdavo lempą po gaubtu kambaryje su nuleistomis užuolaidomis, vienintelę šviesią dėmę kambarį gaubiančioje tamsoje. Pašnibždomis tariamos replikos. Vyriškis tikriausiai aukštas, išvaizdus, jo veide švyti savimi patenkinto žmogaus, kurį lydi sėkmė, šypsena. Ir ji. Šviesų ir šešėlių žaisme ant grindų nukrinta sijonas, akinamas apnuogintos odos baltumas, gundantis šlaunies ar peties linkis. Jos asmeninis gyvenimas.

Jis ištuštino savo bokalą, du alaus lašai ir vėl paptelėjo ant laikraščio. Juodi laiveliai. Ramiai besišypsanti, koridoriuje pasiūliusi jam cigaretę. O paskui – nemalonus mažojo boksininko žvilgsnis. Ir jame – visi tie vyrai, nurenginėję ją, glėbesčiavę įsiaudrinusią ant sujauktų paklodžių, šiurkščiomis rankomis lietę jos šlaunis, pečius. Ir dar – paikas jo poelgis vakare Marselyje, nenumaldomas troškimas ją užvaldyti, kai padėjo nukelti nuo viršutinio gulto lagaminą, keista diena po to, kai išvyko iš Liono geležinkelio stoties, o dabar dar ir šis laikraštis.

Mintyse džiaugėsi, kad ji mirė, kad ją rado negyvą.

Tyrimas, reikia manyti, tik prasidėjo. Policija turi visų šioje kupė važiavusių keleivių sąrašą. Jie buvo pakviesti atvykti į policijos prefektūrą arba į savo kvartalo komisariatą. Tikėtasi gauti žinių apie tai, kas vyko traukinyje iki nužudymo. Greičiausiai moteris buvo nužudyta traukiniui atvykus, kai stotyje kilo sąmyšis.

Kadangi, kaip manoma, moteris nužudyta ne apiplėšimo tikslu, komisaras Tarkenas ir jo padėjėjai iš P. J.* tikisi netrukus rasti kaltininką. Štai ir viskas.

Renė Kabūras žinojo, kad grūsties atvykus traukiniui nebuvo. Keleiviai, stovėję su lagaminais koridoriuje, ramiai išlipo vienas paskui kitą. Kai kurie iškėlė lagaminus pro langą. Platformoje, artėjant prie kontrolinio punkto, keleivių daugėjo, jie plūdo iš visų pusių. Atvažiavusieji tiesė kaklus, stiebėsi, kad per galvas galėtų pamatyti tuos, kurie atėjo jų pasitikti.

Renė Kabūro niekas nepasitiko. Jis tai žinojo ir norėjo kaip galima greičiau išeiti iš kupė, išlipti iš traukinio ir skubėti iš geležinkelio stoties.

Ketvirtą kartą perskaitė laikraštyje paskelbtą pavardžių sąrašą, stengdamasis prisiminti, koks keleivis užėmė tą ar kitą gultą. Rivolani tikriausiai buvo vyriškis retais plaukais, vilkintis odiniu švarku, su fibros lagaminėliu apsitrynusiais kampais; Dares – toji jauna mergina, kuri įlipo Avinjone; ji nusišypsojo jam koridoriuje, kai jis kalbėjosi su moterimi, ant kurios rankinės buvo monograma „Ž“. Ne, tai ne ji, juk nužudytosios Toma bilieto numeris dviem skaičiais didesnis, o nelyginiai gultai yra kairėje kupė pusėje. Jis nieko nebesuprato. Patikrino savo vietos numerį.

Taip ir yra. Apatinį gultą iš kairės užėmė vyriškis, vilkėjęs odiniu švarku, Rivolani. Dešinėje, apačioje, įsikūrė Dares, kokių keturiasdešimties metų amžiaus blondinė, išsidažiusi, vilkinti apsiaustu, pasiūtu iš leopardo kailio arba jo pakaitalo. Gultą kairėje užėmė mergina, į traukinį įlipusi Avinjone. Ji taip pat buvo

* *Police judiciaire* – kriminalinė policija (pranc.).

šviesiaplaukė, kokių dvidešimties ar šiek tiek daugiau metų amžiaus, vilkėjo šviesiai žydru paltu ir kuklia lengva suknele, priekyje sujuosta kaspinu. Ant vidurinio gulto įsitaisė Žoržeta Toma, ir Renė Kabūras vėl išvydo jos apvalius kelius, prisiminė, kaip ji kilstelėjo sijoną, kai norėjo nukelti nuo gulto savo lagaminą. Kairėje, ant viršutinio gulto, miegojo Garodi. Renė Kabūras jos visiškai neprisiminė. Neatkreipė į ją dėmesio. Atsiminė tik tiek: kai jis apie pusę pirmos lipo ant viršutinio gulto dešinėje, vieta dar nebuvo užimta. Paskui girdėjo kažkieno balsą.

Pažvelgė į priešais jį stovintį padavėją. Darbo diena ėjo į pabaigą, ir jis norėjo, kad būtų apmokėta sąskaita.

Renė Kabūras, traukdamas iš kišenės smulkias monetas, rado joje telefono žetoną. Prisiminė, kaip lietingą vakarą ankštoje kabinoje, kvepėjusioje šlapiomis pjuvenomis, viename iš Strasbūro bulvaro bistro, netoli nuo čia, prieš kokias dvi savaites bandė prisiskambinti bendradarbiui, sakiusiam, kad domisi boksu. Telefonas neatsakė.

Padavėjas, gavęs pinigus, mestelėjo keletą nereikšmingų frazių apie šeštadienio vakarus, apie žiemą, palingavo galva ir išėjo su per ranką permesta servetėle, pavargusiu žingsniu, kaip žmogus, visą dieną praleidęs ant kojų.

Renė Kabūras pažvelgė į moters nuotrauką pirmajame puslapyje, kruopščiai sulankstė laikraštį ir pasidėjo jį šalia savęs ant minkštasuolio.

Priešais stovintis bokalas buvo tuščias. Jis padėjo ant kartoninio dėklo telefono žetoną. Elektrinis laikrodis virš prekystalio rodė septintą valandą. Porelė, sėdėjusi prie jo staliuko, seniai išėjo.

Renė Kabūras atsirėmė į minkštasuolio atlošą, primerkė akis, jį akino pernelyg ryški neoninių lempų šviesa.

Galbūt šis judesys ir privertė apsispręsti. Jis pavargo, jautė, kad sekmadienį praleis namuose gripuodamas, tarp sujauktų patalų, šalia dujinės plytelės, kurią jau seniai reikėjo remontuoti, prie puodelio, kurio neišplaus, nors šis pasidarė lipnus porą kartų išgėrus grogo. Dar nenorėjo grįžti namo. Jautė poreikį pasikalbėti su žmogumi, kuris galėtų išklausyti ir kuriam bent keletą minučių būtų įdomu su juo.

Dešine ranka paėmė žetoną, atsistojo ir salėje, staiga prisipildžiusioje triukšmo, akimis ėmė ieškoti telefono.

Nulipo keletą laiptelių. Užrašais bei piešiniais išmargintoje kabinoje, kurioje nesunkiai galėjo tilpti keletas žmonių, staiga suvokė, kad nežino, kam skambinti. Laikraštyje buvo minima P. J. arba kvartalo komisariatas.

Jis paieškojo P. J. numerio Boteno žinyne nuplėštu viršeliu. Rado prefektūros telefoną. Mintys sukosi apie mirusiosios kelius, apie laikraštyje pateiktą aprašą: juodi laiveliai, ant kaklo vėrinio žymės. Stengėsi galvoti tik apie tai, ką turės pasakyti. Ar jis bus pirmas kupė keleivis, paskambinęs į policiją?

Balsas užlūžo, kai ištarė „alio“, jis krenkštelėjo. Pasakė, kad važiavo „Fokėjiečio“ kupė, apie kurią rašoma *France-Soir*, kad jo pavardė Kabūras.

Nevalingai paskutiniuosius žodžius ištarė taip ryžtingai, tokiu reikliu tonu, kad kitame laido gale paklausė: „Na ir kas?“

Ten niekas nežinojo apie šį įvykį. Pasakė, kad išsiaiškins. Jam teks palaukti. Be to, jis paskambinęs ne tuo numeriu. Atsakė šito nežinojęs.

Laukė parėmęs galvą rankomis, prispaudęs traškantį ragelį prie ausies, jau gailėdamasis, kad paskambino.

Nesėkmingai bandė sutelkti mintis, prisiminti viską apie šią kelionę, tiksliai numatyti, ką turi sakyti. Prisiminė tik merginos, kuri įlipo į traukinį Avinjone, šypseną. Koks jos vardas? Jis nežinojo.

Įlipo į traukinį likus pusvalandžiui iki išvykimo. Ar kas nors jau buvo kupė? Regis, kitų keleivių dar nebuvo. Nors ne, buvo vaikinukas, kokių penkiolikos metų amžiaus. Šviesiaplaukis, liūdnokas, vilkėjo suglamžytą kostiumą iš tvido. Ne, jis buvo ne kupė, jis stovėjo prie durų. Tikriausiai buvo išėjęs iš gretimos kupė.

Renė Kabūras iš karto nusivilko paltą ir padėjo jį ant savo gulto viršuje, kairėje pusėje. Vyriškis, vilkintis odinį švarką, ir šviesiaplaukė dama pasirodė kaip tik tą akimirką, kai jis šoko nuo gulto ant grindų; jis netgi išsigando, kad gaus pastabą, nes stovėjo ant apatinio gulto nenusiavęs batų.

Žoržeta Toma pasirodė kur kas vėliau, iki traukinio išvykimo likus vienai ar dviem minutėms. Jis tuo metu stovėjo koridoriuje. Teko pasitraukti, kad praleistų ją į kupė, nes koridoriuje buvo daug keleivių, pro langus atsisveikinėjančių su lydinčiaisiais. Užuodė jos kvepalų aromatą. Mintyse apgailestavo, kad kupė bus moterų ir kad jis negalės nusirengti. Paskui mintys ėmė suktis apie kitus dalykus, visiškai kvailus, pats sau pasakė, kad visa tai tėra kvailystės, ir tuojau pat išmetė jas iš galvos.

– Aš nepamiršau, kad jūs laukiate, – pasigirdo balsas kitame laido gale. – Dar minutėlę, netrukus jus sujungsiu. Nepadėkite ragelio.

Galbūt kiti keleiviai dar nespėjo perskaityti laikraščio ir nepaskambino? Jis vėl prisiminė traukinio atmosferą, kai ką, kas jam patiko, kupė, gultus, ant kurių kiekvienas įsitaisė kaip galėjo, kelionę kartu. Gali būti, kad juos visus pakvies kaip liudytojus, surengs akistatą. Jie sėdės ir lauks ant suolo kambaryje prastai išdažytomis sienomis. Visi šiek tiek jaudinsis.

– Klausau, – pasigirdo balsas.

Renė Kabūras pakartojo, kad rytą atvažiavo „Fokėjiečiu“ ir kad jo pavardė nurodyta *France-Soir* laikraštyje.

Ragelyje pasigirdo trumpas šaižus trakštelėjimas, ir jau kitas balsas pasakė, kad komisaras Tarkenas dar negrįžo, jį sujungs su inspektoriumi Graciano. Renė Kabūras prisiminė vidutinio svorio kategorijos amerikiečių boksininką, kovojantį ringe dar nuo Serdano laikų. Inspektoriaus pavardė buvo tokia pat kaip boksininko.

Tiesiai priešais akis virš staliuko, į kurį rėmėsi abiem alkūnėmis, jis išvydo nešvankų piešinį – tušiniu rašikliu nupieštą lytinį aktą, o šalia kažkas, pasirašęs inicialais Ž. F., dvidešimt dvejų metų, rašęs su klaidomis, skyrė pasimatymą toje pačioje vietoje kasdien, šešioliktą valandą. Jis pasuko galvą ir pamatė, kad tokių užrašų čia ne vienas.

– Inspektorius Graciano?

Taip, tai jis, jis susipažinęs su byla. Vadino jį „ponu Kabūru“, kaip tie klientai, su kuriais ištisas dienas kalbėdavosi telefonu iš savo kabineto Alezijos aikštėje. Jo balsas buvo ryškus, gilus, tarytum radijo diktoriaus. Renė Kabūras įsivaizdavo plačius jo pečius, iki alkūnių užraitotų marškinių rankogalius, septintą valandą vakaro nuvargusį jo veidą.

Inspektorius boksininko pavarde pasakė, kad tuojau pat paims rašiklį ir popieriaus lapą, paskui pakartojo, kad klauso, ir vėl prakalbo:

– Vardas, amžius, adresas, profesija.

– Kabūras, Renė Kabūras. Man trisdešimt aštuoneri metai. Esu buitinių elektros reikmenų firmos „Progen" skyriaus direktorius. „Progreso"... Taip, būtent taip, „Prožen". Ne, aš esu Rytų stoties alaus bare. Gyvenu Sinor gatvėje, netoliese. Kai tik perskaičiau apie tą įvykį *France-Soir*... Tai šit, nieko ypatinga, tik pamaniau, kad turėčiau jums paskambinti...

– Ir teisingai padarėte. Palūkėkite, kokia buvo jūsų vieta, aš pasižiūrėsiu, tikriausiai 226-a?

– Taip, viršutinis gultas, dešinėje pusėje nuo įėjimo.

– Jūs įlipote Marselyje?

– Taip. Vakar vakare.

– Ir kelionės metu nepastebėjote nieko ypatinga?

Jam vos neišsprūdo, kad ne taip dažnai tenka važiuoti traukiniu ir vien dėl to kelionė atrodė įspūdinga, tačiau pasakė tik tiek:

– Ne, nieko.

– Kada išlipote iš traukinio?

– Iš karto, kai tik jis atvyko į stotį. Norėjau pasakyti, beveik iš karto.

– O kai ėjote iš kupė, irgi nepastebėjote nieko ypatinga?

Išgirdęs šį žodį, panoro nusijuokti, kvailai nusijuokti, dabar šis žodis nuskambėjo kažkaip nepadoriai. Jis tarė:

– Ne, nieko, tik galiu jus patikinti, kad tuo metu moteris dar buvo gyva.

– Ar jūs ją pažįstate?

– Norite paklausti, ar žinau, apie ką kalbame? Juk mačiau nuotrauką...

– Ar kupė dar buvo moterų?

Šito jie dar nežino. Vadinasi, kol kas jiems niekas nepaskambino. Jį apėmė keistas jausmas: pirmas atvažiavo į stotį, pirmas išlipo iš vagono, pirmas duoda parodymus.

– Taip, dar buvo dvi moterys. Tikriau, tos, kurias aš mačiau.

– Sąraše nurodytos tik pavardės, – pasakė inspektorius Graciano, – iš kupė važiavusių keleivių jūs mums paskambinote pirmas. Gal galėtumėte apibūdinti kitus?

Renė Kabūras atsakė galįs. Bet laikraštį buvo palikęs salėje, ant minkštasuolio, todėl suirzo.

Buvo šiek tiek nusivylęs. Net nemanė, kad bus tardomas telefonu, kabinoje, kur spėjo apsipilti prakaitu, šalia nešvankių piešinių, nuo kurių neįstengė akių atitraukti.

– O gal bus geriau, jeigu aš pas jus atvažiuosiu?

– Dabar?

Stojo tyla, paskui vyriškis diktoriaus balsu atsakė, jog jis esąs labai malonus, kad tai pasiūlęs, bet dabar jau aštuonios valandos, o jis dar turįs daug kito darbo. Bus geriau, jeigu vienas iš inspektorių užeis pas jį rytoj rytą arba jis pats, jeigu nebus sunku, atvyks į Orfevro krantinę dešimtą valandą. Ar tai jo neapsunkins?

Renė Kabūras atsakė: „Žinoma, ne“, paskui pasijuto nejaukiai ir pridūrė, kad paskyręs pasimatymą, bet pasistengs jį nukelti.

– Gerai. O dabar aš išvardysiu keleivių pavardes ir nurodysiu vietas, kurias jie užėmė. Pasistenkite prisiminti. Rivolani, apačioje, kairėje – vyras ar moteris?

– Vyras. Jis vilkėjo odiniu švarku. Žalios spalvos, jeigu neklystu. Atėjo nešinas senu, pigiu lagaminu apsitrynusiais kampais. Nebuvo labai šnekus. Iš karto atsigulė, net nenusirengęs, ir galbūt užmigo.

– Kiek jam metų?

– Keturiasdešimt penkeri, o gal penkiasdešimt. Panėšėjo į meistrą, gal mechaniką ar panašiai. Rytą, kai ėjau į tualetą praustis, jis dar miegojo. Turėjau laukti eilėje. Juk žinote, kaip būna traukiniuose. Turiu prisipažinti, kad vėliau jo iš viso nebemačiau.

Inspektorius pasakė, kad visa tai labai įdomu.

– Dares, apačioje, dešinėje?

– Moteris, keturiasdešimt penkerių metų, gal šiek tiek vyresnė. Sunku pasakyti, ji vartoja daug kosmetikos. Vilkėjo leopardo arba panašius į leopardo kailinius. (Jis nieko nenusimanė apie kailinius.) Blondinė, stipriai išsikvepinusi, kai kalba, mėgaujasi savo pačios balsu. Kaip čia aiškiau pasakius (jis šiek tiek dvejojo, ieškodamas tinkamo žodžio, nes nebuvo įsitikinęs, kad policininkas jį supras), ji visą laiką tarytum buvo įsijautusi į vaidmenį. Praėjus valandai po išvykimo nuėjo į tualetą persirengti. Grįžo persivilkusi pižama ir susisiautusi rusvu chalatu. Čiulpė mėtinius ledinukus ir net pasiūlė jų aukai...

Be jokios abejonės, jis kalbėjo per daug. Niekada nemokėjo pereiti prie svarbiausio. Pasakė, jog tai viskas. Ir staiga prisiminė, kad blondinė kalbėjo apie filmus, Žydrąjį Krantą, teatrus, prisiminė, kad rytą ji atsikėlė pirmoji, – kai jis nulipo nuo savo gulto, pamatė, kad ji jau persirengusi ir pasiruošusi išlipti, o jos daiktai padėti prie gulto. Galų gale išklojo ir šias smulkmenas.

Inspektorius burbtelėjo „gerai“, vakar jie aptiko pėdsakus Elianos Dares, aktorės, tikriausiai ji ir yra toji moteris.

– Bombà, antrasis gultas, kairėje?

– Jauna mergina, šviesiaplaukė, neaukšto ūgio, dailutė, dvidešimties metų. Įlipo į traukinį Avinjone, taip, tikrai taip. Ji panėšėjo į tarnautoją, susiradusią vietą Paryžiuje. Kalbėjo melodingu balsu. Jos kalboje buvo justi pietų akcentas.

– Garodi, viršutinis gultas, kairėje?

Jis nieko apie tai nežinojo. Tas gultas buvo neužimtas.

Inspektorius pasakė „šit kaip“, kontrolieriai patikrino visus bilietus, ir šis gultas, sprendžiant iš kupė apžiūros akto, kuris guli prieš jo akis, buvo užimtas.

Renė Kabūras atsakė, kad jį neteisingai suprato, jis paprasčiausiai nematė keleivio, toji vieta buvo tuščia, kai jis lipo ant savo gulto.

– Kelinta buvo valanda?

Jis pasielgė kvailai, nedvejodamas pamelavo:

– Vienuolikta, o gal penkiolika minučių po vienuolikos, neprisimenu. Paskui girdėjau kažkieno balsą. Miegojau labai jautriai.

– Jūs girdėjote balsą žmogaus, užėmusio kaimyninį gultą, Garodi. Ar teisingai supratau?

– Taip, teisingai. Manau, kad tai buvo jos balsas. Ji, matyt, kalbėjo su mergina, gulėjusia ant apatinio gulto. Man regis, ji net persisvėrė, jos šnekučiavosi gana ilgai.

– Kodėl sakote „ji“?

– Todėl, kad manau, jog tai buvo moteris.

– Kodėl taip manote?

– Ji kalbėjo aukštu balsu, visiškai nepanašiu į vyro balsą. Be to, tai sunku paaiškinti, aš miegu labai jaut-

riai, jutau, kaip ji vartosi ant savo gulto. Tai buvo moteris.

– Jūs norite pasakyti, kad sprendžiate iš garsų, kuriuos girdėjote?

– Taip, būtent.

Dabar inspektorius prakalbo apie auką. Renė Kabūrą vėl ėmė kamuoti troškulys. Jis panoro atidaryti kabinos duris, jam trūko oro. Marškiniai prilipo prie nugaros, prakaito lašai ritosi smilkiniais ir skruostais.

Jis trumpai pasikalbėjęs su Žoržeta Toma vagono koridoriuje. Ji pasakiusi tik tiek, kad demonstruoja prekes. Tačiau savo vardo nepasisakė. Taip, dar pasakė, kad Marselyje praleidusi keturias dienas. Tai trečioji šiais metais jos kelionė į Marselį. Ne, ji atrodė visiškai rami, nebuvo įsitempusi.

Rytą, kai jis išėjo į koridorių, ji dar buvo kupė. Jie visi ten buvo. Ne, iš tikrųjų, Garodi kupė nebuvo. Taip atsakęs tik todėl, kad nematęs jos, taigi ji nekėlusi jam jokių asociacijų.

– Šit kaip!

Jis pasakė savo namo Sinor gatvėje numerį, tarnybinio telefono numerį ir pažadėjo rytoj lygiai dešimtą valandą atvykti į Orfevro krantinę. 303 kambarys, ketvirtas aukštas.

Vyriškis, kalbantis diktoriaus balsu, padėkojo ir nutilo; pasigirdo spragtelėjimas, tačiau Renė Kabūras nepajuto palengvėjimo.

Darydamas kabinos duris perskaitė dar vieną užrašą ant sienos, paskui sekundę stovėjo gryname ore nejudėdamas.

Jis yra vienas iš tų žmonių. Ten, traukinyje, penkiolika minučių po vidurnakčio, jis buvo virtęs vienu

iš tų menkystų, kurie rašo ant sienų visokiausias nešvankybes. Jis niekada nieko nėra rašęs ant sienos, bet tai nesvarbu.

Graciano. Renė Kabūras, pasistatęs palto apykaklę, išėjo į sutemose skendinčią stoties aikštę, svarstydamas, ar suspės inspektorius rytoj iki jųdviejų susitikimo pasikalbėti su kitais kupė keleiviais ir ar nepalaikys jo nešvankuoliu, seksualiniu maniaku.

Be reikalo pamelavo, netiksliai nurodęs valandą, kada nuėjo gulti. Kodėl? Kas nors iš jų tikriausiai viską girdėjo, juk ji kalbėjo labai garsiai, beveik rėkė. Kad ir kaip ten būtų, vis tiek sužinos, kad koridoriuje jiedu susiginčijo, kiekvienas savaip komentuos tą ginčą, bet visi prisimins, kelinta buvo valanda ir ar tai vyko prieš tikrinant bilietus, ar po to. Kontrolieriai patvirtins jų žodžius.

Melas. Jei jau kartą sumelavo, daugiau juo nebetikės. Juolab kad ginčas nebuvo toks nereikšmingas. Čia gali įžvelgti liguistą įsižeidimą, o gal net nusikaltimo motyvą. Nebuvo sunku nustatyti ginčo priežastį. Juk jis galėjo išlipti iš traukinio, paskui, šiek tiek vėliau, sugrįžti į vagoną ir, radęs juodais laiveliais avinčią moterį vieną, užpulti ją. Ji būtų priešinusis, šaukusi. Jis, norėdamas ją nutildyti, galėjo ją pasmaugti.

Bet ne.

Stovėdamas priešais veidrodį, kabantį virš prausyklės, šeštame aukšte, visą savaitę netvarkytame mansardos kambaryje, – visur mėtėsi drabužiai, vazonai su kaktusais, neplauti indai, – Renė Kabūras prarijo dvi tabletes nuo gripo ir užsigėrė stikline vandens, stengdamasis save įtikinti, kad nieko panašaus rytoj neįvyks.

Jis juk galėjo iš tikrųjų nežinoti, kelintą valandą nuėjo gulti. Svarbiausia, apie traukinio koridoriuje įvykusį incidentą pradėti pasakoti lyg apie visai nereikšmingą dalyką ir padaryti tai pirmiau nei kuris nors kitas kupė keleivis.

Labai gerai įsivaizdavo, kaip turėtų gestikuliuoti, kaip laisvai elgtis. Tik probėgšmais užsimins apie tą epizodą, maloniai šypsodamasis palinguos galva, tarytum sakytų: „Žinote, jau tos moterys..."

Jis pasakys: „Žinote, tos moteriškaitės..." Pasakys: „Koridoriuje stovėjome dviese. Tai ji mane išprovokavo. Juk žinote, kaip tokiais atvejais atsitinka. Tatai nesunku pajusti. Ėmiau ją glostinėti. Pats suprantate. Teisybę pasakius, labai gaila, kad tokią patrauklią būtybę, tokios dailios figūros moteriškę ėmė ir nugalabijo... Trumpai drūtai, ji staiga plykstelėjo, pasipūtė, ir aš nuėjau miegoti."

Ir tuojau pat pasuks kalbą kita linkme. Tai bus tik pokštas vyriškoje kompanijoje, štai ir viskas.

Stovėdamas priešais veidrodį ir žvelgdamas į save taip, kaip žvelgė kabinos prieblandoje į nešvankius paveikslėlius, pasijuto dar labiau prislėgtas. Žinojo, kad neįstengs suvaidinti šio vaidmens, nepajėgs ištarti nė žodžio. Viskas atrodys tik dar kvailiau. Pats išdroš jiems visą tiesą, tatai pasirodys niekinga, žema, visi pasijaus labai nejaukiai. Jis burbės nereikšmingus žodžius, paraus, galbūt net pravirks. Jie bus priversti padėti jam apsivilkti paltą, jį paprasčiausiai išprašys nežinodami, ką dar pridurti, ir su palengvėjimu atsidus, kai jis išeis pro duris. Apgailėtinas tipas.

Renė Kabūras, jau spėjęs nusivilkti paltą, vėl jį apsivilko ir susisagstė sagas. Ilgiau pasilikti šiame kambaryje

nebegalėjo. Eis kur nors pavakarieniauti, nesvarbu kur. Žvilgtelėjo į lagaminą, gulintį ant nuo praėjusio šeštadienio nepaklotos lovos, pagalvojo, kad būtų ne pro šalį apsivilkti nertinį ir pasiimti kitą porą pirštinių. Paskui persigalvojo ir užgesino šviesą palikęs degti tik nedidelę, veidrodį apšviečiančią lemputę virš praustuvės.

Atėjęs prie kavinės „Pas Šarlį“, trumpam stabtelėjo. Buvo apie devynias valandas. Pro lango stiklą pamatė restorano šeimininką, skaičiuojantį kasos pinigus. Salėje buvo tik vienas klientas, jaunas blondinas, jis pakėlė galvą, pažvelgė į jį ir pražiojo burną, į kurią taikėsi įdėti bifštekso gabalėlį. Renė Kabūras susikišo rankas į palto kišenes, pasistatė apykaklę ir nudrožė toliau.

Ėjo galvodamas apie moterį, vilkėjusią tamsų griežto stiliaus kostiumėlį, ilgomis kojomis, aptemptomis nailoninėmis kojinėmis, tokią, kokią įsiminė perskaitęs *France-Soir*. Gailėjosi, kad paliko laikraštį alaus bare ant minkštasuolio. Panoro dar kartą perskaityti straipsnį, dar sykį žvilgtelėti į nuotrauką.

Ir kodėl jis, velniai rautų, paskambino? Šiame tamsiame mieste, kuris niekada, taip, niekada, netaps jo miestu, tikriausiai gyvena dešimtys Kabūrų. Jo niekaip nebūtų suradę.

Graciano vardas priminė jam boksininką, boksininkas – sporto salę, sporto salė – kovas, vykdavusias ten šeštadieniais, o juk šiandien kaip tik šeštadienis.

Pagalvojo, kad paskutinieji metai, praleisti sporto salėje – patys maloniausi jo gyvenime.

Nusprendė važiuoti metro, paskui apsigalvojo: dabar mėnesio pradžia, jis tikisi, kad prieš Velykas jam bus padidinta alga. Ir vos ne tekinas pasileido į Rytų stotį susirasti taksi.

Prie stoties jau bėgo kiek kojos nešė. Kažkas, tikriausiai vėluojantis į traukinį, skuodė jam iš paskos. Renė Kabūras stumtelėjo pro šalį einančią porelę, atsiprašė, atidarė mašinos duris ir sušuko vairuotojui:

– Į Centrinę sporto salę! Į bokso salę!

Jis sunkiai kvėpavo. Devynios valandos. Pirmasis raundas tikriausiai jau prasidėjo. Greičiausiai nebesuspės į jį. O juk po pirmosios trijų raundų boksininkų mėgėjų kovos jis ir įjunko šeštadienio vakarais lankytis sporto salėje. Tai įvyko 1957-aisiais, vasario mėnesį. Tuomet ringe kovėsi lengviausio svorio, sveriantys iki 53 kilogramų, žemo ūgio, nedideliais piktais veidais boksininkai.

Jis atėjo į sporto salę palaikydamas kompaniją senam klasės draugui, kuris savaitei atvažiavo į Paryžių ir turėjo grįžti į Žirondu, Kabūro gimtinę. Smūgių serija, paniurę žvilgsniai, kuriais per pertraukėlę pasikeitė mažieji boksininkai. Bet ne tai svarbu. Kai vienas iš boksininkų, išėjęs į ringą su rankšluosčiu ant pečių, suklupo paklaikusiu veidu rankomis kabindamasis į virves, o jo priešininkas vis smūgiavo, smūgiavo ir smūgiavo, kol arbitras nesučiupo jo už liemens ir neatitraukė į šalį, salėje kilo baisus triukšmas, pasigirdo garsūs šūksniai, stumdomų suolų bildesys, minia sukilo tarytum galinga jūros banga. Štai tada viskas ir prasidėjo. Būtent tą akimirką.

Renė Kabūras pašoko kaip ir visi, šūkavo drauge su visais žiūrėdamas, kaip bando atsistoti nugalėtas boksininkas ir kaip nekantraudamas šokčioja nugalėtojas, ir tik vėliau, gerokai vėliau, pajuto, kad nuo smarkaus plojimo skauda delnai, ir vėl tapo pats savimi, tai yra niekuo, žmogumi iš minios.

Kitą kartą į sporto salę nuvyko vienas, ir vėl viskas pasikartojo. Po kiek laiko ėmė atpažinti nuolatinius lankytojus, apsikeisdavo su jais nuomonėmis, jie vaišino vieni kitus vyno taure kaimyniniame bistro, jis jausdavo malonumą, kad atėjo šeštadienio vakaras, kad po blankios savaitės pagaliau sulaukė dar vieno šeštadienio.

Lipdamas iš mašinos prie Centrinės sporto salės, Renė Kabūras pagalvojo, kad šį kartą tikriausiai bus paskutinis čia atskubėjęs žiūrovas. Bet ne, netoliese sustojo dar vienas taksi. Iš jo išlipo moteris – viena, be palydovų; ji priminė jam moterį iš traukinio, nes, kaip ir anoji, buvo brunetė.

Praleido ją prie kasos, kai ji ėjo nusipirkti bilietą. Buvo jauna, tačiau atrodė pavargusi, vilkėjo kukliu juodu paltu, rankinę buvo prispaudusi prie krūtinės, tarytum bijotų pamesti. Matė, kad jos rankos paraudusios, susiraukšlėjusios nuo skalbimo. Galbūt ji vieno iš boksininkų, nurodytų programoje, žmona, lauks drabužinėje po mačo, širdyje puoselėdama beprotiškas savo vyrelio svajones apie didžiulius honorarus, patogų butą, garsų vardą ir šlovę.

Jis pasižiūrėjo tris boksininkų mėgėjų kovas, tačiau malonumo, dėl kurio čia atvažiavo, nepatyrė. Prisiminė vakarus, praleistus Marselyje, nedideliame viešbutyje Respublikos aveniu, varganame kambarėlyje (jis skaičiuodavo kiekvieną franką). Lovos skalbiniai kvepėjo levanda, o kaimyniniame numeryje – tai vyko tik prieš dvi paras – buvo apsigyvenusi porelė, jis girdėjo, kaip jiedu ginčijosi ir kas vyko paskui. Jis ką tik buvo įžengęs pro duris. Portfelį su dokumentais dar laikė rankose. Sėdėjo nejudėdamas ant lovos, nenusivilkęs palto,

užgniaužęs kvapą. Moteris vaitojo visai čia pat, už pertvaros, taip arti, kad jis galėjo girdėti paskirus žodžius, paskui pasigirdo trumpi šūksniai, aiškiai sklidę iš žmogaus lūpų, nors panėšėjo į mažo žvėrelio spigų balsą...

Sėdėjo gana ilgai – gal dvi, o gal tris valandas. Girdėjo, kaip jie juokiasi. Žinojo, kad guli nuogi ant sujauktų paklodžių anapus pertvaros. Žinojo dalykus, kuriuos galėjo žinoti tik jos meilužis. Žinojo, kad ji, pavyzdžiui, nenusiėmė perlų vėrinio. Pirko jį Paryžiuje. Kad jos plaukai ilgi, iki pat juosmens. Jie juokėsi, ginčijosi, paskui vėl stojo tyla, vėl buvo girdėti jos juokas, vaitojimas ir trumpi it žvėrelio spygavimai, neaiškus šnabždesys, jis vėl regėjo paveikslus, sukėlusius jam tokias mintis.

Niekada nebuvo matęs tos moters. Išėjęs iš viešbučio ilgai klajojo tuščiomis gatvėmis. Paskui sugrįžo. Jų nebebuvo girdėti. Jie išėjo.

Aplinkui lėtai kilo iš savo vietų žiūrovai. Prasidėjo pertrauka. Jis nedrįso pažvelgti į akis savo kaimynams. Nuėjęs į tualetą suvilgė šaltu vandeniu degančią kaktą. Kaip kvaila, kad išėjo iš namų. Juk jis karščiuoja. Tikriausiai susirgs.

Rytoj susitiks su inspektoriumi ketvirtame aukšte, 303-iame kambaryje. Paprasčiausiai papasakos viską, kas atsitiko. Prisipažins, kad jaučiasi vienišas, kad yra negražus, visada toks buvo, o Marselyje viena moteris, kurios net nepažinojo, rėžė jam, kad esąs apgailėtinas tipas, kad ji jaučianti beprotišką malonumą tai darydama, nors jis ir mano, dievai žino kodėl, kad moterys mylisi tik iš pareigos arba už pinigus. Kad po to jis keletą valandų klaidžiojo gatvėmis, o kai Marselyje sutemo naktis, verkė ant suoliuko dievai žino kur, verkė

neįstengdamas sulaikyti ašarų, kaip vaikystėje. Pasisakys niekada nieko neišmanęs apie gyvenimą, patrauklų žaidimą, kuris taip vilioja kitus ir kurio taisykles jie, dievai žino kodėl, išmano. Jis įlipo į naktinį traukinį, kur viskas jam rodėsi neįprasta, ypatinga, ir juodaplaukė moteris, imanti nuo gulto lagaminą, kad išsitrauktų iš jo dėžutę aspirino tablečių, kurių taip ir neišgėrė, atidengė jam savo kelius. Ir galų gale jis, nelaimingas mulkis, įtikino save, kad aspirinas tebuvo pretekstas, dingstis užmegzti pokalbį. O ji labai graži, gražiausia iš visų moterų, su kuriomis jam buvo tekę šnekučiuotis. Ir stovėjo visai šalia, jis uodė jos kvepalų aromatą, žvelgė į jos perlų vėrinio sąsagą. Šis vėrinys jam priminė kitą, kurio niekada nematė. Ir staiga tą akimirką, kai ji, iškišusi galvą pro langą juokėsi, plepėjo dievai žino ką, o jis net negirdėjo jos žodžių, įrodė, kad neišmano taisyklių, kad iš tikrųjų tėra apgailėtinas tipas.

Renė Kabūras negirdėjo, kaip už jo nugaros atsidarė tualeto durys. Kai prasisagstęs paltą stovėjo pasilenkęs virš įskilusios praustuvės ir, atsukęs čiaupą, vilgė plaukus bei kaktą šaltu vandeniu, kuris tiško ant švarko, iš revolverio paleista kulka pataikė jam šiek tiek žemiau smilkinio. Nespėjo išgirsti šūvio, nematė tvykstelėjimo, net nepastebėjo, kas buvo tualete. Pertrauka baigėsi prieš penkiolika minučių.

Iš pradžių griuvo į priekį, link veidrodžio, kabančio virš praustuvės, nesuprasdamas, kodėl artėja prie savo atvaizdo, nejausdamas skausmo, galvodamas apie tai, ką pasakys rytoj. Staiga pasisuko ir sukniubo įmerkęs kaklaraištį į vandenį, kuris vis dar tekėjo iš čiaupo. Tebesvarstė, kaip pasakys jiems visiems, taip, visiems, kad jis tai padarė, kai ji persisvėrė per langą, ne, jis

nelietė jos, nedarė nieko, ką tikriausiai derėjo daryti; pajutęs beprotišką viltį (trenkėsi galva į praustuvę ir parklupo ant tualeto grindų, išklotų plokštėmis), uždėjo ranką jai ant peties, taip, ant peties, nes tik ji, tik ji viena galėjo jį suprasti, dievai žino, ką ji suprato (galva jau paniro į vandenį). Ji staigiai atsisuko, trūktelėjo pečiu, kaip boksininkas, pastebėjęs spragą gynyboje, galbūt norėjo iš jo pasijuokti, tačiau išvydusi jo veidą, matyt, suprato, kad viskas yra kur kas rimčiau, galbūt jo akyse įžvelgė nekantravimą. Ji įniršo ir ėmė šaukti.

Lėtai nuslydo ant grindų, šlapiu veidu, užmerktom akim, vis dar svarstydamas: taip, mano ranka nusileido jai ant peties, štai taip, jis tebeklausė savęs, ką galėjo reikšti jos veido išraiška, ko ji negalėjo pakęsti, bet atsakymo nebesurado, nes gulėjo kniūbsčias ant plokštėmis išklotų grindų. Jis buvo negyvas.

224-a vieta

Žoržeta Toma šypsojo fotografui žavinga santūria šypsena. Tą dieną vilkėjo į paltą panėšinčiu švarku su balta kailine apykakle, ir jos plaukai, rėminantys veidą, kuriame ryškėjo šviesios akys, atrodė dar gražesni ir tamsesni. Regis, ji puikavosi savo plaukais, ilgai šukuodavo juos šepečiu, paskui darydavo įvairias šukuosenas. Matyt, Žoržetai patiko viskas, kas pabrėždavo plaukų grožį, štai kodėl jos garderobe dominavo balta spalva.

Vyriškis, vilkintis triko ir pižaminėmis kelnėmis – Antuanas Pjeras Emilis Graciano, kurį visi vadindavo Graci, – pagalvojo, kad jo patronas, ko gero, teisus, nes tokia graži mergina galėjo būti nužudyta tik iš pavydo, ir nusikaltėlis tikriausiai jau lieja ašaras savo kvartalo policijos komisariate.

Jis įsidėjo nedidelę nuotrauką į rausvo tymo piniginę, kurią buvo gavęs dovanų prieš trejus metus per Kalėdas ir, trumpam prisėdęs virtuvėje priešais langą, rankomis parėmė smakrą. Prieš užkaisdamas ant viryklės kavą, – Graci galėjo ją pasiekti net sėdėdamas ant taburetės, –

atitraukė gėlėtas užuolaidas ir pažvelgė į nuobodžią, apniukusią sekmadienio dieną, nežadančią nieko šventiško, į pilkuojantį dangų, kuris, regis, niekaip negalėjo apsispręsti, niauktis toliau ar ne.

Lauke, priešais namą esančiame sklype, želianti skurdi žolė, kurią priimta vadinti „žaliąja veja“, šią naktį pirmą kartą apsitraukė šerkšnu. Graci, ketinęs po pietų su sūnumi eiti į Venseno zoologijos sodą, dabar nebesigailėjo, kad negalės to padaryti. Jis pasistengs į namus grįžti iki pietų, tikriausiai pasinaudos tarnybine P. J. mašina ir šiek tiek laiko praleis su Dino, kol motina nepaguldys jo pogulio. Taigi vaikas bus patenkintas.

Ėmė švilpti ant viryklės užkaistas itališkas kavinis. Jis ištiesė ranką ir išjungė dujas. Net neatsistojęs paėmė kavinį ir užplikė kavą viename iš dviejų priešais jį stovėjusių puodelių. Į veidą tvoskė karštos kavos aromatas.

Geriant kavą be cukraus mintys sukosi apie vakarykštę ataskaitą, apie butą Diuperė gatvėje, nedidelį, gerai apstatytą, tviskantį švara, sutvarkytą šiek tiek sentimentaliai, kaip įprasta butuose, kuriuose gyvena vienišos moterys, prisiminė pompastiškus savo patrono Tarkeno patarimus. Pirmiausia įsijausti į pačios gražuolės vaidmenį, pažinti ją geriau, nei ji pažinojo pati save, tapti jos antrininku, ir taip toliau, ir panašiai. Pažinti iš vidaus, jei suvoki, ką noriu tau pasakyti.

Visi kuo puikiausiai suvokė. Vienas iš inspektorių, Malė, taip puikiai įsivaizdavo Graci, vilkintį Žoržetos Toma drabužiais, kad net atsisveikindamas niekaip negalėjo sutramdyti juoko. Apie pusę devynių, jau stovėdamas koridoriuje, jis pasakė Graci: „Čiau, lėlyte“ ir palinkėjo gerai praleisti laiką su savo berniukais.

Savaime suprantama, vyrų jos gyvenime buvo nemažai. Pats Graci patrono kabinete davė dingstį manyti, kad meilužius ji keisdavo taip pat dažnai kaip baltinius. O tokių drabužių turėjo daug, ir labai gerų, pažymėtų mažyte raidele „Ž". Tokiomis žymėmis drabužiai paprastai žymimi pensionuose, ta raidė ryškėjo visur: ant apatinių, ant kelnaičių, ant liemenėlių, net ant nosinaičių, kurių buvo prigrūstos dvi dėžės. Iš nailono pasiūti baltiniai buvo balti, nėriniuoti, malonūs liesti, net Graci pasijuto nejaukiai. Ir ant visų tų daiktų vidinės pusės išsiuvinėta mažytė raudona raidelė.

Septintą valandą vakaro patrono ir kolegų draugijoje Graci ne visai tiksliai išsakė savo mintį. Arba, tiksliau, norėdamas bent ką nors sužvejoti savo raudonojoje užrašų knygelėje, išsakė hipotezę, kuri net nebuvo jo paties. Diuperė gatvėje, rausdamasis spintose ir stalčiuose, Gaberas, jaunas blondinas, dirbęs kartu su juo, matyt, todėl, kad mergina buvo labai daili ir kad jį paveikė visos tos raidelės ant apatinių sijonų, pasakė: „Ji tikriausiai nenuobodžiavo."

Nužudytosios gyvenime būta trijų vyriškių, tiksliau, keturių, jei įskaičiuosime jos vyrą, su kuriuo ji nesimatė keletą mėnesių. Tai prekiautojas automobiliais Aro, atskubėjęs į krantinę apie šeštą valandą, sutrikęs ir nuolankus. Su nežinia kokius mokslus kremtančiu Bobu ji turėjo susitikti rytą. Ir jaunas vaikinas, gyvenantis šeštame aukšte Diuperė gatvėje, studentas, kuriuo labai žavėjosi durininkė.

Kad ir kaip ten būtų, neapsirikdami galime tvirtinti, kad tik pirmasis buvo jos meilužis. Apie aukštą, šiek tiek išpurtusį, glebios eisenos, remontuojantį amerikietiškus automobilius Port Majo garaže vyriškį kar-

totekoje nebuvo rasta nieko kompromituojamo, nors iš jo išvaizdos buvo galima spręsti priešingai. Jis visą laiką išsisukinėjo nuo tiesių atsakymų ir, pritildęs balsą, – gal todėl, kad kalba sukosi apie negyvėlę, gal todėl, kad dabar jis vedęs ir kad toji istorija seniai nuėjo į užmarštį, – pasakė, kad „taip, jie iš tikrųjų šiek tiek laiko buvo kartu". Nieko nežino. Nepažįsta jos priešų. Nepažįsta draugų. Nesupranta, kaip tai galėjo atsitikti. Apskritai nieko apie tai nenutuokia. Jam nuoširdžiai jos gaila. Marmūzė prašyte prašosi plytos.

Graci įsipylė kavos į antrą ant stalo stovintį puodelį, įsidėjo du gabaliukus cukraus, atsistojo, pasikrapštė pakaušį. Išgirdo, kaip lovoje ant kito šono apsivertė žmona.

Ankštame prieškambaryje, skyrusiame virtuvę nuo miegamojo, iš sklidino puodelio išsiliejo šlakelis kavos. Jis jau ketino nusikeikti, tačiau nenorėdamas pažadinti mažylio, susitvardė.

Žmona, kaip visada, gulėjo atmerktomis akimis. Graci, paprastai kietai miegančiam ir žinančiam, kad naktimis ji keliasi ir eina apklostyti Dino, atrodė, kad ji niekada nemiega.

– Kiek dabar valandų?

– Septynios.

– Ar vyksi ten šiandien?

Jis atsakė, kad teks važiuoti, nors taip sakydamas pamelavo. Iš tikrųjų tai daryti dabar nebuvo būtina. Kabūrą, Bobą ir Žoržetos Toma giminaičius jis galėjo išsikviesti pirmadienį. Niekas jo neskubino, niekas nebūtų priekaištavęs, kad delsiama. Būtų netgi geriau, jei žudikas bandytų sprukti nuo policijos, jo pabėgimas reikštų prisipažinimą. Jo ieškotų ir jį surastų.

Ne, niekas nevertė jo skubėti, taip elgtis skatino nepasitikėjimas savo jėgomis, poreikis turėti atsargoje šiek tiek daugiau laiko, kaip tuos ne itin gabius mokinius, kurie rengiasi egzaminui iki pat paskutinės minutės.

Jo žmona Sesilė, gerai pažinojusi vyrą, gūžtelėjo pečiais, nedrįsdama priminti planuotos išvykos į zoologijos sodą, o savo nepasitenkinimą išliejo pareiškusi, kad kava per silpna ir per saldi.

– Ką šį kartą tau paskyrė tirti?

– Liono stotyje, traukinyje, pasmaugė moterį.

Sesilė grąžino puodelį ir nieko nebeklausė, nes gerai žinojo, kad jis nenori vadovauti šiai bylai ir dabar, kol ji bus tiriama, graušis, kad negali likti kitų šešėlyje.

– O argi ne Tarkenas tiria tokias bylas?

– Jis narplioja istoriją su žaidimų automatais. Be to, nesiims tirti bylos, kurios sėkme negarantuotas. Prisijungs tik tuo atveju, jeigu viskas klostysis gerai. Jei tyrimas užsitęs, už viską atsakysiu aš. Sausio mėnesį Tarkeną turi paaukštinti, ir jis nenori iki to laiko rizikuoti.

Graci skutosi stovėdamas priešais veidrodį ir, prisiminęs Žoržetos Toma butą, pagalvojo, kad jis labai skiriasi nuo jo būsto. Ir kas gali būti bendra tarp jo ir vienišos moters dviejų kambarių buto su vonia ir virtuve sename tipiniame H. L. M.* name, esančiame netoli Pigalio aikštės, Banjo rajone?

O juk kaip tik dėl to buto, kuriame tvyrojo ypatinga atmosfera, jis pasakė visai ne tai, ką galvojo, ne tai, ką galėjo numanyti. Miegamasis su kretono užuolaidomis, apkloto rauktinukai, nedideli staliukai ir įmantrūs

* *Habitation à loyer modéré* – namas su kuklia buto nuoma (pranc.).

mažmožiai – viskas priminė senos panos mašininkės kambarį. Nedidelė virtuvėlė, kur visi daiktai buvo savo vietose. Įspūdingas vonios kambarys, kurio sienos ir grindys išklotos baltomis ir rusvomis plytelėmis, – tam tikriausiai ji išeikvojo visas savo santaupas, – pritvinkęs kosmetikos ir brangaus muilo kvapų. Ant pakabos kabo trumpučiai naktiniai marškiniai, panašūs į tuos, kurie buvo rasti jos lagamine. Gauruoti tarytum iš kailio įvairiausių spalvų frotiniai rankšluosčiai, pažymėti, kaip ir baltiniai, raide „Ž". Balta guminė kepuraitė, kabanti ant dušo žarnelės. Ant tualetinio staliuko – kremų rinkinys. Ir ypač veidrodžiai. Jie kabojo visur, net virtuvėje, o nedideliame miegamajame, kur stovėjo lova, jie, regis, buvo sukabinti tikslingai ir kėlė dviprasmiškų minčių. Išsimuilavęs veidą, išpūtęs skruostus Graci staiga susivokė, kad stovi savo bute, priešais savo veidrodį. Jo skustuvas skrebėdamas paliko veide švarią juostą.

Jos vaistinėlėje taip pat guli skustuvas, bet tai nieko nereiškia. Visos moterys turi skustuvus.

Bute buvo rasti laiškai, daugumą jų parašė prekiautojas automobiliais, to vyriškio nuotraukos, kurias ji saugojo kartu su savo ir savo šeimos nuotraukomis senoje biskvitų dėžutėje.

– Pasakyk man...

Jo žmona įėjo į vonios kambarį ir paėmė už durų kabantį chalatą. Graci, laikydamas skustuvą prie skruosto, žiūrėjo į jos atvaizdą veidrodyje.

– Kokiais sumetimais moteris pažymi baltinius raide?

– Galbūt ji atiduodavo juos į skalbyklą?

– Tai pirmoji jos vardo raidė. Beje, argi moterys atiduoda skalbinius į skalbyklą? Nejaugi taip manai?

Ne, Sesilė taip nemanė. Priėjusi prie veidrodžio greitosiomis nužvelgė savo atvaizdą ir pasitaisė plaukus.

– Nežinau. Yra moterų, kurios puošia siuviniais visus savo baltinius, taip, tokių esama.

Jis paaiškino, kad tai ne siuvinys, o tik nedidelis medžiagos kvadratėlis, prisiūtas prie pamušalo. Kai jis mokėsi Manso internate, motina taip pažymėdavo jo pižamas, rankšluosčius, visus drabužius. Bet tai tebuvo šifras. Jis ir dabar jį atsimena: 18.

Ji nežinojo. Tik pasakė, kad turėtų būti kokia nors priežastis. O gal ji maniakė... Kad ir kaip ten būtų, netrukus prabus mažylis. Paskutiniuoju metu jis mažai valgo. Negerai, kad trejų metų vaikas niekada nemato prie stalo savo tėvo. Ar Graci šiandien pietaus namuose?

Pažadėjo grįžti papietauti, tuo pačiu metu galvodamas ir apie mažylį, kuris mažai valgo, ir apie Žoržetą Toma, kuri vakarais stalinės lempos šviesoje siūdavo mažas raudonas „Ž“ prie nėriniuotų savo baltinių.

Jis įlipo į autobusą, kuris paprastai atvažiuodavo tuščias iš Ai-le-Rozo, tačiau liko stovėti prie durų, kad galėtų surūkyti pirmąją cigaretę. Prie Orleano vartų devintą valandą ryto laikas, regis, sulėtėjo. Dangus nusigiedrijo, ir Paryžiaus gatvės atrodė pasipuošusios šventiškiau nei Banjo.

38-ojo maršruto autobuse jis jau ketino sėstis. „Alezijos“ stotelėje pamatęs „Prožen“ vitriną, prisiminė turįs susitikti su vakar jam paskambinusiu žmogumi. Kokia jo pavardė? Kabūras. Galbūt Gaberas jau rado ir kitus. Aktorę Dares. Ir Rivolani. Botene viso labo tik du Rivolani.

Graci įsivaizdavo, kaip Gaberas iki pat vidurnakčio skambina visais telefonais, atsiprašęs ima aiškinti, kodėl paskambinęs, jaučiasi labai nejaukiai, ir tik dėl to, kad pasakytų atėjusiam Graci: „Nieko naujo, viršininke. Septyniasdešimt trys telefono skambučiai, dvylika kartų buvau pasiųstas šunims šėko pjauti, du kartus mane pasiuntė velniop, vieną kartą išplūdo bakalėjininkas, kuris darbo dieną Halėse pradeda ketvirtą valandą ryto, gali įsivaizduoti, kaip jis turi jaustis klausinėjamas policininko vienuoliktą valandą vakaro..."

– Viršininke, suradau tris, – pasakė Gaberas.

Tik prieš valandą pabudęs ir nusiskutęs, jis jau sėdėjo įraudęs nuo šalčio ant stalo krašto, bet ne ant savo, o ant Pardi, mažakalbio korsikiečio, dirbančio be pagalbininkų; jis ką tik užbaigė aborto bylą.

Įėjęs į kambarį Graci nusivilko paltą, pamojavo ranka dviem prie lango rūkantiems budintiems inspektoriams, kurie aptarinėjo paskutines futbolo naujienas. Prie vienerių iš durų, sustingusiu žvilgsniu įsistebeilijęs priešais save, su striuke, be kaklaraiščio, pasitempęs sėdėjo vyriškis su antrankiais.

Neatitraukdamas akių nuo pamėgto žaidimo (plokščios metalinės dėžutės, kuria smiliumi stumdydavo šaškes su skaičiais tol, kol imdavo suktis galva), Gaberas pasakė, kad gulti nuėjo jau po vidurnakčio, kad valstybė neteko dar kelių tūkstančių frankų, kuriuos suklos už telefoninius pokalbius, ir kad žmonės neįtikimai kvaili.

– Ką pavyko surasti?

– Iš pradžių radau artistę. Jos telefonas neatsakė. Ieškodamas buvau priverstas skambinti į trisdešimt

restoranų. Ją suradau „Pas Andrė". Tu net negali įsivaizduoti, koks apetitas sukyla, kai skambini į restoraną. Gali išgirsti visokiausių garsų. Tikra beprotystė.

– O ką dar?

– Rivolani. Jis – puikus ekspeditorius. Kalbėjau ne su juo pačiu, o su jo žmona. Jis vyko į Marselį ir pakliuvo į avariją, kai iki miesto tebuvo likę dvidešimt kilometrų. Savo sukvežimį paliko Bero garaže, o pats grįžo traukiniu. Žmonos balsas labai malonus.

– O trečias?

– Trečia buvo moteris, gultas iš tikrųjų buvo užimtas.

– Garodi?

Gaberas, pagaliau baigęs spręsti galvosūkį, sumaišė šaškes ir pradėjo viską iš naujo. Jo šviesūs, rūpestingai, kaip aktoriaus, okupacijos metais vaidinusio meilužio vaidmenį, bangomis sušukuoti plaukai ant smilkinių dar buvo drėgni. Vilkėjo trumpu gelsvai pilkos spalvos paltu su gaubšle, kurią vadino „dalfkotu", kaklą buvo apsivyniojęs škotišku šaliu, „kuris iš tikrųjų buvo iš Škotijos". Inspektoriai daugybę kartų per dieną pasišaipydavo iš šviesių jo plaukų, iš neįprasto jų profesijos žmonėms palto, iš turtingo sūnelio manierų, bet jis nekreipdavo į juos jokio dėmesio. Buvo palyginti nedidelio ūgio, liesas, jo lūpose žaidė šypsena žmogaus, kuris į viską žiūri nerimtai, o pirmiausia į savo darbą... Savo darbo jis nemėgo, tačiau pasibjaurėjimo jam irgi nejautė. Paprasčiausiai buvo abejingas. To norėjo jo tėvas.

– Taip, ponia Garodi. Viena iš ponių Garodi. Toje šeimoje jų yra daug. Mūsiškė – žmona sūnaus, inžinieriaus, kurį prieš pusmetį perkėlė į Marselį. Dvidešimt šešerių metų, elektronikos asas. Įdomus dalykas toji elektronika. Mano draugas į ją pasinėręs visa galva.

Susikūrė teoriją, kad elektronikoje atsispindi visa graikų mitologija.

Graci atsisėdo prie stalo ir, išsitraukęs nedidelį raudoną bloknotą, nekantriai pasikrapštė pakaušį.

– Na ir kaip?

– Jau metai, kai jis vedęs. Galima visą istoriją papasakoti apie tai, kiek pastangų kainavo jo uošvei įkurdinti juos Marselyje.

– Toliau?

– Tai labai svarbu, jeigu nori suprasti tai, kas vyko toliau. Paryžiuje jie paliko daugybę daiktų. Kadangi vyras, Garodi, dirba kaip pamišėlis, – toks jo pašaukimas, jis negrįžta namo tris dienas, miega su savo elektronika, ar supranti? Ponia Garodi, ta, kuria tu domiesi, viena atvažiavo į Paryžių pervežti virtuvės rykų ir pabučiuoti anytą.

– Na ir kas?

– Viršininke, tu nedėkingas žmogus. Taip. Sakau be juokų. Sugaišau dvi valandas, kad visa tai išsiaiškinčiau. Galų gale man pavyko pasikalbėti su jaunamarte. Ji pietavo Neji pas kitus Garodi. Kai pasakiau, apie ką sukasi kalba, jos balsas ėmė drebėti. Šią puikią istoriją galima pasakoti nedraugams. „Ką gi, pasmaugė ne mane, ir vis dėlto..." Ar supranti? Jos vardas Evelina. Balsas irgi labai malonus. Paprašiau, kad papasakotų apie save, šiaip sau, panoręs truputį prasiblaškyti. Ji turėtų būti daili moteris. Atvyko keletui dienų, tikriausiai bus iki ketvirtadienio. Pasakiau, kad niekur negali išvykti be teisėsaugos organų leidimo.

Gaberas nusijuokė nepakeldamas akių nuo galvosūkio ir greitosiomis smiliumi ėmė stumdyti šaškes.

– Prisiekė man, kad ji niekuo dėta, kad nieko nesmaugė. Atsakiau, jog viską išsiaiškinsime. Jeigu jūs, viršininke, neprieštarausite, susitiksiu su ja vienuoliktą valandą Lafonteno gatvėje, 130-ame name. Ar neprieštaraujate?

Graci atsakė, kad tai geriau, nei plūktis su ja čia visą rytą. Tik tegul apsieina be mašinos, jos prireiks jam pačiam, nes turi grįžti į namus papietauti.

Kabūras taip ir nepasirodė dešimtą valandą, ir Graci nusprendė, kad tuo pretekstu gali išgerti kavos puoduką prie Sen Mišelio tilto. Bet kai jis, užsimetęs ant rankos paltą, kartu su Gaberu ėjo iš kambario, priėjęs budintysis pranešė, kad su juo nori pasikalbėti vyras ir moteris. Aukos sesuo ir svainis Kontas. Jie atėjo iš Teismo medicinos ekspertizės instituto.

Sutuoktiniai Kontai atsisėdo prie stalo priešais Graci ir vis žvilgčiojo vienas į kitą klausdami patarimo. Jie pirmą kartą atsidūrė krantinėje, iš jų veidų buvo galima spręsti, kad viską įsivaizdavo visiškai kitaip. Moteris, tokia pat aukšta ir juodaplaukė kaip sesuo, tačiau visai į ją nepanaši, buvo apsiverkusi. Vyriškis panėšėjo į banko tarnautoją, kuriam nuolat dirbant su skaičiais atsirado trumparegystė. Naiviomis mėlynomis akimis, žvelgiančiomis iš po akinių storais stiklais, nuolankiai, kažkaip baimingai sekiojo Graci akimis tarytum kokį šlykštų gyvūną, kurį reikia prisijaukinti.

Jis nebuvo banko tarnautojas, dirbo viename iš firmos „Reno“ filialų buhalteriu. Leido kalbėti savo žmonai, o pats kartkartėmis pritardamas linktelėdavo galva, mesdavo žvilgsnį į Graci, tarytum norėtų pasakyti, kad viskas, ką ji pasakoja, yra teisybė, tikra teisybė.

Jie jau atpažino Žoržetos Toma kūną. Tikėjosi, kad jį atiduos vakare, jau buvo pasirengę laidotuvėms. Kitų giminaičių Paryžiuje Žoržeta neturėjo. Abiejų seserų tėvai visą laiką gyveno Flerake, Dordonės departamente, ten jie turėjo fermą ir nedidelį restoranėlį prie pat Perigio kelio.

Žoržeta toje šeimoje buvo, kaip žmonės sako, duktė palaidūnė. Sulaukusi aštuoniolikos metų, ji pakėlė sparnus į Paryžių. Perigio, kur baigė mokyklą, laisvė, visaliaudinės puotos, didžiulis pagyvėjimas, kurį kėlė kareivių buvimas mieste, susuko jai galvą. Lankė mašinraščio kursus, tačiau netrukus tėvai sužinojo, kad ji kur kas mieliau laiką leidžia miesto centre esančiuose alaus baruose. Namuose kilo skandalas. Ji raudojo keletą dienų, norėjo išvažiuoti į Paryžių. Galų gale išvyko.

Sesuo Žana, dvejais metais jaunesnė už ją, dabar tarsi iškankintu negyvėlės veidu žvelgianti į Graci, palydėjo Žoržetą į stotį, įlaipino į traukinį ir buvo įsitikinusi, kad jos daugiau niekada nebesusitiks.

– Ir kada vėl susitikote?

– Po kelių mėnesių, kai ištekėjau. Susipažinau su savo vyru prieš metus, jis atostogavo Flerake.

Pritardamas žmonos žodžiams, Kontas linktelėjo galva. Taip, viskas, ką ji sako, yra teisybė, tikra teisybė.

– Ir nuo to laiko gyvenate Paryžiuje?

– Taip, netoli jos, šalia Kliši aikštės, tačiau matydavomės labai retai.

– Kodėl?

– Nežinau. Mes gyvenome skirtingą gyvenimą. Ji demonstruodavo parfumerijos fabriko prekes. Žerli. Ištekėjo už prekių realizacijos viršininko Žako, puikaus žmogaus. Tuo metu dažnai buvodavo pas mus,

sekmadieniais ateidavo papietauti, keletą kartų per savaitę drauge nueidavome į kiną. Paskui jie išsiskyrė. Mes susilaukėme vaikų. Berniuko ir mergaitės. Ji ėmė pas mus lankytis rečiau. Galbūt manė, kad mes nepatenkinti, jog ji nutarė išsiskirti su tuo žmogumi, nežinau. O gal buvo kitų priežasčių. Ateidavo labai retai.

– Kada matėte ją paskutinį kartą?

– Apytikriai prieš mėnesį. Pakvietė mus į svečius puodeliui kavos. Sekmadienį, po pietų, išbuvome pas ją valandą, o gal dvi, ji turėjo pasimatymą. Kad ir kaip ten būtų, mums nieko neišsipasakojo.

Gaberas, sėdintis šalia, ant kėdės krašto, nepakėlė galvos nuo galvosūkio. Darydamas po tris ėjimus per sekundę, triukšmingai stumdė metalines šaškes.

– Ar skyrybų pareikalavo ji? – paklausė.

Žana Kont akimirką sutriko, pažvelgė į Gaberą, į Graci, paskui į vyrą. Nežinojo, ar privalo atsakyti į šį klausimą, nežinojo, ar turi teisę šis jaunas blondinas, kuris visiškai nepanėšėjo į policininką, užduoti jai klausimus.

– Ne, skyrybų pareikalavo Žakas. Žerli ji ėmė susitikinėti su kitu žmogumi, komercijos direktoriumi, po kurio laiko Žakas apie tai sužinojo. Jiedu išsiskyrė. Ji susirado kitą butą. Įsidarbino firmoje „Barlen“.

– Ji apsigyveno kartu su meilužiu?

Žana vėl ėmė dvejoti. Nenorėjo apie tai kalbėti, ypač vyro, kuris sėdėjo nuleidęs akis ir suraukęs antakius, akivaizdoje.

– Viskas buvo ne visai taip, ne. Ji išsinuomojo butą Diuperė gatvėje. Manau, jis leisdavo laiką kartu su ja, tačiau drauge jie negyveno.

– Jūs jį pažinojote?

– Matėmės vieną kartą.

– Ji buvo atsivedusi jį pas jus?

– Ne. Susitikome atsitiktinai. Prieš trejus metus. Jis irgi išėjo iš Žerli. Įsisuko į automobilių verslą. O po kelių mėnesių atsirado Bobas.

– Kas jis, tas Bobas?

– Roberas Vatskis. Jis piešia, kuria muziką, užsiiminėja dar kažkuo.

Graci pažvelgė į laikrodį ir pasakė Gaberui, kad šis turįs vykti į Lafonteno gatvę. Gaberas, su galvosūkiu vienoje rankoje ir šaliu kitoje, linktelėjo galva ir išėjo vilkdamas kojas. Graci, kaip ir kiekvieną kartą, kai matydavo, kaip Gaberas tingiai, atsipalaidavęs išeina, mintyse kartodavo įspūdingą jo, Žano Lu*, pavardę. Keletą sekundžių jautė tokį stiprų skausmą, koks kankindavo tuomet, kai jo sūnus švepluodamas tardavo naują žodį. Tai buvo juokinga.

– Ar įsivaizduojate, kas galėjo ją nužudyti? Noriu pasakyti, ar žinojote, kad jūsų sesuo turi priešų?

Abu sutuoktiniai Kontai sutrikę papurtė galvas. Žana atsakė, kad jiedu nieko nežiną, nieko nesuprantą.

Graci ištraukė iš dėžės Žoržetai Toma priklausančių daiktų sąrašą, pranešė, kokią pinigų sumą ji laikė banke, kiek pinigų įrašyta algos mokėjimo žiniaraštyje, kiek jų aptikta jos piniginėje. Skaičiai nuostabos nesukėlė.

– Ar ji, be algos, turėjo kitų pajamų šaltinių? Gal turėjo santaupų, vertybinių popierių?

Jie manė, kad ne.

– Tai ne jos būdui, – nervingai glamžydama nosinę, atsakė moteris. – Sunku paaiškinti. Iki šešiolikos metų

* *Loup* – vilkas (pranc.)

mudvi gyvenome kartu, miegodavome vienoje lovoje, aš nešiodavau jos sukneles, taigi gerai ją pažįstu.

Ji vėl pravirko – tyliai, nenuleisdama akių nuo priešais sėdinčio Graci.

– Buvo labai ambicinga. Kaip sakoma, gebėdavo dirbti negailėdama jėgų, daug ką paaukoti, kad įsigytų tai, ko įsigeisdavo. Bet pinigai jai nerūpėdavo. Nežinau, kaip geriau jums paaiškinti, ją domino tik daiktai, kuriuos įsigydavo už savo pinigus. Dažnai sakydavo: „Tai mano, tai priklauso man, mano paltas, ir panašiai." Ar suprantate?

Graci atsakė nesuprantąs.

– Ką gi, kai buvome dar vaikai, visi sakydavo, kad ji šykšti. Pašiepdavo prie stalo, nes ji niekada nesutikdavo paskolinti man pinigų iš savo taupyklės. Nežinau, ar teisinga buvo ją apšaukti gobšuole. Pinigų nekaupdavo. Ji juos leisdavo, bet leisdavo tik savo reikmėms. Nepakęsdavo minties, kad gali juos leisti dėl ko nors kito. Dovanas dovanodavo tik mano sūnui, kurį labai mylėjo, o su mano dukterimi elgdavosi visai kitaip, dėl to mūsų namuose kildavo nesusipratimų. Kartą mes jai tai pasakėme.

– Kiek metų jūsų sūnui?

– Penkeri, o kodėl klausiate?

Graci ištraukė iš piniginės vaiko nuotraukas, kurios buvo rastos tarp nužudytosios daiktų.

– Taip, tai jis. Tai Polis. Šios nuotraukos darytos prieš trejus metus.

– Ponia, jeigu teisingai supratau, jūs norėjote pasakyti, kad jūsų sesuo neturėjo įpročio atidėti pinigų, bet, sprendžiant iš charakterio, ji buvo... sakykime, egoistė. Ar taip?

– Ir taip, ir ne. Nesakiau, kad ji buvo egoistė. Atvirkščiai, buvo geraširdė, labai patikli. Kvailystes krėsdavo tik iš naivumo. Buvo labai naivi. Dėl to daug kas jai priekaištaudavo. Nežinau, kaip jums paaiškinti, bet dabar, kai ji negyva...

Jos akyse vėl pasirodė ašaros. Graci nusprendė, kad bus geriau, jeigu jis pakeis temą. Pavyzdžiui, pasuks pokalbį apie Bobą, visai jį nutrauks, o paskui grįš prie svarbiausio. Bet nejučia vėl aitrino žaizdą:

– Ar jai už ką nors priekaištavote? Ar kada nors buvote susiginčijusios?

Jam reikėjo palaukti, kol ji šluostėsi akis suglamžyta nosinaite.

Užuot atsakiusi, tik linktelėjo galva, ėmė mikčioti, jai ant kaklo išryškėjo venos.

– Susiginčijome dėl smulkmenos prieš dvejus metus, per Velykas.

– Dėl kokios smulkmenos?

– Dėl automobilio. Ji nusipirko automobilį, „Dofeną“. Daug kartų tarėsi su savo vyru, jis rūpinosi kreditu, pristatymu, trumpiau tariant, viskuo. Ji jau seniai norėjo įsigyti automobilį. Dar gerokai iki to, kai jį nusipirko, sakydavo: „Mano automobilis.“ Kai galų gale Velykų išvakarėse jį įsigijo, įsigeidė, kad kažkokiame garaže ant pirmųjų automobilio durelių jai nupieštų nedidelę raidelę „Ž“. Laukėme jos ateinant pietauti. Ji pavėlavo. Paaiškino vėlavimo priežastį. Buvo labai laiminga...

Graci nebegalėjo daugiau žiūrėti į jos ašaras, kurios srūte sruvo išblyškusiais skruostais.

– Pasišaipėme iš jos dėl tų inicialų. O paskui... žinote, kaip atsitinka. Žodis po žodžio prikišome tai, kas

tebuvo asmeninis jos reikalas. Štai kaip. Po to įvykio ėmėme susitikinėti kur kas rečiau, per metus matėmės gal penkis ar šešis kartus.

Graci pasakė viską suprantąs. Įsivaizdavo, kaip prie stalo Velykų išvakarėse ant Žoržetos Toma, džiūgaujančios dėl savo „Dofino“ su raidele „Ž“ ant durelių, kurį ji įsigijo paėmusi kreditą, galvos pasipylė juokeliai ir pašaipos, įsivaizdavo slegiančią tylą valgant desertą, abejingus bučinius atsisveikinant.

– Jeigu ji buvo nužudyta, kaip mums atrodo, kitais, ne apiplėšimo, tikslais, tai gal numanote, kas iš jos pažįstamų žmonių jautė jai neapykantą?

– Kas? Tokių nebuvo.

– Jūs užsiminėte apie Bobą.

Moteris gūžtelėjo pečiais.

– Bobas silpnavalis, tingus žmogus, tačiau įsivaizduoti, kad jis galėtų ką nors nužudyti, neįmanoma. O juolab Žoržetą.

– O jos vyras?

– Žakas? Bet kodėl? Juk netrukus vėl vedė, augina sūnų, jis niekada nejautė jai neapykantos.

Dabar vyras po kiekvienos jos frazės pritardamas linkčiojo galva. Staiga jis pravėrė burną ir greitakalbe aukštu balsu išdrožė, kad tokį nusikaltimą galėjo įvykdyti tik sadistas.

Kambario gilumoje ant kėdės sėdėjęs vyriškis su antrankiais netikėtai nusijuokė. Galbūt išgirdo jo žodžius, o gal buvo kvaištelėjęs.

Graci atsistojo, pasakė sutuoktiniams, kad turi užsirašęs jų adresą ir tikriausiai dar susitiks su jais iki to laiko, kol bus baigtas bylos tyrimas. Kai jie, nusilenkę dviem inspektoriams, jau žengė išėjimo link, Graci,

prisiminęs Diuperė gatvėje esantį butą, uždavė dar vieną, paskutinį, klausimą, privertęs juos sustoti prie pat durų.

Moteris atsakė: „Ne, žinoma, ne.“ Paskutiniuoju metu Žoržeta susitikinėdavo tik su Bobu. Žoržeta buvo visai ne tokia, kaip apie ją tikriausiai galvojo Graci.

Bobas pasakė, kad Žoržeta – ypatingas atvejis. Sakė, kad ją reikėdavę suprasti. Kad ir kaip ten būtų, jam net mintis į galvą nešovė, jog jis – vienintelis vyras jos gyvenime. Dėkui Dievui, ji nebuvo pavydi moteris. Jeigu inspektorius pasirinko šį kelią, jis privalo iš karto jam pasakyti, kad klysta.

Iš tikrųjų jo vardas – Bobas. Taip užrašyta ir jo pase. O Roberas – pseudonimas. Pasakė, kad jo tėvai turėjo keistenybių. Abu paskendo, kai jam sukako dešimt metų (plaukiojo jachta prie Bretanės krantų). O prieš du mėnesius Bobui sukako dvidešimt septyneri.

Žoržeta mirė būdama trisdešimties› Ar jis dėl to sielojasi, ar ne – ne inspektoriaus reikalas. Įsižeidęs pareiškė, kad faraonai jam visada keldavo arba pasibjaurėjimą, arba juoką. Teisybė, jis nežinąs, kuriai kategorijai galėtų priklausyti inspektorius, jį greičiausiai priskirtų antrajai. Įsivaizduoti, kad Žoržeta turėjo pinigų?! Iš juoko galima sprogti! Įsivaizduoti, kad jos vyras galėtų sėsti į traukinį turėdamas tikslą ką nors nužudyti prieš tai neprikrovęs į kelnes?! Galima sprogti iš juoko! Įsivaizduoti, kad jis, Bobas, galėtų pateisinti tą, kas žudo iš pavydo, kai už tokį, jo akimis, vos ne vienintelį įžūlų poelgį, galima siųsti į giljotiną, čia tai tikrai galima sprogti iš juoko! O įsivaizduoti, kad jis, Bobas, galėtų išstatyti save pajuokai, įvykdęs tokį nusikaltimą, juolab antrosios klasės vagone, išties kelia tik juoką.

Inspektorius – koks jo vardas, Graciano, taip, kadaise buvo boksininkas vardu Graciano, – turėtų mažų mažiausiai raudoti.

Atėjo, nes jam skaudu, kad faraonai rausiasi Žoržetos daiktuose. Išvakarėse buvo nuėjęs į Diuperė gatvę, ir jam nepatiko, visiškai nepatiko, kad jie ten viską sujaukę. Jei nesugebi sustatyti daiktų į savo vietas, nereikia jų jaukti.

Na ir kas, kad jis policijoje, vis tiek kalbės tokiu tonu, kokiu nori. O jeigu inspektorius toks protingas, jis privalo jį išklausyti. Ir nėra ko įsižeisti, apie tai reikėjo galvoti, kai rinkosi profesiją, teisybė, girdėti priekaištus iš tokio amžiaus inspektoriaus – visiškai nerimta.

Šiaip ar taip, Žoržetos neapvogė, nes nebuvo ką paimti. Net faraonas iš karto turėjo tai suvokti.

Beje, ji buvo padori moteris ir neužmegzdavo pažinčių su padugnėmis, kurie būtų galėję ją nužudyti. Jis tikisi, kad inspektorius, – koks jo vardas, velniai rautų? Graciano, taip, taip, dėkoju, – taigi tikisi, kad inspektorius supranta, ką norįs pasakyti.

Ir galų gale, jeigu tikėsime to niekingo žurnalisto niekinga fraze, Žoržetai pasmaugti reikėjo trijų minučių. Tegul tas, kuo jis vardu, inspektorius, įsikala sau į makaulę, kad šitai ir yra svarbiausia, net tuo atveju, jei tai svarbu tik jam, Bobui, todėl, kad kai jis prisimena apie tas tris minutes, kyla noras susprogdinti visą Paryžių. Dėl to, kad suprastum, jog trys minutės – pernelyg ilgas laikas profesionalui, – visai nereikia lankyti vakarinių policijos prefektūros kursų, taigi tas niekšas, šuns išpera, tas padugnė – diletantas. Netalentingas, niekam tikęs diletantas.

Jeigu jis, Bobas, netikintis į Dievą, galėtų melstis, maldautų, kad būtų paliudyta, jog tai atliko profesionalas, nors visiškai aišku, kad buvo ne taip, o gal žurnalistas leptelėjo kvailystę, ir Žoržetai nereikėjo kentėti.

Ir dar šis bei tas: jis matė, kaip iš kabineto išėjo tiedu žmonės – šlykšti būtybė ir menkysta – Žoržetos sesuo ir svainis. Tai šit, ne pro šalį inspektoriui pasakyti, nes bus geriau, jei faraonai neužsiiminės niekais, nes tai brangiai kainuoja mokesčių mokėtojams, kad tai siaubingi žmonės. Dar blogiau – piktavaliai. Patauškos. Jų žodžiai prilygsta apokalipsei. Jie niekada nesuprato Žoržetos. Neįmanoma suprasti tų, kurių nemyli. Kad ir ką jie sakytų, sako tik niekus.

Štai kaip. Jis tikisi, kad inspektorius, kuriam tikriausiai atsibodo nuolatos priminti savo vardą, suprato svarbiausia, ką jis norėjo pasakyti. Beje, jis iš tikrųjų labai sutrikęs ir prašo atleisti už tai, kad niekada neįsidėmi vardų.

Graci žvelgė į jį nieko nematančiomis akimis, nuo jo žodžių ėmė suktis galva, ir jis jau gailėjosi, kad iki šiolei nepasikvietė koridoriuje budinčio policininko, kad šis nuvestų sulaikytąjį į Prefektūros šaltąją, kur jis galėtų šiek tiek atvėsti.

Vyriškis buvo aukšto ūgio, visa galva aukštesnis už Graci, nemalonaus, labai lieso veido, jo neramiai į šalis bėginėjančios akys norom nenorom traukdavo dėmesį.

Graci visai kitaip įsivaizdavo Žoržetos Toma meilužį. Dabar ir pats nebeprisimena, kokį jį įsivaizdavo. Štai jis sėdi priešais jį. Atrodo geriau nei prekiautojas automobiliais. Bet jis erzina Graci, nes visą laiką sutirština spalvas, nuo jaunuolio žodžių Graci įsiskaudėjo galva.

Išvakarėse, tuo metu, kai buvo įvykdyta žmogžudystė, jis leido laiką pas draugus už penkiasdešimties kilometrų nuo Paryžiaus, viename iš Senos ir Uazos departamento kaimų, ir visi šeši šimtai to kaimo žmonių gali paliudyti, kad tai tiesa, nes to nepastebėti buvo neįmanoma.

Gaberas paskambino penkiolika minučių po dvylikos. Jis ką tik pabuvojo pas Garodi. Skambina iš kiosko Lafonteno gatvėje. Buvo susitikęs su jaunamarte ir turi prisipažinti, kad ji jam pasirodė esanti nepaprastai graži.

– Ji nieko nežino, nieko nepastebėjo, nieko negali pasakyti.

– Ar jos apibūdinimai sutampa su tuo, ką paliudijo Kabūras?

– Ji nieko neapibūdino. Tikina, kad vos tik atsidūrusi traukinyje atsigulė ir užmigo. Nužudytąją prisimena kaip per rūką. Išlipo iš vagono, kai traukinys sustojo, stotyje ją pasitiko anyta.

– Bet juk ji turėjo įsidėmėti kitus keleivius... Beje, čia kažkas ne taip. Kabūras tvirtino, kad viršutinis gultas iki dvylikos ar pusės dvylikos buvo neužimtas.

– O gal jis suklydo?

– Aš laukiu jo. Kaip ji atrodo?

– Graži, brunetė, ilgaplaukė, didelėmis mėlynomis akimis, riestanosė, plonytė, metro šešiasdešimties centimetrų ūgio, dailiai sudėta. Be jokios abejonės, visi tie pokalbiai jai buvo nemalonūs. Ji visą laiką vengė tiesaus atsakymo, gali įsivaizduoti, kaip tai vyksta. Nori tik vieno: kad būtų palikta ramybėje. Rytoj rytą ateis duoti parodymų.

– Ar ji kelionės metu neįsidėmėjo nieko ypatinga?

– Ne, nieko. Teigė, kad negali būti mums naudinga. Įlipusi į traukinį iš karto atsigulė ir užmigo, paskui išlipo, stotyje jos laukė anyta. Štai ir viskas. Ji nieko nežino, nieko nepastebėjo.

– Nori pasakyti, kad ji visiška kvailė?

– Iš pirmo žvilgsnio to negalėtum teigti. Jai nemalonu būti apklausinėjamai, štai ir viskas. Regis, ji nenori būti įpainiota į šią istoriją.

– Ką gi, apie ją pasikalbėsime po pietų.

– Ką dabar turiu daryti? Norėčiau papietauti su viena iš savo draugužių.

– Gali eiti pietauti. O po pietų drožk į Kliši ir pasikalbėk su sunkvežimio vairuotoju Rivolani. O aš palauksiu Kabūro. Po pietų vyksime pas artistę.

Trečią valandą Tarkenas jau sėdėjo savo kabinete prie stalo. Vilkėjo paltu. Atrodė savimi patenkintas.

Nužvelgęs Graci, įsistebeilijo į jo kaklaraištį ir tarė:

– Na, pone Holmsai, kaip jautiesi?

Jis spausdino rašomąja mašinėle ataskaitą. Kurpdavo jas labai mikliai. Svarbiausia, gebėti pateikti.

Graci sustojo prie stalo laukdamas, kol Tarkenas baigs spausdinti frazę. Jis spausdino abiem rankomis, kaip patyrusi mašininkė. O Graci, dirbdamas mašinėle, jausdavosi labai nejaukiai, palikdavo popieriuje juodulių.

Viršininkas pasakė, kad reikalai klostosi visai neblogai. Atsilošė į krėslo atlošą ir iš palto kišenės išsitraukė aplamdytą cigaretę. Ištiesinęs ją paprašė:

– Duok prisidegti, iš manęs visuomet nugvelbia degtukus.

Įtraukęs dūmą, patenkintas kažką suburbėjo, paskui pasakė, kad tikriausiai šią bylą išnarplios po trijų

dienų, trečiadienio rytą susitiks su savo viršininku, po to tarė:

– Mano mielasis, galėsiu šiek tiek papramogauti.

O kaip klostosi jo, Graci, reikalai? Jis galvojo apie tą mergiotę šiandien rytą, kai maudėsi. Dabar jis jam, Graci, įteiks dovaną. Tegul atidžiai klausosi.

Kaip paprastai tokiais atvejais, jis melodramatiškai atsistojo ir pareiškė, kad dėl šito nėra ko sukti galvos. Gražuolę pirmiausia galėjo pasmaugti dėl to, kas įvyko iki išvažiuojant į Marselį. Antra, dėl to, kas įvyko jai būnant Marselyje. Trečia, dėl to, kas atsitiko po to, kai ji išvyko iš Marselio, tai yra pačiame traukinyje. Svarbiausia išsiaiškinti nusikaltimo motyvą, tuomet paaiškės, kodėl tai įvyko.

Graci kažką neaiškiai suburbėjo apie paprastus ir banalius dalykus, o viršininkas atsakė:

– Ta ta ta, jeigu sugebi baigti bylą neišsiaiškinęs nusikaltimo motyvų, pranešk man, nes aš esu tamsus žmogus.

Jis pasakė, kad Graci pakankamai protingas žmogus ir, žinoma, suprato, kad du teiginiai iš trijų nieko neverti. Turįs galvoje pirmąjį ir antrąjį. Jeigu nusikaltimą padaręs bjaurybė pažinojo auką iki tol, kol sėdo į traukinį, tuomet visiškai aišku, kad jis turėjo pasirinkti tinkamą vietą ir tinkamą laiką ją sudoroti. Net tuo atveju, jeigu jis būtų buvęs pusprotis, pažinojęs ją iš anksčiau ir nepatingėjęs sekti iki pat Paryžiaus, greičiausiai žmogžudystei būtų pasirinkęs „Solidarumo“ salę, kur susirenka iki 5000 žmonių, arba Santarvės aikštę, jei supranti, ką noriu pasakyti: net ten viskas būtų ne taip pastebima.

Tarkenas, susigrūdęs rankas į palto kišenes, pasisukiojo kambaryje, paskui ištraukė ranką ir, įdėmiai

žvelgdamas į Graci kaklaraištį, palietė jį pageltusiu nuo nikotino pirštu.

– Ne, viskas vyko traukinyje, pone Holmsai! Reikia gerai išsiaiškinti, kas vyko tą naktį. Išsiaiškinti, kas vyko penktadienio vakarą nuo 22 val. 30 min. ir šeštadienio rytą iki 7 val. 50 min.

Jis tris kartus smiliumi bakstelėjo Graci į krūtinę ir pasakė kapodamas žodžius:

– Laiko ir vietos vienybė, vienybė visko, ko panori, – juk tai klasika. Jeigu ji buvo pasmaugta traukinyje, vadinasi, žudikas prieš tai nebuvo su ja pažįstamas ir negalėjo pasirinkti kitos vietos, taigi skubėjo ir viską išsprendė čia pat, kupė.

Dabar jis smiliumi prisilietė prie savo veido, įrėmė į kaktą pirštą.

– Patikėk, – įtikinamai pareiškė, – jeigu aš ką nors ir sugebu daryti, tai suvokti situaciją. Ar turi pasakyti ką nors nauja?

Graci atsakė:

– Ne, nieko ypatinga.

Jis apklausęs keletą žmonių, bet jie visi buvo toli nuo tos vietos, kur įvykdyta žmogžudystė, taigi nekelia įtarimo. Dar reikės patikrinti, ką tuo metu veikė buvęs jos vyras Žakas Lanžas, taip pat vienas Diuperė gatvės gyventojas, Žoržetos Toma pažįstamas.

Jis taip pat laukiąs pirmojo pranešimo iš Marselio.

– O kaip kiti kupė keleiviai?

– Kabūras šiandien rytą neatėjo. Bet, atrodo, telefonu pasakė viską, ką žinojo. Suradome dar tris: artistę, sunkvežimio vairuotoją ir tipo, kuris užsiiminėja elektronika, žmoną. Su jais turi susitikti Gaberas.

– Kas dar lieka?

– Keleivė, užėmusi vietą priešais nužudytąją, tai yra 223-ią. Jeigu Kabūras neapsiriko, tai jauna mergina, į traukinį įsėdusi Avinjone. Ji vardu Bombà. Bet Boteno sąraše jos nėra.

– O kas naujo apie pačią gražuolę?

Graci atsakė, kad kol kas nėra nieko naujo, tik dabar jis ją perpratęs kur kas geriau. Ir vis dėlto jautėsi labai nejaukiai, nes gerai žinojo, kad viskas yra ne taip, kad jis nieko negali suprasti, kad reikalai juda įprasta vaga: prieštaringi liudytojų parodymai, daugybė žmonių, kuo įvairiausios versijos, o pergalę iškovos tas savimi pasitikintis storulis klaidžiojančiu žvilgsniu, primityviai siekiantis karjeros, kuris dabar, susikišęs rankas į palto kišenes, vėl atsisėdo prie savo stalo.

Nejaugi Tarkenas teisus?

Graci ant savo stalo rado Gabero raštelį. Iš Marselio gauti pirmieji pranešimai. Jokių rezultatų. Inspektoriui korsikiečiui, kurį Graci gerai pažinojo, pavyko išsiaiškinti, ką veikė auka keturias dienas prieš mirtį. Pirmasis pranešimas bus perduotas telefonu apie ketvirtą valandą.

Jis laukė prigludęs kakta prie lango stiklo. Sena plaukė dvylika raudonais sportiniais kostiumais vilkinčių irkluotojų, ir dvylika garo debesėlių vienu metu veržėsi iš jų burnų.

Gaberas pats atnešė savo ataskaitą: šešis puslapius, išspausdintus rašomąja mašinėle. Įteikė tris egzempliorius. Jis spėjo pabuvoti Kliši. Susitiko su Rivolani, jo žmona ir vaikais. Jie visi jam labai patiko. Pavaišino kava ir taure armanjako. Šnekėjo apie viską, taip pat ir apie žmogžudystę.

– Palikime tai ramybėje. Iš pradžių perskaityk štai šitą. Paskui keliausime pas artistę. Vėliau aplankysime Kabūrą, jis taip ir nepasirodė.

Ir jie ėmė skaityti. Gaberas visą laiką žiaumojo kramtomąją gumą.

Žoržeta Toma atvyksta į Marselį antradienį, spalio 1-ąją, 8 val. 57 min. Apie devintą valandą atvažiuoja į viešbutį „Mesažeri“ Felikso Pija gatvėje, Sen Marteno rajone, kur visada apsistodavo pastaruoju metu. Tai darbininkų rajonas, čia daugiausia gyvena italai arba išeivių iš Italijos šeimos.

Visą tą laiką iki pat savo išvykimo penktadienio vakare, spalio 4 dieną, ji demonstravo savo firmos prekes miesto centre, Žaklinos d'Ars kosmetikos salone, Romos gatvėje. Kasdien apie devynioliktą valandą išeidavo iš salono ir visus vakarus, taip pat ir pirmąjį, leido kažkokio Pjero Beki, dirbusio stiuardu laive „Vil d'Orlean“, kuris priklausė Generalinei transatlantinei kompanijai, draugijoje.

Pjero Beki požymiai: aukšto ūgio brunetas, dėvi elegantiškus drabužius, tvirto kūno sudėjimo, trisdešimt penkerių metų. Duomenys apie teistumą: du kartus atliko bausmę Tulono kariniame jūrų kalėjime, nuteistas už tai, kad tarnaudamas armijoje įsivėlė į peštynes ir buvo sužeistas, vėliau jokių nusikaltimų nepadarė. Lapkričio pradžioje ketina laivu „Vil d'Orlean“ dešimčiai savaičių išplaukti į Tolimuosius Rytus. Su Žoržeta Toma susipažino prieš keletą mėnesių vienos kelionės į Marselį metu. Tuomet kartu su ja gyveno viešbutyje„Mesažeri“. Nuo to laiko jie nesimatė, jis nebuvo gavęs iš jos jokių žinių.

Spalio 1 dieną, antradienį, po pietų, Žoržeta Toma paskambino iš Žaklinos d'Ars salono į Felikso Pija gatvėje esančią kavinę, kurioje paprastai lankosi Pjeras Beki, kai nebūna išplaukęs į jūrą. Salėje tuo metu stiuardo nebuvo, Žoržeta Toma paprašė kavinės šeimininko pono Lambro perduoti jam, kad lauks jo vakare apie aštuntą valandą.

Apie aštuntą valandą Žoržeta Toma susitiko su Pjeru Beki Felikso Pija gatvėje esančioje kavinėje. Jos laukdamas jis žaidė kortomis su nuolatiniais tos įstaigos lankytojais.

Visas paskutiniąsias dienas po darbo Žoržeta Toma susitikinėjo su savo meilužiu toje pačioje kavinėje tą pačią valandą, paskui jiedu drauge vakarieniaudavo toje pačioje picerijoje ir tik ketvirtadienį susiruošė į kino teatrą, leido laiką restorane ant jūros kranto.

Rytais ji pirmoji išeidavo iš viešbučio, sėsdavo į autobusą Felikso Pija gatvės ir Nasional bulvaro kampe ir važiuodavo į darbą. Pietaudavo kartu su Žaklinos d'Ars tarnautojais savitarnos kavinėje Romos gatvėje. Pjeras Beki iš viešbučio išeidavo po vidurdienio.

Nė vienas iš tų, kuriuos per keletą valandų pavyko apklausti, Žoržetos Toma elgesyje nepastebėjo nieko keisto.

Pjeras Beki, apklaustas sekmadienio rytą, nepranešė jokių bylos tyrimui naudingų žinių. Su Žoržeta Toma jis bendravo viso labo tik dešimt dienų, penkias dienas vasario mėnesį ir penkias spalio, jis nieko nežino apie jos gyvenimą Paryžiuje, nežino, ar ji turi priešų, nežino, kokie galėtų būti nužudymo motyvai. Penktadienio vakare, po to, kai jie greitosiomis pavakarieniavo picerijoje, jis palydėjo Žoržetą Toma į Sen Šarlio stotį. Jiedu

atsisveikino prie išėjimo į peroną likus dviem minutėms iki traukinio išvykimo. Tą dieną, kai Žoržeta Toma buvo pasmaugta Paryžiuje, jis praleido Marselyje. Visus jo parodymus patvirtina surinkta medžiaga.

Policija toliau rinks liudijimus visų, su kuriais buvo susitikusi Žoržeta Toma. Jeigu pavyks gauti naujų duomenų, jie tuojau pat bus pranešti.

Marselyje visas tas keturias dienas oras buvo puikus. Telefonu skambinęs inspektorius korsikietis sakė, kad, kaip ir anksčiau, skaisčiai šviečia saulė.

Prieš išeidamas kartu su Gaberu iš prefektūros pastato, Graci užsuko į komisaro Tarkeno kabinetą, bet jo ten nebuvo. Jis padėjo ant stalo iš Marselio gautą pranešimą ir pamatė jam adresuotą raštelį: „Graci, jeigu viskas vyko traukinyje, vadinasi, buvo įvykdyta vagystė. Kad ir kaip ten būtų, jis – beprotis."

Graci pagalvojo, kad dar nežinia, kuris iš jų beprotis, ir taip toliau, ir panašiai, ir vis dėlto kategoriškas Tarkeno teiginys, kaip visuomet, padarė jam įspūdį. Dar kartą perskaitęs raštelį, gūžtelėjo pečiais. Iš Žoržetos Toma nebuvo ko vogti.

Jis pasivijo laiptais lipantį Gaberą. Žanas Lu, susikišęs rankas į „daflkoto" kišenes, žiaumodamas kramtomąją gumą, įdėmiai išklausė trijų kaimyninių skyrių inspektorių pranešimus, ir iš jo veido išraiškos nebuvo galima suprasti, ar klausosi pagarbiai, ar su pašaipa.

Visi trys inspektoriai stovėjo atsirėmę į turėklus keletu laiptelių aukščiau ir pasakojo, kiek naktų praleido be miego. Šią savaitę naršė po Paryžių ieškodami jaunuolio, kurio paiešką paskelbė ne mažiau kaip dešimt departamentų. Gali būti, kad jis pabėgo iš namų, gal

buvo pagrobtas, o gal jį ištiko kokia kita bėda. Dabar paiešką tęs kiti, jiems įsakyta skubiai tirti žmogžudystę, kuri naktį buvo įvykdyta sporto salės tualete. Ir sugalvok tu man pasirinkti tokią vietą!

Gaberas dar vakar kartu su Graci irgi ieškojo to vaikino pėdsakų, tai yra ieškojo Nicos municipalinio patarėjo sūnaus. Pasalos buvo surengtos Sen Žermen de Prė, Lotynų kvartale, visuose oro uostuose ir geležinkelio stotyse. Jis viskam pritarė: be jokios abejonės, tai niekšybė, bet ką padarysi! Jiedu ėmė lipti žemyn, Graci lipo pirmas, nusiminęs, o gerai situaciją supratąs Gaberas – iš paskos.

Automobilyje, kurį vairavo Graci, Žanas Lu išsitraukė iš kišenės galvosūkį. Jie važiavo kairiąja Senos krantine Alma aikštės link.

– Ką apie tai galvoji?

– Apie ką?

– Apie Marselį.

Gaberas, nepakeldamas akių nuo galvosūkio, atsakė, kad reikėtų patiems tenai nuvažiuoti ir viską išsiaiškinti. Pranešimas dar nieko nereiškia, tai tik tušti plepalai.

– Tais vaikinais galima pasitikėti, – paprieštaravo Graci. – Jeigu jie nieko neaptiko, vadinasi, nieko ir nebuvo. Viršininkas tikina, kad viskas vyko tik traukinyje.

Gaberas nesivaržydamas trumpai drūtai išklojo viską, ką mano apie viršininką ir ko vertos jo idėjos. Jie įvažiavo į tunelį priešais Tiuilri parką ir išniro į dienos šviesą. Graci staiga nuspaudė stabdį ir išsitraukė nosinę.

– Ar gali įsivaizduoti tipą, kuris susitinka su moterimi vieną kartą per pusmetį, praleidžia su ja keturias

naktis (jis nusišnypštė), paskui jiedu išsiskiria kaip geri draugai (jis dar kartą nusišnypštė), ir taip iki kito karto?

Žanas Lu atsakė, kad kuo puikiausiai gali įsivaizduoti tokią situaciją, nieko keisto čia nėra. Graci įsidėjo nosinę į kišenę ir ranka nusišluostė panosę. Paskui pareiškė, kad niekada taip nesielgtų su moterimi.

– Beje, aš pažinojau ne tiek daug moterų. Vedžiau būdamas dvidešimties.

Žanas Lu atsakė, kad dabar ne laikas pasakoti apie savo gyvenimą, reikia važiuoti, nes užsidegė žalias šviesoforas. Mašina šovė į priekį. Žemai virš Senos plaukė debesys, virš Santarvės aikštės kilo lengvas rūkas.

– Kelintą valandą paskyrei pasimatymą Rivolani ir tai poniutei?

– Susitiksime rytą, – atsakė Gaberas. – Bet galiu iš anksto pasakyti, kad tai tik laiko gaišimas. Ji nieko nežino, o ir jis žino labai nedaug.

– Ar jis bent prisimena, kas dar važiavo toje kupė?

– Labai menkai. Sako, kad iš karto užmigo ir į nieką nekreipė dėmesio. Kad ir kaip ten būtų, jo parodymai sutampa su kitų parodymais, jei nekreipsime dėmesio į keleivės nuo viršutinio gulto, Garodi, parodymus. Jis irgi jos nematė, tos Evelinos, ir nežino, ar ji gulėjo ant savo gulto, kai jis užsnūdo, ar išėjo iš kupė vėliau. Tai patvirtina ir jos, ir Kabūro žodžius.

– O kaip ji atrodo?

– Ji tikrai nepanaši į moterį, kuri galėtų ką nors pasmaugti.

Graci pareiškė, kad Žoržeta Toma visai nepanaši į moterį, kuri susitikinėja su vyriškiu tik kartą per pusmetį, praleidžia su juo keletą naktų, po to visiškai jį

užmiršta. Bet kad ir kaip ten būtų, reikalai klostėsi būtent taip.

– Iš kur jūs žinote, kad Žoržeta Toma jį pamiršdavo? – paprieštaravo Žanas Lu. – Viršininke, nuo to laiko, kai tau buvo dvidešimt, pasaulyje daug kas pasikeitė, dabar reikia žengti koja kojon su gyvenimu.

Buvo penkios valandos, kai jiedu užtrenkė automobilio dureles po langais namo, kuriame gyveno Eliana Dares, prie ženklo, draudžiančio statyti automobilius. Siauros, tylios gatvelės pabaigoje jie išvydo tarytum kabantį danguje šviesiai geltoną Šajo rūmų stogą.

Namas buvo prabangus, laiptinėje – nė vieno žmogaus, liftas veikė.

– Mums dar pasisekė, – pasakė Graci.

Jis buvo labai pavargęs, jį išsekino įtemptas mąstymas. Niekaip negalėjo įsijausti į tos nelaimingos merginos vaidmenį, nesuprato jos ir net nesistengė suprasti. Apklausė liudytojus, vedė užrašus, dirbo darbą kaip toji skruzdėlė darbininkė, vakarais sugrįžtanti į savo skruzdėlyną, štai ir viskas. Jeigu reikalų tvarkymas užsitęs, darbo imsis kitos skruzdėlės. Galų gale jie ką nors vis tiek atkapstys, jeigu veiks sutardami.

Kol liftas tyliai ir greitai kilo aukštyn, Graci žiūrėjo į Gaberą, bet šis nekreipė į jį jokio dėmesio. Tikriausiai Gabero mintys sukosi apie savo reikalus – apie draugę ar dar ką nors, trumpiau tariant, jam visiškai nerūpėjo ši istorija. Graci jam pavydėjo, pavydėjo nepatenkinto žmogaus veido išraiškos, pavydėjo niekinamos grimasos. Žanas Lu niekada nebus bitė darbininkė, jis neturi nė mažiausio noro ką nors atkapstyti, jis nesiekia karjeros, jam nė motais viršininko nurodymai. Jis pradėjo tarnauti policijoje prieš trejus ar ketverius metus todėl,

kad, kaip pats sakė, jo tėvas labai vertina darbą vyriausybės administracijoje, kad tėvas labai užsispyręs, ir jis, Žanas Lu, pakluso jo norui, kad tik šis paliktų jį ramybėje. Jo tėvas, tikriausiai kokios nors ministerijos, gal net Vidaus reikalų, aukštas pareigas užimantis tarnautojas, po truputėlį stums savo sūnų karjeros laiptais.

Ketvirtame aukšte atidaręs lifto duris, Gaberas pasakė, kad tikisi, jog jiems nereikės ilgai čia užtrukti. Lygiai aštuntą valandą jis paskyręs pasimatymą Eliziejaus laukuose ir jeigu pas Kabūrą bus priverstas užtrukti, tikrai nesuspės laiku ten nukakti.

Stovėdamas priešais dvigubas duris ir jau paskambinęs, Gaberas tvarkingai užsisagstė visas savo palto sagas ir delnu suglostė plaukus.

– O kokia ji? – paklausė Graci.

– Kas?

– Ta, kuriai šį vakarą paskyrei pasimatymą.

– Hm! – atsakė Žanas Lu. – Kuoktelėjusi kaip ir visos kitos.

Eliana Dares vilkėjo rusvu chalatu, avėjo rusvomis įsispiriamomis balto kailio šlepetėmis. Graci manė, kad jos nepažįsta, nes artistės vardas jam nieko nesakė, bet vos tik ją išvydo, tuojau pat atpažino, nes buvo ją matęs vaidinančią kokioje dešimtyje filmų, kuriuose ji atliko nedidelius, vienas į kitą panašius vaidmenis, tikriausiai bežodžius, nes jos balsas nustebino jį.

Aukštas, manieringas, nepatrauklus, balsas moters, kuri nežino, kur leisti laiką, kuri neturi tarnaitės, atidarinėjančios lankytojams duris, bet tvirtinančios, kad po dešimties minučių turinti su kai kuo susitikti ir kad šiais laikais neįmanoma samdyti tarnaites.

Jiedu sekė paskui ją nedideliu prieškambariu, kurio sienos buvo išdažytos rusva spalva, į rusvą kambarį, kur ant nedidelių staliukų degė lempos. Ilgi dažyti jos plaukai ant pakaušio buvo susukti į kuodą ir kai ji atsisuko norėdama pakviesti sėstis, jie pamatė siaurą jos veidą, dideles tamsias akis. Tai buvo keturiasdešimt penkerių metų moters veidas, kuri vyresnė atrodė tik todėl, kad stengėsi atrodyti jaunesnė ir gadino odą piktnaudžiaudama kosmetika.

222-a vieta

Eliana Dares prie pat įėjimo į svetainę vos nepametė įsispiriamos šlepetės ir įėjusi nespėjo pastumti aplūžusio girgždančio krėslo atsiklijavusia koja.

Kaip tik į tą krėslą, atsisagstęs paltą, klestelėjo inspektorius, vardu Gracio ar Gracino. Jo draugas, gerokai už jį jaunesnis, abejingai atsisėdo ant sofos ir ramiai išsitraukė iš kišenės galvosūkių dėžutę.

Išgirdo, kaip vienu metu sugirgždėjo krėslas ir ėmė skimbčioti metalinės galvosūkių žaidimo šaškės. Jaunas šviesiaplaukis inspektorius, regis, net nepažvelgė į ją.

Ji gerai pažinojo tokio tipo jaunuolius: įžengia pas jus kaip į savo namus, nesivaržydami atsisėda, mielai išgeria jiems pasiūlyto vyno taurę net nesiteikę padėkoti. Paprastai ilgą laiką kur nors mokosi, kokiame nors – Teisės arba Rytų kalbų – fakultete. Jie ramaus būdo, dailios išvaizdos, nėra labai mandagūs, nedaugžodžiauja, patinka moterims net tuo atveju, kai nekreipia į jas jokio dėmesio, pakanka vieno karto su jais

pasimylėti, ir jau netenkama galvos, paskui jie nebenori susitikinėti, teisinasi, kad paskaitos atima pernelyg daug jėgų, kad mokslas jiems – pats svarbiausias dalykas gyvenime ir kad viskas pasikeis, kai jie išlaikys egzaminus; retkarčiais probėgšmom bučiuoja jus bejausmėmis drėgnomis lūpomis arba pirštu paglosto jums kelį, kai grįžtate iš kirpyklos, sako švelnius žodžius, paskui viskam ateina pabaiga, o jūs kraustotės dėl jo iš proto.

Šis policijos inspektorius visai nepanašus į policininką. Jis neatitraukia akių nuo galvosūkių dėžutės ir stumdo šaškes tokiu greičiu, kuris ir erzina, ir užburia, tarytum televizoriaus ekranas, traukiantis dėmesį net tada, kai nenori jo žiūrėti.

– Mes ilgai jūsų netrukdysime, – pasakė tas, kurio vardas buvo Gracio ar Gracino. – Jau apklausėme tris jūsų kupė keleivius. Deja, nors viską galima pateisinti, jų parodymai nesutampa. Naktį traukinyje žmonės nori miego, ir kiekvienas pastebi tik tai, kas tuo metu rūpi tik jam vienam.

Ji atsakė, kad iš tikro taip ir yra ir, atsisėdusi į krėslą šonu priešais jį, tvarkingai paslėpė kelius po chalato skvernais.

– Matau, kad mūvite vestuvinį žiedą, – pasakė prakaulaus veido aukšto rango policininkas. – Ar jūs ištekėjusi?

– Buvau ištekėjusi. Vyro netekau prieš daugelį metų.

Jis iš palto kišenės išsitraukė nedidelį raudoną bloknotą, atvertė puslapį, kur buvo įdėtas pieštukas, ir ėmė kažką rašyti, visai kaip filmuose. Paklausė, ar nebus nekuklu iš pradžių užduoti keletą asmeninio pobūdžio klausimų, nes norėtų geriau ją pažinti.

Užsirašė, kad ji aktorė, kad prieš aštuonerius metus tapo našle, kad tikra jos pavardė – Dartetides, kad jai keturiasdešimt septyneri metai ir kad ji savaitę praleido Eks-an-Provanse, kur filmavosi kažkokiame filme.

Tikėjosi, kad jis nepaklaus, ar ji grįžo į Paryžių iš karto pasibaigus filmavimui, tačiau jis paklausė. Žinojo, kad nesunku bus studijoje patikrinti, ar ji sakė tiesą, ir turėjo prisipažinti, kad keletą dienų užtruko Marselyje, nes turėjo viltį nusifilmuoti kokiame nors kitame filme. Pridūrė, kad taip elgiasi visi, net patys garsiausi filmuotis išvykę artistai, jie visi stengiasi iš karto nušauti du zuikius.

Stojo tyla, paskui liesas aukštas inspektorius nepasitikėdamas pasakė, kad jis to nesuprantąs.

– Jeigu neklystu, 222-ą vietą užsisakėte spalio 3 dieną, ketvirtadienį?

– Taip, apatinį gultą dešinėje. Kai įlipau į traukinį, kupė jau buvo du keleiviai.

Marselis. Marselio gatvės dešimtą valandą vakaro. Nedidelis baras Atėnų bulvare, Sen Šarlio stoties ilgų laiptų apačioje; ji paprašė atnešti arbatos ir sausainių. Ryškiai apšviestas triukšmingas peronas. Ir sunkus lagaminas.

Kai įžengė į kupė beveik tuo pačiu metu kaip ir vyriškis, vilkintis odiniu švarku, antrasis keleivis, pasilypėjęs ant apatinio gulto, dėjo savo daiktus ant viršutiniojo. Ji nedrįso padaryti jam pastabos, niekada nedrįsdavo. Beje, vėliau jis padėjo ir jai užkelti lagaminą.

Nusiminė, kad kupė važiuos su vyrais. Mintyse suskaičiavo, kiek reikėtų primokėti, kad galėtų persėsti į pirmos klasės vagoną. Bet dar turėjo viltį, kad bus ir

moterų. Deja, niekas neatėjo. Ji aiškiai įsivaizdavo, kaip sėdi šonu ant savo gulto šiek tiek pasilenkusi į priekį, mat virš galvos buvo labai mažai vietos, dėdamasi, kad kažko ieško savo rankinėje, laukdama, kada pagaliau traukinys pajudės, baigsis atsisveikinimo komedija, o koridoriai ištuštės.

– Vadinasi, auka į kupė atėjo vėliau nei jūs?

– Toji moteris, kuri, kaip aš manau, ir buvo nužudyta, įlipo į traukinį prieš pat jam išvykstant. Dar viena keleivė, jauna mergina, į traukinį įlipo naktį Avinjone.

Išvakarėse „Pas Andrė", pasikalbėjusi telefonu su policininku, sugrįžo prie stalo, kur jos draugai jau valgė desertą. Išklausę pasakojimą, negalėjo patikėti savo ausimis, kažkuris iš jų nubėgo į Pranciškaus Pirmojo gatvę nupirkti *France-Soir*. Prie stalo sėdėjo septyni ar aštuoni žmonės, tarp jų – pradedančioji artistė, fatališka šviesiaakė moteris, tą dieną garsinusi trumpojo metražo filmą apie Madagaskarą, ir jie visi palinko prie ant stalo išskleisto laikraščio. Kavinės lankytojai, sėdintys prie kaimyninių staliukų, klausėsi ištempę kaklus.

– Auka – brunetė, vilkėjusi tamsiu kostiumėliu, – pasakė inspektorius Gracio ar Gracino.

– Taip, tai ji. Vakar vakare mačiau jos fotografiją ir labai aiškiai ją įsivaizduoju. Siaubinga, kad taip gerai ją įsiminiau. Visą naktį apie tai tik ir galvojau.

– Ar buvote sutikusi ją anksčiau, dar iki kelionės traukiniu?

– Ne. Niekada.

– Ar esate tuo įsitikinusi?

– Taip. Jos gultas buvo priešais manąjį, tik truputį aukščiau.

– Ar kalbėjotės su ja?

– Taip. Žinote, paprasčiausias pokalbis traukinyje. Ji pasakė, kad gyvena Paryžiuje, reklamuoja kvepalus, jei neapsirinku. Atpažino mano kvepalus, keletą minučių plepėjome.

– Ar tai įvyko iš karto traukiniui pajudėjus?

– Ne, vėliau.

– Pabandykite kaip galima išsamiau nupasakoti kelionę, pradėkite nuo tos akimirkos, kai įžengėte į savo kupė.

Ji linktelėjo galva, žvilgtelėjo į antrąjį inspektorių, šviesiaplaukį, kuris taip ir nepakėlė akių. Pagalvojo, ar nevertėtų pasiūlyti kavos puodelį arba taurę portveino, bet tikriausiai jiems draudžiama darbo metu priimti panašius pasiūlymus.

– Kai įėjau į kupė, ten jau buvo du vyriškiai. Vienas iš jų buvo užėmęs viršutinį gultą dešinėje prie įėjimo. Sprendžiant iš jo rimtos ir šiek tiek liūdnos povyzos, galėjai pamanyti, kad jis valstybės tarnautojas. Beje, nežinau, kodėl jums visa tai sakau. Man pasirodė, kad jis valstybės tarnautojas. Gal todėl, kad vilkėjo padėvėtu šiek tiek ankštoku kostiumu... Nežinau.

Ji nevalingai žvilgtelėjo į priešais ją sėdinčio inspektoriaus tamsiai mėlyną, labai ankštą, apibrizgusiais rankogaliais paltą. Tam tikra prasme jis irgi valstybės tarnautojas. Dabar nieko nerašė į savo bloknotą. Tik stebėjo, kaip ji vis labiau ir labiau painiojasi.

Ir vis dėlto ji žinojo, ką privalo jam sakyti. Nemiegojusi visą naktį, o rytą virtuvėje jos mintys sukosi tik apie kelionę, ji apgalvojo žodžius, kurių gali prireikti, jeigu tektų pasakoti apie tą kelionę.

– Yra viena svarbi aplinkybė, – netikėtai pasakė ji. – Jis susiginčijo su nužudytąja.

Metalinis stuksenimas nutilo. Ji vėl nukreipė žvilgsnį į kitą policininką. Sugavo abejingą jaunojo blondino žvilgsnį. Jis paklausė:

– Kas? Tarnautojas?

– Jo pavardė – Kabūras, – tarė prakaulaus veido inspektorius. – Ką turite galvoje sakydama „susiginčijo"? Ar jis pažinojo nužudytąją?

Ji atsakė: ne, taip nemananti.

– Neprisimenu tiksliai kada, skaičiau iliustruotą žurnalą, o toji jauna būtybė panoro nusiimti nuo gulto savo lagaminą, norėjo kažką iš jo išsitraukti. Tuomet tas, kuris panašus į valstybės tarnautoją, Kabūras, jai padėjo. Paskui jie šiek tiek pasišnekėjo koridoriuje, kaip ką tik susipažinę žmonės. Nemanau, kad jiedu iš anksčiau buvo pažįstami, nes girdėjau jų pokalbio pradžią. Sunku tai paaiškinti.

– Suprantama, – pasakė inspektorius Gracio ar Gracino. – O paskui jiedu susiginčijo. Kodėl?

Jo žvilgsnį ji atlaikė keletą sekundžių. Šviesios akys žvelgė įdėmiai, jo veidas buvo išblyškęs ir išvargęs. Atsakė, kad nesunku suprasti kodėl. Traukiniuose taip atsitinka gana dažnai.

Jautė į save įsmeigtą jauno blondino žvilgsnį. Tai buvo nuobodžiaujančio žmogaus įdėmus, galbūt šiek tiek ironiškas žvilgsnis. Jis tikriausiai numano, kad tas ginčas jai nebuvo nemalonus: jautė apmaudą, pavydėjo jaunai brunetei, kuriai meilinamasi traukinio koridoriuje, kuriai sakomos visokiausios kvailystės.

– Vyriškis, šiek tiek pasišnekučiavęs su ja koridoriuje, greičiausiai įsidrąsino ir leptelėjo kokią nors nevykusią frazę, padarė nepadorų gestą... Bent man taip pasirodė. Dar būdamas kupė jis žvelgė į ją gana keistu

žvilgsniu... Kad ir kaip ten būtų, moterys tatai greitai pajunta. Jiedu susikivirčijo. Kalbėjo ji. Ir garsiai kalbėjo. Kupė durys buvo uždarytos, žodžių aš negirdėjau, bet iš jos tono ir taip viskas buvo aišku. Netrukus sugrįžo, viena, ir tuojau pat atsigulė. Jis grįžo kur kas vėliau.

– Kelintą valandą?

– Nežinau. Kai nuėjau į tualetą persirengti, žvilgtelėjau į laikrodį, jis rodė pusę dvylikos. Jiedu susiginčijo maždaug po valandos.

– Gal prisimenate, kada tai įvyko: iki bilietų tikrinimo ar po to?

– Po to, esu įsitikinusi. Tuo metu į kupė atėjo dar viena keleivė. Toji, kuri į traukinį įsėdo Avinjone. Jauna mergina, gana daili, vilkinti šviesia suknele ir melsvu paltu. Tikriausiai tuo metu ji skaitė, nes kai kontrolierius atidarė duris ir paprašė parodyti bilietus, degė tik jos lemputė. Juk žinote, kad virš kiekvieno gulto yra įtaisyta po nedidelę lemputę.

– Vadinasi, tai įvyko po vidurnakčio?

– Be jokios abejonės.

– O kas buvo toliau?

– Nieko, ji nuėjo gulti. Paskui išgirdau, kaip į kupė įėjo vyriškis ir užlipo ant savo gulto. Kitas vyriškis, gulėjęs ant apatinio gulto kairėje, jau seniai buvo užgesinęs šviesą. Aš užsnūdau.

– Ar dar ką nors galėtumėte prisiminti apie tą ginčą?

– Ne, manau, kad pasakiau viską, ką žinojau.

– Ar jums neatrodė, kad Kabūras supykęs ant jos?

Ji prisiminė, kaip rytą atrodė vyriškis, vilkintis tamsiu kostiumu, kai traukinys buvo netoli Paryžiaus, prisiminė klaidžiojantį jo žvilgsnį, mėšlungiškai trūkčiojantį veidą, kaltės gaidelę balse, kai jis, lipdamas iš

traukinio, atsiprašė už sutrukdymą. Vėl pasigirdo metalinis stuksenimas. Ji pasakė, kad ne, taip nemananti.

– Kai tik traukinys sustojo, jis išėjo iš kupė nepasakęs jai nė žodžio, net nežvilgtelėjo į ją, buvo justi, kad jam gėda, ypač prieš kitus keleivius, ir jis nori kaip galima greičiau pasišalinti.

– O ji?

– Ji elgėsi visai kitaip. Niekur neskubėjo, nejautė jokio gėdos jausmo. Ji daugiau apie tai negalvojo, o gal tik norėjo sudaryti įspūdį, kad negalvoja. Šiek tiek pasikalbėjo su manimi ir mergina iš Avinjono. Odiniu švarku vilkintis vyriškis atsisveikinęs irgi išėjo iš kupė. Man regis, vienintelis per visą tą laiką ištartas jo žodis tebuvo pasisveikinimas, kai jis įėjo į kupė.

– Vadinasi, pirmas iš traukinio išlipo Kabūras. Paskui išėjo antrasis vyriškis, berods, jo vardas Rivolani, ar ne?

Papurčiusi galvą Eliana Dares pasakė, kad Kabūras išėjo ne pirmas, pirmas išėjo jaunuolis, gulėjęs ant viršutinio gulto. Jaunasis blondinas staiga liovėsi stumdęs šaškes, prakaulusis inspektorius tris kartus sudavė sau per lūpas pieštuko galu.

– Jaunuolis? – perklausė Gracio ar Gracino. – Koks jaunuolis? Kokį gultą jūs turite galvoje?

– Viršutinį, kairėje pusėje. Jaunuolis...

– Koks jaunuolis?

Ji, nieko nesuprasdama, bėgiojo akimis nuo vieno prie kito. Jaunasis blondinas žiūrėjo abejingai, išblyškusio inspektoriaus akys žvelgė nepatikliai.

Graciano paaiškino jai, kad jiems pavyko rasti tą, kuris buvo užėmęs viršutinį gultą. Tai moteris, jos pavardė – Garodi. Tai pasakęs, abejingai pažvelgė į ją,

tačiau buvo aišku, kad jautėsi nusivylęs; pamanė, kad jeigu ji dabar kai ką supainiojo, vadinasi, galėjo suklysti ir dėl kitų dalykų, todėl nereikėtų pernelyg pasitikėti jos parodymais. Artistė, neturinti vaidmenų, šiek tiek senstelėjusi, serganti didybės manija, tikra patauška.

– Kaip atrodė tas jaunuolis? – paklausė jis.

– Gana aukštas, liesas. Teisybę pasakius, gerai jo neįsidėmėjau...

Jaunasis inspektorius, vilkintis trumpu paltu, akiplėšiškai atsiduso, jo draugužis mirktelėjo, veidą iškreipė nusivylusio žmogaus grimasa.

– Paklausykite, pone Gracino, jūs, regis, netikite manimi, bet aš žinau...

– Graciano, – pataisė inspektorius.

– Prašyčiau man atleisti, pone Graciano. Sakau jums, kad iš tikrųjų nemačiau jo, nes jis į kupė atėjo labai vėlai, kai visos šviesos jau buvo užgesintos. Guldamasis neužsidegė šviesos.

– Bet juk jūs sakėte, kad miegojote.

Šiuos žodžius ištarė jaunasis blondinas. Atsisuko į jį, tačiau jis į ją nežiūrėjo, vėl ėmė spręsti galvosūkį, ji nekentė jo, graži jo burna – kaip uždaro būdo piktavalio vaiko, dabar galėtų smogti jam į lūpas, ji staiga panoro smogti jam į lūpas; jeigu savo lūpomis įsisiurbtų į tas gražias abejingas lūpas, iš karto pajustų jų skonį, nes gerai pažinojo tokius kaip jis vaikėzus, pernelyg gerai, nes jų visų bučiniai panašūs.

– Aš užsnūdau, – pasakė ji, ir jos balsas nejučia sudrebėjo, – jis tikriausiai už ko nors užkliuvo tamsoje, juolab kad buvo labai tamsu ir visur buvo daug daiktų... Prabudau.

Galvoje sukosi mintys: žinau, ką kalbu, gerai žinau, jis vos neužvirto ant manęs, kai ėjo pro šalį, aš tokius atpažįstu tarp daugybės kitų, visų jų tokios pat gražios, drėgnos ir abejingos burnos, kaip vaikų, jie ir patys panašūs į vaikus, žavingi ir pikti, negaliu jų pakęsti.

– Tai buvo moteris, – pasakė Gracio (ne, Graciano, jis tuojau pat pasakys, kad aš apsirikau, kad man protas pasimaišė). – Jūs apsirikote, štai ir viskas.

Ji papurtė galvą nežinodama, ką atsakyti, tebegalvojo: aš neapsirikau, nemačiau jo, bet tikrai žinau, kad jis toks kaip visi, kaip jaunasis jūsų draugas, jis visai nepanašus į inspektorių, greičiau panėši į tą jauną studentą, kurį prieš metus buvau susitikusi kavinėje, esančioje priešais kino teatrą „Danton", jis kaip tie jauni artistai, pirmą kartą atsidūrę priešais kamerą, jiems nusispjauti, kad stovi atsukę nugarą. Ramūs, abejingi, jie turi kažką, dėl ko pameti galvą, jų oda švelni, jie tokie jauni, jie gali lyg niekur nieko įeiti į kupė, pažadinti visus keleivius, užkliūti už jų tamsoje ir net neatsiprašyti, štai taip. Jis neatsiprašė, jis nusikeikė, kai vos neužgriuvo ant manęs, jis tikriausiai aukšto ūgio, liesas ir nevikrus, kaip ir visi, paskui jis užsikeberiojo ant savo gulto priešais. Ir nusijuokė, kai užkliudė merginą iš Avinjono, ji irgi nusijuokė tamsoje pirmą ar antrą valandą nakties.

– Aš girdėjau jo balsą, – paprieštaravo ji. – Jau užsilipęs ant savo gulto, jis dar ilgai kalbėjo su mergina, gulinčia ant vidurinio gulto. Patikėkite, tai buvo jaunas vyriškis, visiškai jaunas, beveik berniukas. Negaliu jums šito paaiškinti, bet aš tiksliai žinau...

Inspektorius, kurio vardas buvo Graciano, atsistojo ir užvertė bloknotą su geležine spirale, pieštuką įdėjęs

tarp puslapių. Beveik nieko neužsirašė. Dabar, stovėdamas priešais ją, atrodė dar aukštesnis, dar kaulėtesnis: didžiulis skeletas su paltu nutrintomis rankovėmis blyškiu, iškankintu Pjero veidu.

– Kitas liudytojas, Kabūras, girdėjo, kaip toji jauna moteris kalbėjosi su mergina. Jūs galėjote apsirikti.

Kalbėjo pavargusiu, monotonišku balsu ne todėl, kad norėjo įtikinti ją, o todėl, kad ketino pereiti prie kitos temos.

– Kad ir kaip ten būtų, mes ją radome.

Ji vėl papurtė galvą, žvelgdama į jaunąjį blondiną, kuris taip ir nepakėlė į ją akių, ir tarė:

– Galbūt, nežinau, šiaip ar taip, man taip pasirodė.

O tuo metu galvojo: „Aš negalėjau apsirikti, kitą žmogų užkliudžiusi ir pažadinusi moteris niekada nenusikeiktų, man reikėjo šitai jiems pasakyti."

Ji turėjo daug ką jiems pasakyti, todėl atkakliai purtė galvą žvelgdama į liesą inspektorių su atsikišusiais skruostikauliais. Vėl prisiminė koridorių, kuriame buvo labai daug žmonių prieš išvykstant traukiniui, ir dvidešimt penkerių metų jaunuolį, liūdną šviesiaplaukį. Jis stovėjo prie durų ir pasitraukė praleisdamas ją į kupė. Vargu ar tas jaunuolis buvo žudikas, tačiau šis šviesiaplaukis juodomis akimis, vilkintis pilką tvido kostiumą iš gatavų drabužių parduotuvės, priminė jai nakties įvykį, balsą, nuo viršutinio gulto šnabždantį žodžius, kuriuos išgirdusi mergina iš Avinjono juokėsi tyliu, prislopintu juoku, erzinusiu ją taip pat kaip trumpą paltą dėvinčio jauno inspektoriaus galvosūkių dėžutė.

– Kai jūs atsibudote rytą, moters, miegojusios ant viršutinio gulto, kupė jau nebebuvo?

Ji burbtelėjo „ne“, tebepurtė galvą tarytum sakydama: „Ne, aš neapsirikau, paprasčiausiai nesuprantu, galėčiau viską jums paaiškinti, bet tektų papasakoti apie jaunuolį, kuris smiliumi prisilietė man prie kelio, kai grįžau iš kirpėjo, ir pabučiavo pirmą kartą susitikęs kavinėje priešais kino teatrą „Danton“, pasakoti apie dalykus, kurie vertė mane kentėti ir kurie jums galėtų pasirodyti gėdingi. Ne, to daryti aš negaliu.“

– Aš jos nemačiau. Nuėjau į tualetą persirengti gal šeštą, o gal septintą valandą, tiksliai neprisimenu. Kad ir kaip ten būtų, kai grįžau, kupė jos jau nebebuvo. O moteris, kurią paskui pasmaugė, dar gulėjo ant savo gulto, nusišypsojo man, kai pasilenkiau dėdama į lagaminą pižamą. Mergina iš Avinjono vilkosi suknelę, kurią, matyt, buvo nusivilkusi tamsoje. Aš tai gerai prisimenu, mes dar pajuokavome. Jai, gulinčiai ant nugaros po užklotu, buvo sunku ją apsivilkti. Galų gale ji atsisėdo ir pasakė: „Tiek to, juk vyriškiai dar miega“.

Vyras odiniu švarku knarkė, ir net labai garsiai, jo veidas buvo liūdnas ir pavargęs. Žvelgdama į jo rankas ji nusprendė, kad jis dokininkas arba mechanikas, o gal kitos, panašios, profesijos žmogus. Ant gulto prie jo kojų gulėjo nusidėvėjęs, apsitrynusiais kampais fibros lagaminas. Kabūras tįsojo nejudėdamas, ir ji pagalvojo: „Tikriausiai žiūri, kaip rengiasi toji mergina nuogais pečiais, o ji, begėdė, greičiausiai to nė nenumano.“ Visa tai buvo gėdinga ir dirbtina, kaip ir visi kiti nemalonūs dalykai. Vargšas jaunuolis, jo mintys, matyt, sukosi visai apie kitus dalykus, ji tai suprato, kai jis nulipo žemyn: sublogęs, žvilgsnis šleikščiai nuolankus.

– Ar jus kas nors pasitiko stotyje?

– Ne. Kodėl klausiate?

– Šiaip sau.

Jis atrodė toks didelis. Įsidėjo į palto kišenę raudoną bloknotą. Ji, tebežiūrėdama į jį, kvailai tarė:

– Noriu pasakyti, jeigu teiksitės išklausyti mano nuomonę, kad nė vienas iš tų, kuriuos mačiau kupė, negalėjo padaryti tokio baisaus nusikaltimo, intuityviai šitai jaučiu.

Aukštasis inspektorius palingavo galva, matyt, jautėsi nejaukiai kažką galvodamas, ir, žvelgdamas į tolį, pasitaisė škotišką šalį.

Ji palydėjo juos į prieškambarį.

– Ar galėtumėte rytoj užeiti pas mus į Orfevro krantinę? – paklausė tas, kurio pavardė baigėsi galūne „o". Jeigu ji būtų bandžiusi ją ištarti, be abejonės, būtų iškraipiusi.

Jis pasakė lauksiąs jos dešimtą valandą ketvirtame aukšte, 303 kambaryje. Ir pridūrė, kad galbūt per tą laiką ji prisimins dar kokių nors smulkmenų, o jis apgalvosiąs viską, ką ji jiems papasakojusi, ji tik kaip liudytoja turės duoti parodymus, štai ir viskas. Ji uždarė duris, prisiglaudė prie jų nugara, išsekusi, nepatenkinta savimi.

Po trijų minučių į duris vėl paskambino. Per tą laiką ji spėjo sugrįžti į prieškambarį, bet nebedrįso sėstis į tą patį krėslą, nes bijojo dar labiau nusivilti, taigi, prisidengusi akis ranka, klestelėjo ant sofos. Atsistojo pagalvojusi, kad skambina jaunasis inspektorius, nežinojo, kodėl jis grįžo, bet suprato, kai ranka nejučia užčiuopė galvosūkių dėžutę, kurią jis buvo palikęs.

Plokščia metalinė dėžutė, trisdešimt šaškių su skaičiais, juodais skaičiais raudoname fone, nedideli kvadratėliai,

kuriuose eilės tvarka reikia sustumdyti šaškes. Paprasčiausias žaidimas.

Prieškambaryje ji vėl vos nepametė įsispiriamos šlepetės ir, prieš atidarydama duris, žvilgtelėjo į veidrodį, kabantį prie durų. Tame išgaubtame veidrodyje visai iš arti pamatė savo veidą, panėšintį į veidą prižiūrėtojos, kuri dirbo jų pensione prieš dvidešimt penkerius metus, juokingą veidą su didelėm juodom akim, aukšta atvira kakta ir ilga nosimi. „Kai kuo aš primenu Kabūrą“, – pagalvojo ji.

Šviesiaplaukis inspektorius trumpu paltu ir languotu šaliu šypsojosi plačia įžūlia šypsena, tokia šypsena visada žaidžia jiems ant lūpų, kai mes jiems reikalingi. Pasakęs, kad kai ką pas ją pamiršo, ryžtingai įėjo į kambarį.

Ji uždarė duris ir nusekė paskui jį į svetainę. Jis pasuko tiesiai prie sofos ir pasilenkęs ėmė ieškoti galvosūkių dėžutės.

– Aš ją turiu.

Ir parodė metalinę dėžutę, kurią laikė rankoje.

Jaunasis inspektorius priėjo prie jos ir kadangi ji tebelaikė dėžutę prispaustoje prie krūtinės rankoje, ramiai pažvelgė su nekalta apsimestine šypsena, būdinga jiems visiems, ir pasakė:

– Prašyčiau atleisti, aš ją pamiršau pasiimti.

Jis ištiesė ranką, o ji pagalvojo: „Tu privalai atiduoti jam dėžutę, juk jis – policijos inspektorius, tu iš galvos išsikraustei.“ Ji atitraukė ranką kvailai šypsodamasi, žinojo, kad šypsosi kvailai, ir staiga grąžino jam žaisliuką. Pajuto karšto jo delno prisilietimą, jis ir toliau žvelgė į ją abejingu žvilgsniu, nesišypsodamas.

– Beje, mes užmiršome užduoti jums dar vieną klausimą.

Ji turėjo atsitraukti žingsnį atatupsta, nes jis, įsidėjęs galvosūkių dėžutę į kišenę, priėjo prie jos labai arti. Paaiškėjo, kad jie beveik tokio pat ūgio.

– Kai ėjote iš kupė, auka tikriausiai irgi ketino lipti iš traukinio?

– Nežinau. Manau, kad taip. Atsisveikinau ir su ja, ir su mergina iš Avinjono. Manau, kad jos abi rengėsi lipti iš traukinio.

– Ar koridoriuje buvo daug žmonių?

Jo balsas vėrė ausį, nebuvo toks malonus kaip antrojo inspektoriaus, kuris, matyt, laukė jo apačioje, automobilyje.

– Taip, gana daug. Bet aš ir nesistengiau išeiti viena iš pirmųjų, negaliu pakęsti minios.

– Ar išlipdama nepastebėjote nieko, kas galėtų būti susiję su žmogžudyste?

Ji atsakė, kad pagalvos, nes tąkart nebuvo labai atidi. Ji, be abejonės, niekaip negalėjo numanyti, kad kupė, iš kurios išėjo, bus pasmaugta moteris, o jaunas policijos inspektorius reikalaus ataskaitos.

Jis šypsodamasis atsakė „žinoma“ ir pasuko į prieškambarį. Priešais išgaubtą veidrodį, kabantį ant sienos prie pat durų, stabtelėjo, pažvelgė į savo atvaizdą ir tarė:

– Įdomus daikčiukas, na ir vaizdelį gali jame išvysti.

Pliaukštelėjo ranka per kišenę, kurioje gulėjo galvosūkių dėžutė. Prisipažino nuolatos ją pamirštąs. Paklausė, ar ji neužmarši.

– Ne, nemanau.

Palingavo galva tarytum sakydamas, kad jie galbūt dar susitiks rytoj, jeigu jis bus ten, kai ji ateis.

– Atrodo, aš nebuvau jums labai naudinga.

Jis paprieštaravo, ne, kodėl. Ir pats atidarė duris.

– Toje istorijoje su Kabūru vis dėlto esama kai ko naujo. Dabar važiuosime pas jį. Žiūrėsime, ar bandys ką nors nuo mūsų nuslėpti.

– Jūs jį įtariate?

– Ką? – paklausė jis. – Ar aš? Aš nieko neįtariu. Jei norite žinoti, esu labai blogas policininkas, man nepatinka įtarinėti žmones. Jau geriau nuteisti visus iš karto. Pasaulyje nėra nekaltų žmonių. O jūs ar tikite nekaltumu?

Ji nusijuokė kaip kokia kvailė, nors puikiai žinojo, kad elgiasi kaip kvaiša su tuo jaunuoliu, plepančiu visokiausius niekus. Jis visiškai nepanašus į policininką ir aiškių aiškiausiai šaiposi iš jos.

– Nejaugi manote, – paklausė jis, – kad padėti damai nukelti lagaminą yra visai nekaltas poelgis, jeigu paskui ketini glostinėti ją koridoriuje?

Jis palingavo galva nutaisęs nepatenkinto žmogaus miną, kuri jai buvo gerai pažįstama, ir paklausė, kodėl ji nutarė nukelti lagaminą.

– Ką ji norėjo iš jo išsitraukti?

Ji bandė prisiminti, mintyse aiškiai matė jauną juodaplaukę moterį, šiek tiek pasikėlusį sijoną, kai ji atsistojo ant gulto, prisiminė Kabūro žvilgsnį.

– Regis, aspiriną, o gal kokių kitokių tablečių, kurios paprastai geriamos traukinyje. Manau, kad aspiriną.

Jis pasakė: gerai, nors apskritai tai neturi jokios reikšmės, bet kad ir kaip ten būtų, visai nekaltų žmonių pasaulyje nėra, nebent visai jauni, kiti – menkystos.

Stovėjo tarpduryje nuleidusi rankas, kaip paskutinė kvailė. Jis atsisveikindamas kilstelėjo ranką ir išėjo, o ji tebestovėjo ir tik tada, kai jis atsidūrė gatvėje, nu-

sprendė grįžti ir uždaryti duris. Žiūrėjo, kaip jis lipa laiptais, tarytum tarnaitė, kurią nusistvėrė šokiuose ir tuojau pat pametė, idiotė.

Vakarieniavo virtuvėje vis užmesdama žvilgsnį į knygą, kurią prispaudė mineralinio vandens buteliu. Prilaikė ją ranka. Jau dešimtą kartą skaitė tą patį puslapį, niekaip negalėjo išmesti iš galvos moters, kuri buvo pasmaugta traukinyje.

Itin juodi plaukai, didelės mėlynos akys, grakšti, aukšto ūgio moteris, vilkinti gerai pasiūtą kostiumėlį. Ir šypsena, kai netikėtai nusišypsodavo – žavinga, įdėmi. Žoržeta Toma dažnai šypsodavosi, kelionės metu ji beveik visą laiką šypsojo. Įėjusi su lagaminu rankoje nusišypsojo: prašyčiau man atleisti. Atsisakė jai siūlomos karamelės ir vėl nusišypsojo: jūs labai maloni. Pasiūlė cigaretę Kabūrui ir nusišypsojo: prašom. O rytą keturiasdešimt septynerių metų moteris, blogai miegojusi tą naktį, šalusi ir kentėjusi nuo minties, kad vėl teks sėdėti virtuvėje vienai prie atverstos knygos, kurią prispaus mineralinio vandens buteliu ir prilaikys ranka, taigi moteris netikėtai išvydo jai skirtą šypseną, kuri tarytum bylojo: „Labas rytas, mūsų kelionė eina į pabaigą.“

Vargšelė nežinojo, kad greitai iškeliaus anapilin, mintis, kad jos žemiškoji kelionė jau eina į pabaigą, net nebuvo atėjusi jai į galvą. Reikėjo tai pasakyti inspektoriams.

Laikraštyje, kurį visi skaitė išvakarėse, buvo parašyta, kad negali būti nė kalbos apie kerštą arba apiplėšimą. Apie ką ji galvojo tuo metu, kai ją smaugė? Apie ką apskritai galvojama, kai tave žudo?

Eliana Dares nurinko nuo stalo lėkštę, šakutę ir peilį, taurę, dubenį, kuriame ketino išsivirti kiaušinį. Gana

ilgai stovėjo prieškambaryje, priešais duris į miegamąjį, neapsispręsdama, ar eiti miegoti, ar kur nors kitur, visai nesvarbu kur, kad tik nereikėtų likti vienai.

Ji pagalvojo: „Dar spėsiu nueiti į kiną mūsų kvartale." Ji beveik kasdien vakarais eidavo į kiną, tikino savo pažįstamus, kad lankytis kine verčia darbas, nors iš tikrųjų negali pakęsti kino ir jai tenka padėti daug pastangų, kai nori ištekti dvi laisvas valandas. Kartais vieną ir tą patį filmą žiūrėdavo po du ar tris kartus, nes blogai įsimindavo pavadinimus, o nuotraukos prie įėjimo į kino teatrą dažnai būdavo melagingos. Beje, tai visai nesvarbu. Ar ne vis tiek? Per pertraukas pirkdavo mėtinius saldainius. Na ir kas?

Rytojaus dieną, pažvelgusi į savo tualetinio stalelio veidrodį, nusprendė, kad atrodo puikiai ir gerai pailsėjusi. Oras buvo nuostabus, virš Trokadero aikštės švietė ryški saulė. Ji rengėsi, pro miegamojo langą žvelgdama į ramų, skaistų dangų, jos mintys irgi buvo ramios.

Nužudė moterį, kurios ji net nepažinojo, labai liūdna, bet tik tiek. Viską reikia vertinti blaiviai. Pasakys tai, ką mano reikalinga pasakyti, ir negalvos apie tai, kokį daro jiems įspūdį.

Pirmiausia ji neapsiriko, ji negalėjo apsirikti dėl to jaunuolio, gulėjusio ant viršutinio gulto. Tegul jie patys aiškinasi, ką visa tai reiškia, bet balsas, kurį girdėjo, ir siluetas tamsoje liudija, kad tai buvo jaunuolis, o ne mergina. Jeigu ja netiki, juo blogiau jiems.

Paskui paaiškins, kad Žoržeta Toma neturėjo jokių priežasčių nerimauti ir, šiaip ar taip, neįtarė, kad ją ketina nužudyti. Lygiai taip pat sėkmingai galėjo pa-

smaugti merginą iš Avinjono, tai irgi būtų labai netikėta ir neįtikima. Ji pabandys jiems išaiškinti vienos šypsenos reikšmę, šitai iš tikro svarbu.

Galbūt mėgins jiems paaiškinti, ką reiškė vienas žvilgsnis, Kabūro žvilgsnis, kai jauna tamsiaplaukė moteris pasilipo ant apatinio gulto norėdama nukelti lagaminą ir kai jos sijonas šiek tiek kilstelėjo.

Jeigu ten bus šviesiaplaukis inspektorius, jis ir vėl atsidus, trumpai ir įžūliai, tarytum sakytų: „Aš gerai žinau, kokia jūs esate moteris, kokiai šventeivų kategorijai galima jus priskirti.“ Nuspręs, kad jai vaidenasi visokiausios kvailystės, nes ji pati tik apie tai ir tegalvoja.

Kokią nesąmonę jis leptelėjo? Kad visi šiame pasaulyje yra nusikaltėliai.

Blogiausia, kad ji visą laiką mano, jog visi linkę jai priekaištauti. Ji puikiai žino, kodėl, bet juk tai netiesa. Moteris, visais įmanomais būdais bandanti išsaugoti jaunystę, mėginanti nors šiek tiek prasiblaškyti. Ir tos varganos pastangos vadinamos nuodėme. Klimaksą išgyvenanti žmogėdra. Kaip sakoma, žilė galvon, velnias uodegon. Dvidešimt metų ištekėjusi gyveno su vyru, nė karto nesulaužė ištikimybės, jis visą laiką sirgo ir jo buvimą savo gyvenime ji jautė labai skausmingai.

Ji žvilgtelėjo į nuotrauką, kai traukė komodos stalčių, norėdama išsiimti iš jo pirštines ir rankinę. 1914-aisiais jis buvo apsinuodijęs dujomis. Meilus, švelnus, vienintelis pasaulyje, su kuriuo būdama ji nejausdavo noro užsisklęsti savyje; bet paskutiniaisiais mėnesiais jis taip nežmoniškai kentėjo, kad jam mirus ji lengviau atsikvėpė.

Nuodėmė. Ji turėjo du meilužius: pirmąjį iki vedybų, kai jai buvo aštuoniolika metų, per atostogas, kai antrą

kartą ruošėsi bakalauro egzaminui, ir antrąjį, jau po vyro mirties, pernai; ir iki šiolei niekaip negali suprasti, kaip šitai galėjo atsitikti.

Apie pirmąjį meilužį savo atmintyje neišsaugojo nieko, net jo vardą pamiršo, neprisiminė, ar jis buvo gražus, ar ne, nieko neprisiminė, išskyrus tai, jog labai bijojo, kad jų neužkluptų; jis tikriausiai irgi bijojo, nes nedrįso nurengti, tik parvertęs ant lovos krašto pakėlė sijoną.

Net dabar, kai jai girdint imdavo kalbėti apie jaunas merginas, pasijusdavo nejaukiai, ne todėl, kad smerkdavo, o todėl, kad nieko nesuprasdavo. Viskas vykdavo per greitai, pernelyg sunkiai ir šiek tiek nepadoriai. Ir ta maža kvailiukė, leidusi tai daryti, jautusi, kaip į nuo lovos atloštą galvą plūsta kraujas, buvo ne ji.

Prieškambaryje, jau eidama iš buto, vėl pažvelgė į veidrodį, prisiminė pensiono auklėtoją, save – mažą kvailutę užverstu sijonu, – moterį, kuri beveik po dvidešimties metų leidosi apkabinama bistro, kur kvepėjo keptomis bulvėmis ir raudonu vynu, priešais kino teatrą „Danton“.

Keista, kai pagalvoji, praėjo dvidešimt metų, o jos meilužiai – tokio pat amžiaus, tarytum vienas ir tas pats vyras, tarsi pirmasis nebūtų pasenęs. Antrasis irgi laikė egzaminus, kuriems nebuvo matyti galo, eidavo į bistro, žaisdavo biliardą, tuo tarpu pirmasis domėjosi žaidimų automatais.

Lifto kabina įstrigo tarp aukštų. Ji ėmė spaudyti visus iš eilės mygtukus, liftas čia kilo, čia leidosi žemyn, galų gale ėmė veikti normaliai. Bet ėmęs važiuoti žemyn, staiga vėl sustojo. Ji pagalvojo: „Matyt, koks nors silpnaprotis arba pokštininkas viršuje darinėja grotuotas duris, liftas gali visiškai sugesti, reikia šauktis į

pagalbą durininką." Ji nemėgo durininko, jis niekada nepasisveikina ir rengiasi nevalyvai.

Nuspaudė paskutinio, šešto, aukšto mygtuką, liftas ėmė kilti aukštyn, tačiau sustojo penktajame aukšte, ji nesuprato kodėl ir vėl bandė spaudinėti mygtukus.

Keista, kad prieš tai prisiminė Eriką. Vieną vakarą, kai jis laukė jos laiptinės aikštelėje, pasielgė lygiai taip pat: atidarė grotuotas duris, kai ji liftu kilo aukštyn. Ji spaudinėjo mygtukus, jis vertė ją čia kilti aukštyn, čia leistis į apačią, ir ji buvo priversta šauktis pagalbos. Jis, pasirodo, norėjo tik pasilinksminti, tuomet jam buvo viso labo dvidešimt metų, o gal devyniolika, jo kaprizinga burna, kaip ir jų visų, buvo daili, jis neskubėdamas nurengė ją, gulinčią ant plačios lovos, kurioje miegodavo viena, tokie vyrai moka apsukti galvas ir patys tai žino.

Ji pravirko eidama iš kabinos, o jis pasakė: „Aš irgi įniršęs, šitiek laiko turėjau laukti." Sakė tiesą, ilgai tekdavo laukti, tuomet ji davė jam savo buto raktą ir kartais vakarais grįžusi rasdavo miegantį ant kilimo kaip katiną; rankomis susiėmusį galvą (dabar liftas tikriausiai sugedo), ištiesusį ant kilimo ilgas kojas, išdrikusiais juodais plaukais, besišypsantį gražia burna (vis dėlto teks šauktis į pagalbą durininką), miegantį ramiai ir tyliai, kaip kad miega vaikai.

Erikas lankėsi pas ją pusantro, o gal du mėnesius, paskui buvo dienų, kai ji neatsispirdavo norui užsukti į kavinę Dantono aikštėje. Jis jai įsiskolino: tinkama dingstis vėl jį pamatyti, mėginti jį surasti, neprarasti vilties, kad šitai vis dėlto geriau nei kino teatras ir mėtiniai saldainiai per pertrauką; apie ką galvojama, kai tave žudo?

Ji vėl ėmė spaudinėti mygtukus ir staiga visiškai aiškiai suvokė, suvokė anksčiau, nei pakėlė aukštyn galvą, net anksčiau, nei sugrįžo prisiminimai apie tai, kas vyko pernai, ji pakėlė galvą ir suprato – ją žudo. Pagalvojo: „Visą šį laiką jis buvo virš manęs, kabina neturi stogo, visą šį laiką jis stebėjo mane, tyčiojosi iš manęs; apie ką galvojama, kai tave myli?“

Ji pakėlė galvą, norėdama žvilgtelėti į šeštą aukštą, kuris jau buvo nebetoli, bet tą akimirką nugriaudėjo šūvis, nubloškęs ją tarytum lėlę prie medinės kabinos sienos; kulka pataikė į krūtinę, ji spėjo pagalvoti: „Tai neįmanoma, to negali būti“, – ir trenkėsi pečiu ir pakaušiu į medinę kabinos sieną. – Kažkas, kaip tada Erikas, stovi virš manęs, aš atpažįstu juos tamsoje, sakytum jie visi bučiuoja mane gražiomis drėgnomis lūpomis, aš girdžiu, kaip jie šnabžda ir juokiasi lyg pensiono mokiniai, kai netoliese nėra auklėtojos, kaip tas vaikinas ir mergina iš Avinjono tada tamsoj, kulkos pašautas arklys 1914 metų karo nuotraukoje, mano sužeista krūtinė, pirštas, liečiantis mano kelį, kai grįžau iš kirpėjo, vis ta pati kvailutė, pargriuvusi ant nugaros lifto kabinoje – tai aš, toji mergiūkštė, tamsoje.

221-a vieta

Ernestas Žoržas Žakas Rivolani, transportininkas, gimęs 1915 metų spalio 17 dieną Mo mieste (Senos ir Marnos departamentas), gyvenantis Kliši (Senos departamentas) name Nr. 3 Viju akligatvyje, buvo nušautas iš labai arti į pakaušį kulka, paleista iš „Smith ir Wesson“ sistemos 45-ojo kalibro revolverio apie dvidešimt trečią valandą, likus vienuolikai dienų iki gimtadienio, kurio proga žmona jam jau buvo nupirkusi šiltus, kailiu pamuštus aulinius batus.

Jis gulėjo prie pakeltų geležinių garažo durų kniūbsčias, su išeiginiu kostiumu, kairiąją ranką pabrukęs po pilvu, dešiniąją sulenkęs virš galvos. Šiame garaže paprastai stovėdavo jo 1952 metų laidos „Sitroenas“, kurio šį kartą nebespėjo įvaryti į garažą, kieme palikto automobilio variklis užgeso savaime. Jis paliko našlę, kuriai dar teks išjungti automobilio žibintus, ir tris vaikus, iš kurių vyriausias buvo bebaigiąs mokyklą.

– Bjauri istorija, – pasakė Malė.

Kiaurą naktį tikriausiai taip ir nesudėjo bluosto, juk jam paskambino pirmą valandą nakties; dabar stovėjo atsagstytu paltu ir tik purtė išsišovusią, šeriais apžėlusią pasmakrę, žvelgdamas į vieną tašką, apkvaitęs iš nuovargio. Vakar, sekmadienį, kol Graci ir Gaberas važinėjo iš Rivolani pas artistę, iš artistės pas Kabūrą, jis lakstė po Paryžių su Žoržetos Toma užrašų knygute kišenėje.

Graci, kuris taip ir neįsivedė telefono, nes tai jam būtų kainavę trisdešimt penkis tūkstančius frankų, o pinigų visada trūkdavo, ramiausiai nuėjo gultis vienuoliktą valandą vakaro ir miegojo iki aštuonių valandų penkiolikos minučių ryto. Dabar stovėjo švariai nusiskutęs, susierzinęs, bet žvalus, vilkįs švariais marškiniais. Tarkenas dar nepasirodė, tikriausiai buvo apimtas panikos ir nusprendė pirmiausia užvažiuoti į Orfevro krantinę su kuo nors pasitarti. Be jokios abejonės, jis neblogas policininkas, bet pirmiausia pasirūpina „priedanga“, jeigu supranti, ką noriu pasakyti.

– Bjauri istorija, – pakartojo juodais šiurkščiais šeriais apžėlęs Malė ir palingavo galva. – Bet bjauriausiai jaučiasi jo žmona. Iš pradžių klykė, o dabar, kai vaikai šalia, tyli ir žiūri taip, tarsi manytų, kad galėtume grąžinti jai vyrą. O jeigu staiga prabyla, tai ima kažką vapėti apie aulinius batus, aš jau tiek kartų visa tai girdėjau. Nupirko juos nužudytajam gimimo dienos proga. Apie tai tik ir galvoja, mat jis visada šaldavo savo sunkvežimyje. Dievaži, tai tiesa.

Graci pritardamas lingavo galva ir, žiūrėdamas į prieš jo akis tįsantį kūną, galvojo: „Esu visiškas kvailys, kad neprotestavau, kai man pakišo šią bylą, juk galėjau per dvidešimt metų įsisąmoninti, kad nereikia imtis to, kas tau ne pagal jėgas. O Tarkeno vis nėra.“

Rivolani griuvo veidu žemyn, tarsi kartoninis manekenas, kurį nusviedė kulka, paleista iš stambaus kalibro revolverio. Skriejo daugiau kaip metrą, į jį buvo šauta iš visai arti nusitaikius revolveriu. Smūgis buvo toks stiprus, kad jam nuskėlė pusę galvos, o kraujas aptaškė garažą.

Vienas iš žandarų kažką matavo. Graci nusisuko ir nuėjo prie „Sitroeno". Malė nusekė jam iš paskos, Graci traukė jį tarsi magnetas. Ėjo taip arti, kad Graci užuodė jo plaukų kvapą. Jo plaukai, kaip ir barzda, buvo tankūs ir šiurkštūs. Du kartus per dieną tepdavo juos briliantinu.

Išbetonuotame kieme vienas priešais kitą stovėjo dešimt trijų metrų pločio betoninių boksų su geležinėmis pakeliamomis durimis, ant kurių kabojo spynos. Rivolani namas buvo pačiame gatvės gale, žole apaugusiame akligatvyje, kur nebuvo šaligatvių.

Kaip įprasta šeštadieniais, vairuotojas, jeigu būdavo Paryžiuje, su žmona ir jaunesniuoju sūnumi, trylikamečiu berniuku, važiuodavo į kiną. Tą dieną vaikas į pamokas neidavo ir savo draugų akyse trumpam tapdavo įžymybe. Taip atsitiko ir tą šeštadienį.

– Kelintą valandą jie grįžo?

– Vienuoliktą, penkiolika minučių po vienuolikos. Jie buvo viename iš Sen Lazaro kino teatrų. Rivolani po šios istorijos traukinyje norėjo pasižiūrėti ką nors linksmo. Po filmo parvežė į namus žmoną ir sūnų, paskui važiavo pastatyti į garažą mašiną. Žmona sako, kad automobiliu naudodavosi tik savaitgaliais, kai jie važiuodavo į užmiestį arba į kiną. Praėjo valanda, o jis vis negrįžo, ji ėmė jaudintis. Manė, kad sugedo variklis ar sprogo pradurta padanga, tad nutarė nueiti į garažą.

Išvydusi, kas atsitiko, ėmė šaukti, į pagalbą atbėgo kaimynai. Jie paskambino į Kliši komisariatą.

Graci žiūrėjo į švarias, be menkiausios dėmelės automobilio sėdynes, į prietaisų skydelį. Tikriausiai, kai Rivolani būdavo laisvas, ateidavo su berniuku į garažą, jie blizgindavo savo „Sitroeną“, kalbėdavosi apie variklius, svarstydavo įvairių markių automobilių privalumus – savimi pasitikintis tėvas ir juo pasitikintis sūnus, taip bus ir Graci su Dino, kai mažylis paaugs ir kai jie nusipirks automobilį.

– Niekas nieko negirdėjo?

– Niekas nieko, – atsakė Malė. – Niekas nieko, kol žmona nepradėjo klykti. Blogiausia, kad ji išjungė žibintus, ar atsimenate, ji pati tai pasakė.

„Ko gero, – pagalvojo Graci, – jis ims verkšlenti, paskui ateis Tarkenas ir pradės kvaršinti man galvą.“

Malė, pripratęs naktimis nemiegoti, kaip ir anksčiau, lingavo galva žiūrėdamas į vieną tašką, bet pagaliau pasirodė viršininkas. Jis staiga sustabdė automobilį kiemo viduryje, sėdėjo vienas juodoje mašinoje, iš kurios užpakalinio buferio kyšojo didelis plieninis kablys.

Važiuodamas atostogauti prie jo prikabindavo priekabą su valtimi.

Tarkenas dar iš tolo sveikindamasis pamojavo Graci. Malė, prilaikydamas ranka didžiulį lyg nėščios moters pilvą, įžengė į garažą ir palinko virš lavono. Žandarai ir Kliši policijos komisaro padėjėjai tylėdami stebėjo jį. Po trisdešimties sekundžių atsitiesė, netikėtai nušviestas spalio pirmojo pirmadienio saulės, ir su aiškiu palengvėjimu ištarė pirmuosius šį rytą protingus žodžius:

– Prie šios patrankos gerai padirbėta, mano vaikučiai. 45-ojo kalibro revolverių savininkų ne taip daug šiame mieste, o tas kalės vaikas, taip apdorojęs savo kulkas, – tikras profesionalas, bet ir jis padarė klaidą. Mažai surastum niekšų, žyminčių savo kulkas kryžiumi, ir jūs ne blogiau negu aš žinote, kas jie tokie!

Dilde ant kulkos labai kruopščiai buvo išdildytas kryžius; pataikiusi į taikinį, tokia kulka palieka plėštinę žaizdą. Savo laboratorijoje Rotru, kuris jau trisdešimt metų tyrinėja šiuos mažus švino gabaliukus, iškart prisiminė kulkas, kurias naudojo anglai per paskutinįjį karą Azijoje. Jos prasiskverbdavo į kūną ir suplėšydavo audinius. Rotru dar pridūrė, kad For-Lami netgi buvo iškelta byla medžiotojams profesionalams, tokiomis kulkomis šaudžiusiems žvėris.

Jie penkiese – Graci, Žuji, Bezaras, ką tik atnešęs Žoržetos Toma lagaminą, Aluajo ir Pardi – susirinko prie viršininko stalo. Tylenis korsikietis rūkė atsirėmęs į duris. Malė išėjo pamiegoti. Gaberas važinėjo po įdarbinimo agentūras ir policijos komisariatus ieškodamas merginos iš Avinjono.

Tarkenas, blizgančiu nuo prakaito veidu, su užgesusia nuorūka burnos kamputyje, perėmė iš Malė estafetę: dabar jis, įbedęs akis į vieną tašką, lingavo galva ir atrodė kaip žmogus, kuriam šį kartą nepavyko rasti „priedangos“.

Pagaliau iš visos širdies nusikeikęs pareiškė, kad buvo pernelyg geraširdis, užtenka tik trumpam nusisukti, ir, žiūrėk, kaip už jo nugaros ima vykti visokiausios nesąmonės. Ką per visas šias dienas, nuo šeštadienio ryto, padarė jis, Graci?

– Šeštadienis buvo užvakar, – atsakė Graci. – O vakar buvo sekmadienis. Argi galėjote daryti prielaidą, kad vargšelį ims ir pašalins?

– Kodėl pasakei „pašalins“?

– Šiaip sau.

Pardi atšlijo nuo durų ir lėtai, su akcentu, kaip Tinas Rosis, pasakė, kad rastas tinkamas žodis, kad vairuotoją, be jokios abejonės, pašalino kaip nepageidautiną liudytoją.

Įsivyravo tyla, visi pritarė Pardi išsakytai nuomonei.

– Ar bent spėjote jį apklausti? – jau ramiau paklausė viršininkas.

– Taip, vakar, antroje dienos pusėje. Nusiunčiau pas jį Gaberą. O šiandien rytą jis turėjo ateiti pas mus patikslinti parodymų.

Graci išsitraukė iš kišenės savo raudonąjį bloknotą, kuriame buvo užsirašęs viską, ką Žanas Lu prisiminė iš pokalbio su Rivolani. Vakar jie, nors ir nerado Kabūro namuose ir neturėjo orderio kratai, rizikuodami, greitosiomis, neatsiklausę durininkės, atsargiai apžiūrėjo jo mažą butuką ir, grįžę į prefektūrą, susėdo vienas priešais kitą prie blausia lempos šviesa nušviesto stalo inspektorių kambaryje, kur, be jų, daugiau nieko nebuvo. Tuo metu juos labiau jaudino ne sunkvežimio vairuotojas, o tai, kad Kabūras taip ir nepasirodė. Be to, Žanas Lu skubėjo. Graci suspėjo užsirašyti tik keletą padrikų frazių, iš kurių gal ir būtų galima sukurpti tris ataskaitos eilutes.

– Kartą per savaitę jis važiuodavo į Pietus. Veždavo įvairius krovinius, o grįždamas į Paryžių pargabendavo ankstyvųjų vaisių ir daržovių. Praėjusią savaitę kelyje netoli Bero sunkvežimis sugedo, jis buvo priverstas

palikti jį artimiausiose dirbtuvėse. Remontas turėjo trukti keletą dienų, todėl nusprendė grįžti traukiniu. Ketino vykti pasiimti sunkvežimio savaitės pabaigoje.

Tarkenas, kuris taip ir nenusiėmė skrybėlės, pasakė:

– Gal taip ir buvo, bet jis neprašė pasakoti apie vairuotojo gyvenimą.

Graci kalbėjo toliau:

– Taigi Rivolani įlipo į traukinį penktadienio vakare. Parodymai, kuriuos davė apibūdindamas savo kupė keleivius, sutampa su tuo, ką teigė Kabūras ir artistė, pas kurią apsilankėme antroje dienos pusėje. Dabar ji tikriausiai jau laukia priimamajame.

Graci pažvelgė į laikrodį: 11 val. 30 min. Tikriausiai jai jau atsibodo laukti. Tarkenas paliepė Žuji eiti ir kuo greičiau apklausti senutę. Jeigu reikės, išsikvies ją dar kartą.

– Dirbdamas jis taip nuvargdavo, – pasakė Graci, kai Žuji išėjo iš kambario, – kad tuojau pat užmigdavo, kai tik gaudavo progą kur nors atsisėsti. Kupė jis pirmasis išsitiesė ant gulto ir pabudo paskutinis. Nieko nematė, nieko negirdėjo.

Pardi Tino Rosio balsu už Graci nugaros pareiškė, kad kupė vis dėlto kai kas vyko, ir tas, kuris laukė iš kino teatro grįžtančio vairuotojo, vargu ar ketino jį bausti už tai, kad šis miegojo.

– Kad ir kaip ten būtų, jis nieko negalėjo prisiminti. Matyt, žudiko atmintis buvo geresnė nei jo.

Suskambėjo vietinis telefonas. Tarkenas pakėlė ragelį, palingavo galva ir keletą kartų pakartojo:

– Taip, taip, dėkoju, seni.

Padėjęs ragelį pasakė, kad Graci pasisekė, kad ne visi pėdsakai dingę – turime surinkę daug žinių apie revolverį.

Rotru kategoriškai teigia, kad tai neseniai pagamintas „Smith ir Wesson“, kad kulkas išdildė žmogus, gerai nusimanantis apie ginklus, kad revolveris buvo su duslintuvu. Rotru tvirtina, kad duslintuvas yra kriaušės, o ne cilindro formos, jis sako, kad galėtų nupiešti tą duslintuvą.

Graci, išgirdęs kai kuriuos viršininko mėgstamus žodžius, pavyzdžiui, „kategoriškas“, visada suirzdavo. Šį kartą jis pareiškė, kad Rotru jau ne pirmą kartą, žvilgterėjęs į švino gabalėlį, „atspėdavo“, kieno kokia akių spalva, o paskui paaiškėdavo, kad viskas yra visai ne taip. Tegul nejuokina su savo piešiniais.

Bet dabar Graci juokai nerūpėjo, jo mėlynos akys buvo įbestos į Tarkeną, kuris įsispitrijo į jo kaklaraištį; staiga viršininkas pašoko nuo kėdės taip energingai, kad, atrodė, bemat praris ir savo nuorūką, ir Graci. Bet jis nieko nepasakė. Plaštaka nustūmė skrybėlę ant pakaušio ir nusisuko į langą.

Žiūrėdamas jam į nugarą, kažkur tarp menčių, Graci neatsikvėpdamas išpyškino, garsiai ir aiškiai, kad jiems vis dėlto negalima delsti, nes Kabūro taip ir nesurado, o juk jis labai skubėjo, kai išėjo iš namų, netgi neišjungė virš kriauklės šviečiančios lemputės.

– Jeigu mes ilgai krapštysimės, jis dar spės pašaudyti į taikinius.

Šiek tiek patylėjęs, pridūrė, kad sunkvežimio vairuotojas paliko žmoną ir tris vaikus.

– Tik pamanykite, – atsiliepė Tarkenas.

Jis nejudėdamas tebestovėjo prie lango, ir, teisybę pasakius, iš nugaros atrodė kur kas geriau, beveik žmoniškas su savo storu paltu, kuriame buvo matyti prieš keletą dienų prairusi siūlė. Tikriausiai galvojo: „Ne, tai

ne Kabūras, čia darbavosi profesionalas, kur kas svarbiau tai, kas įvyko traukinyje; jeigu pasiųsiu apie dešimt vaikinų pas ginklų meistrus ir jeigu mums pavyks išpešti nors šiek tiek informacijos iš dorovės policijos, bylai baigti neprireiks nė dviejų parų. Mes jį suimsime ir perduosime Fregarui, o mulkis Graci tegul ir toliau vaidina Šerloką Holmsą, jeigu jam taip patinka. Įdomu, į ką jis nusitaikęs?“

Suskambo telefonas. Tarkenas lėtai pasisuko, geibiu judesiu paėmė ragelį, palingavo galva, paskui nusikeikė ir paklausė:

– Ką? Kur? Lifte?

Putlia plaštaka pridengęs ragelį pasakė, kad jam, Graci, iš tiesų reikėtų pakrutėti, o ir jiems visiems taip pat, nes įklimpta ne juokais.

– Tavo artistė neatvyks, ją nužudė prieš dvi valandas.

Ir jau garsiai sušuko:

– Žinoma, žinoma, tuojau pat atvažiuosime.

Ją pernešė į miegamąjį ir paguldė ant lovos. Negalėjo naudotis liftu, todėl nešė ant rankų. Aukštakulnis batelis nukrito ant grindų ir liko gulėti prieškambaryje.

Sustingusiame Elianos Dares veide buvo matyti nuostaba. Kulka tarsi sunkus kūjis sutrupino jai krūtinę, bet kraujo buvo ne tiek daug. Jo užtiško tik ant suknelės ir ant leopardo kailio manto.

Žanas Lu įpuolė uždusęs, pastūmė tarpduryje stovintį policininką ir prokuroro padėjėją (Tarkenas ir Graci tuo metu stovėjo prie lovos). Ištaręs „laba diena, viršininke“, nudelbė akis. Kai nusisuko, jo veidą iškreipė grimasa, atrodė, kad jį tuoj supykins ir jis pradės vemti. Graci drauge su juo išėjo į laiptinę.

Situacija išties buvo kraupi. Iš pradžių šeštadienio rytą kupė nužudyta Žoržeta Toma. Vakare pranešimas apie žmogžudystę pasirodė tik viename laikraštyje, kiti apie įvykį papasakos pirmadienį. Vakarinėje šeštadienio laidoje skelbiamas tik pavardžių sąrašas. Pirmadienį laikraščiai jau išsamiau rašo apie Kabūrą, Garodi, Dares, Rivolani. Bet, regis, žudikui kažkas kelia nerimą, tas „kažkas" jam labai svarbu, jis vieną po kito nužudo dar du keleivius, važiavusius toje kupė.

Graci mintys sukosi apie Kabūrą, kuris dingo šeštadienį, palikęs namuose degančią lempą... Ar jis ir yra žudikas, o gal nužudytas ir jis?

Graci mąstė apie merginą iš Avinjono, kurios Gaberui taip ir nepavyko surasti. Gali būti, kad žudikas, daug gudresnis ir geriau informuotas už juos, jau aptiko jos pėdsakus.

– Jie nužudė Rivolani? – paklausė Gaberas.

– Taip, kaip ir ją. Iš mažesnio nei dviejų žingsnių atstumo nušovė iš revolverio. Kodėl pasakei „jie"?

– Nežinau, – atsakė Gaberas.

Buvo išblyškęs, bet valdėsi. Jam tik dvidešimt treji metai. Ir tą rytą tikrai turėjo nekęsti savo darbo. Graci taip pat nekentė savo darbo; atsirėmęs ranka į atidarytas lifto kabinos duris, mąstė: „Jie susekė Rivolani sekmadienio vakare, dar prieš tai, kai apie jį parašė laikraštyje, Kabūrą greičiausiai taip pat. O kaip su mažyle Bombà?"

– Ar tau pavyko ką nors sužinoti apie merginą iš Avinjono?

– Viešbučiuose nėra jokių jos pėdsakų. Pabuvojau beveik visuose policijos komisariatuose. Po pietų reikės aplankyti agentūras, samdančias darbuotojus. Bet tai

atims marias laiko, jeigu dirbsiu vienas. Tas tipas veikia kur kas greičiau negu aš.

Gaberas kalbėjo tyliai, keistu balsu, galva rodydamas į lifto šachtą. Graci galvojo: „Štai ir įvyko, aš niekada neabejojau, kad vieną gražią dieną tai įvyks. Tarkenas porai metų išvyks į kelionę savo burlaiviu, jis gali sau tai leisti, o mane viens du ir įkiš į kokį provincijos komisariatą gadinti popierių, arba, geriausiu atveju, jeigu man užteks ryžto, pabandysiu susirasti vietą kokioje nors draudimo kompanijoje ar vienoje iš didžiųjų parduotuvių, trumpiau tariant, būsiu priverstas ieškotis darbo. Kaip paprasta: atsirado kažkoks beprotis, kuris darbuojasi kur kas greičiau už mus."

– Gudriai sugalvotas triukas su liftu, – pasakė Graci pavargusiu balsu.

Jis suėmė Gaberą už peties, nusitempė jį paskui save į šeštąjį aukštą ir sustojo prie tuščios lifto šachtos.

– Ji įlipa į liftą. Jis leidžia jai šiek tiek nusileisti, paskui atidaro grotuotas duris. Keista, kaip jis suprato, kad tai būtent ji? Gal laukė jos vienu aukštu žemiau? Teisybė, atpažinti jos leopardo kailio manto nesunku. Jis čia atidaro, čia vėl uždaro duris, o ji tuo metu spaudo mygtukus. Kai liftas kyla, jis uždaro duris, kai leidžiasi, atidaro, ir liftas sustoja. Kaip matai, ramiai nuvarė ją į penktą aukštą ir sustabdė liftą ten, kur norėjo.

Graci uždarė grotuotas duris, dviem pirštais nusitaikė lyg ketintų šauti, pakartojo, kad visa tai gudriai sumanyta ir kad tas tipas – nepėsčias.

– Kodėl ji nesišaukė pagalbos?

– Štai čia ir slypi visa gudrybė. Dažniausiai pagalbos šaukiamasi, kai liftas nebeveikia. Bet tąkart jis veikė!

Tai leidosi žemyn, tai kilo aukštyn, štai ir viskas. Ji tikriausiai nusprendė išlipti kitame aukšte.

Aukštu žemiau jie išgirdo Tarkeno balsą. Kažką garsiai aiškino jį apsupusiems policininkams ir namo gyventojams. Jie nulipo žemyn.

Viršininkas, susikišęs rankas į palto kišenes, su atsmaukta ant pakaušio skrybėle, pažvelgė į Graci, įbedė žvilgsnį jam į pilvą ir paklausė:

– Na, ką, pone Holmsai, turėjo tas šunsnukis duslintuvą ar neturėjo?

– Turėjo, – atsakė Graci. – Bet kas iš to? Kol mes apeisime visus ginklų meistrus, kol knisime registracijos knygas, kol tarsimės su dorovės policija, jis dar ne kartą spės juo pasinaudoti! Be to, tokią kriaušę, jeigu jau toks nagingas, galėjo pasigaminti ir pats.

– Tokiu atveju jam prisireiktų visokiausių spyruoklių, krūvos įvairiausių keistų daikčiukų.

– Pas mus kasdien patenka niekur neregistruotų ginklų.

– Bet be duslintuvo.

– Galbūt čia įsimaišiusi politika?

– Puiki mintis, – atsakė Tarkenas. – Aš tuojau pat sukurpsiu ataskaitą, išsiųsiu ją į D. S. T., jie sugrąžins ją man atgalios, o aš pirmiau, negu pasibaigs ši istorija, būsiu išlydėtas į pensiją ir man neliks nieko kito, kaip tik ilsėtis.

– Gal jis užsienietis?

– Puiku, – atšovė Tarkenas. – Na, žinoma, jis čekas arba slovakas, jie ten visi gerai ginkluoti. Bet nesijaudink. Baus mus, o ne Orli muitininkus!

Telefonas buvo miegamajame, prie lovos, ant kurios gulėjo Eliana Dares. Kol Graci rinko numerį, priėjo

Gaberas ir sukdamas nuo jos žvilgsnį ėmė tyrinėti rankinės turinį.

Pakėlęs telefono ragelį Malė iš pradžių guodėsi, kad jam taip ir nepavyko išsimiegoti, paskui leptelėjo šį bei tą nepadoraus ir šiek tiek pralinksmėjo – prisipažino, kad, šiaip ar taip, miegojo visą valandą, netgi spėjo nusiskusti ir persirengti. Jis bus ryšininkas, sėdės prefektūroje ir kas valandą skambins vaikinams į Marselį, ragins paskubėti, sakys, kad tai labai svarbu.

Žuji dar rytą apklausė ponią Garodi. Pamatė ją laukiamajame, tikėdamasis ten rasti Elianą Darės. Ji pasirodė jam labai žavi, puikiai apsirengusi, išsigandusi ir paslaptinga. Nieko nežino, nori tik vieno – pasirašyti savo parodymus ir kaip galima greičiau išeiti.

– Ar seniai išėjo?

– Maždaug prieš pusvalandį.

– Ji žino apie Rivolani ir artistę?

– Ne.

– Sek ją, bet taip, kad niekas į tave neatkreiptų dėmesio.

– Kodėl?

– Jeigu nesupranti, tai neverta nė aiškinti. Nenuleisk nuo jos akių, bet pats stenkis likti nepastebėtas. Nenoriu, kad ją taip pat rastų su skyle galvoje.

– O jeigu prie jos namų pastatytume policininkus?

– Puiku, – atsakė Graci, – sukelk kiek galima daugiau triukšmo. Aš noriu sučiupti tą tipą, o ne priversti jį sprukti!

– Beje, jei jau prakalbai apie triukšmą, turiu pasakyti, kad koridoriuje pilna laikraštininkų. Ką jiems pasakyti?

– Dabar 12 valandų 12 minučių, – pasakė Graci, žvilgtelėjęs į rankinį laikrodį. – Nuo šios akimirkos

nieko jiems nepranešinėk, antraip, prisiekiu savo mažylio gyvybe, kulką į makaulę gausi tu.

Jis padėjo telefono ragelį.

Pardi pietavo namuose. Naudojosi vieno iš kaimynų, kuris jau seniai gailėjosi, kad sutiko padaryti jam tokią paslaugą, telefonu. Su pilna burna priėjo prie telefono.

– Man reikalingas Kabūras, – pasakė Graci.

– Aš vykdau tik savo viršininko nurodymus, – atkirto Tinas Rosis.

– Tai įsakymas.

– Kas ten pas jus dedasi?

– O kaip tu manai?

– Gerai, gerai, – atsakė Tinas Rosis.

Ir padėjo ragelį. Graci buvo įsitikinęs, kad jis suras Kabūrą. Dirbdavo kaip reta metodiškai, tiksliai, ramiai, niekada nesikarščiuodavo ir buvo įsitikinęs, kad vieną gražią dieną išgarsės ir netgi – o kodėl gi ne? – ims vadovauti kriminalinės paieškos policijai. Jis visada randa tai, ko ieško, nes yra korsikietis ir visur turi draugų, net įsigudrino pietauti namuose pas Tarkeną.

Aluajo nebuvo įmanoma rasti. Tikriausiai sėdi prie klijuote užtiesto stalo išrikiavęs buteliukus su vaistais, kramto bifšteksą kuriame nors iš pigių Dofino gatvės restoranų ir skundžiasi padavėjai, kad jį kamuoja rėmuo. Į Orfevro krantinę sugrįš, kai Teisingumo rūmų laikrodis išmuš dvi valandas. Stengsis laikytis tiesiai, kaip tikras anglas, labai išblyškęs baigs rūkyti cigaretę – vienintelę, skirtą tai dienai.

– Tegul jis šiandien pat, neatidėliodamas išsikviečia Garodi, Kabūro ir Dares giminaičius, tegul dar kartą išsikviečia prekiautoją automobiliais ir Žoržetos Toma seserį ir apklausia juos. Tegul suranda Žoržetos Toma

vyrą ir Bobą, kad vakare galėčiau užrašyti jų parodymus. Aš paskambinsiu apie antrą valandą.

Ir Graci padėjo telefono ragelį.

– O ką daryti man? – paklausė prie jo stovintis Gaberas.

Šį kartą jis vilkėjo ne paltą su gobtuvu, o blizgantį nailoninį tamsiai mėlyną lietpaltį, buvo pasirišęs oranžinį kaklaraištį.

– Važiuosi su manimi į Kliši aikštę, mes ten papietausime. Paskui, kol aš kalbėsiu su studentu iš Diuperė gatvės, galėsi savo nuožiūra naudotis automobiliu. Tu turi surasti Bombà.

Žanas Lu pritardamas linktelėjo galva, bet jo išvaizda bylojo, kad nepasitiki savimi labiau negu paprastai.

Jie valgė kiaulieną su bulvėmis ir raugintais kopūstais alinėje su plačiais langais, stebėjo saulės ir šešėlių žaismą aikštėje kaip ir prieš du mėnesius, kai per pačius karščius tyrė sukčiavimo bylą. Tyrimas truko tik savaitę. Tada Tarkenas greitai išsiaiškino, kas yra nusikaltėliai.

Graci mintys sukosi apie sunkvežimio vairuotoją, apie jo kailiu pamuštus aulinius batus, apie paskutinius žingsnius, kuriuos jis žengė išlipęs iš automobilio, apie tai, kaip ėjo prie durų atrakinti kabančią spyną ir pakelti sąvarą, ir tuo viskas baigėsi. Negirdėjo, kaip prie jo prisiartino žudikas, nematė, kaip jis atsidūrė jam už nugaros; gavęs kulką į pakaušį, skrido visą metrą, o paskui atėjo žmona ir išjungė automobilio žibintus.

– Kaip manai, kas kėlė nerimą žudikui? Ką galėjo žinoti Rivolani, kas nedavė žudikui ramybės?

Gaberas pilna burna atsakė:

– Nežinau.

Apskritai, jeigu Rivolani būtų ką nors pastebėjęs, tikrai būtų jam pasakęs, juk pats jį apklausė.

– Tu nesupranti, – tarė Graci. – Galbūt jis kažką pamatė, bet neatkreipė į tai ypatingo dėmesio, o mums visa tai galėtų būti įdomu! Vardan ko, tavo manymu, žmogus per dvi dienas nužudo du liudytojus, keliavusius toje pačioje kupė kaip ir jis?

Gaberas nieko neatsakė, tik linktelėjo galva, baigė gerti alaus bokalą, susipylė pusę Graci bokale likusio alaus ir taip pat išgėrė.

– Jis savo kambaryje, – pasakė durininkė. – Tikiuosi, nebūsite jam pernelyg griežti, jis ir taip kaip nesavas.

Duris atidarė kokių dvidešimties metų amžiaus vaikinas, brunetas, aukštas, gražus, matinės odos spalvos, ant jo kaktos krito nepaklusni plaukų sruoga. Jį vadino Eriku Grandenu, bet patikrinęs dokumentus Graci pamatė, kad tikras jo vardas Šarlis. Jis rūkė brangias cigaretes „Žitan“, rūkė be paliovos, prisidegdavo vieną cigaretę nuo kitos, laikydamas jas ilgais virpančiais pirštais. Buvo gana liesas, tamsiai mėlynas megztinis su trikampe iškirpte, kurį buvo apsivilkęs ant nuogo kūno, buvo šiek tiek per didelis.

Kambarys mažas, prigrūstas knygų. Ant stalo tarp sąsiuvinių ir lapelių su rotaprintu padaugintais paskaitų konspektais stovėjo dujinė viryklė.

– Ketinau išgerti kavos, gal ir jūs neatsisakytumėte?

Jis įpylė Graci kavos į puodelį, sau įsipylė į stiklinę, ant kurios dugno dar buvo šlakelis vyno. Auksinį laikrodį, kaip ir Žanas Lu, buvo užsisegęs ciferblatu į vidinę rankos pusę.

– Man jį padovanojo Žoržeta, – pasakė. – Žinau, ko norite paklausti, taigi bus geriau, jei iškart atsakysiu: „Aš buvau jos meilužis, labai ją mylėjau, ji irgi labai mane mylėjo, o šeštadienio rytą, tuo metu, kai ji buvo pasmaugta, laiką leidau namuose, rengiausi eiti į paskaitas. Ir durininkė, kuri man tada kai ką atnešė, gali tai patvirtinti."

Ji jau patvirtino. O tas „kai kas" buvo pienas, duona, dveji marškiniai, kuriuos ji jam, kaip paprastai, išlygino ir tai tikriausiai padarė už dyką.

– Aš nieko nežinau, nieko nesuprantu, tik vakare viską sužinojau, skaitinėdamas laikraštį pas savo draugę, gyvenančią Masi-Palėzo. Nuvažiavau ten Žoržetos automobiliu. Turiu jo raktelius. Nieko nesuprantu.

Jo veidą iškreipė mėšlungis, akyse pasirodė tikrų tikriausios ašaros, ir jis nusisuko plonais jaunuoliškais pirštais paimti dar vieną cigaretę.

Graci, gerdamas kavą, apžiūrinėjo kambarį. Sienos buvo nuklijuotos beprasmiškomis frazėmis, sudarytomis iš žodžių, kurie buvo iškarpyti iš iliustruotų žurnalų, ir įvairiausiomis gyvūnų su didelėmis gosliomis akimis nuotraukomis.

– Aš mokausi veterinarijos institute, – paaiškino jis. – Trečiame kurse.

Jį traukia mokslinis darbas. Kada nors turės didelį ūkį Normandijoje, kliniką-laboratoriją, kur kergs ir išves naują gyvūnų gosliomis akimis veislę, tokių kaip štai tie. O galbūt išvažiuos į Australiją arba į Pietų Afriką, jį domina tik bekraštės erdvės ir, be abejo, gyvūnai. Žmonės jo nedomina. Jie niekam tikę menkystos.

– Ar seniai ją pažįstate?

– Dveji metai. Išsinuomojau šį kambarį prieš dvejus metus.

– Ir iškart tapote jos meilužiu?

– Ne, gerokai vėliau, tik prieš pusę metų. Bet užsukdavau pas ją ir anksčiau, mes kartu vakarieniaudavome, kalbėdavomės.

– Jūs pažįstate Bobą Vatskį?

– Jis surado man šį kambarį. Susipažinau su juo vienoje užeigoje Lotynų kvartale. Jis ten groja saksofonu. Jeigu manote, kad tai padarė jis, klystate.

– Jis jau tada buvo jos meilužis?

– Taip.

– Ir jūs tai žinojote?

– Žinojau.

– Vadinasi, abu buvote jos meilužiai tuo pačiu metu?

Jis nustebęs pažvelgė į Graci vaiskiomis akimis ir prunkštelėjo. Pasakė, kad tuo metu jis turėjo ir kitų draugužių.

– Tikriausiai retsykiais užtikdavote jį pas ją?

– Na ir kas?

– Jūs nepavyduliavote, jis taip pat nepavyduliavo?

Vėl nusijuokė nelinksmu juoku, gūžtelėjo pečiais, nes suprato, kur suka Graci, nieko kvailesnio nė būti negali.

– Jeigu manote, kad ją nužudė iš pavydo, veltui gaištate laiką, žudikas tai padarė dėl kitų priežasčių. – Jis netikėtai pakėlė balsą ir pareiškė: – Velniai rautų, Žoržeta buvo laisva moteris ir galėjo mylėti ką tik norėjo.

Jie abu ne tik nepavyduliavo, bet pasitaikydavo, kad vakarieniaudavo visi kartu, trise, kai jis rasdavo pas ją Bobą. Galėtų papasakoti inspektoriui labai smagią istoriją, bet šis, be abejo, jos nesupras. Beje, ar yra įstatymas, draudžiantis tai daryti?

Graci negalėjo suprasti, ar jis tik vaidina pasipiktinusį, norėdamas nuslėpti, kad nervinasi, ar piktinasi nuoširdžiai.

– O Pjerą Beki ar pažinojote?

– Ką tokį?

– Stiuardą Pjerą Beki... Beje, tai nesvarbu. Sakykite, ar Žoržeta Toma niekada nėra minėjusi artistės Elianos Dares vardo?

Jis atsakė:

– Ne, niekada.

Nuo nuorūkos prisidegė dar vieną cigaretę. Paskui nusisuko ir įmetė nuorūką į šiukšlių dėžę.

– O sunkvežimio vairuotoją Rivolani? Pasistenkite prisiminti: Rivolani. Tai labai svarbu, jeigu tikrai norite mums padėti.

Vaikinas papurtė galvą, per cigarečių dūmus nebuvo galima įžiūrėti jo akių, jis ėmė mojuoti ranka juos sklaidydamas. Tokio asmens nepažįstąs.

– Sakėte, kad šeštadienio vakarą praleidote pas merginą, gyvenančią Masi-Palėzo...

– Pas moterį, o ne pas merginą. Ji vedusi, turi tris vaikus, tai visai ne tai, apie ką jūs galvojate.

– Vadinasi, tą dieną su Žoržeta Toma neturėjote susitikti?

– Aš netgi nežinojau, kad ji atvažiuoja. Matote, ji man ne viską pasipasakodavo. Būdavo, kad jos nematydavau ištisas savaites, nes arba aš grįždavau vėlai, arba ji būdavo išvykusi. Kai jai prisireikdavo „Dofino“, pritvirtindavo raštelį prie mano durų, ir aš išeidamas palikdavau raktus ir automobilio techninio paso taloną pas durininkę.

Sėdėjo šlaunimi prisispaudęs prie stalo, sukryžiavęs rankas, cigaretę suspaudęs smiliumi ir didžiuoju pirštu,

nepaklusni plaukų sruoga krito jam ant kaktos, žiūrėjo Graci tiesiai į veidą. Nelaimingas išpuikėlis.

„Aš čia tik gaištu laiką“, – pagalvojo Graci. Ir išėjo. Lipdamas laiptais galvojo apie penkiasdešimtmetę našlę, kuri išjungė automobilio žibintus, nesuvokdama, ką daro, apie jauną moterį su rimta šypsena ant lūpų, kuri pavakarieniavusi sėsdavosi ant kelių savo stalabendriams. Jautėsi be galo senas ir nerangus.

Priešais jį lipo jaunuolis, vilkintis lietpalčiu. Lipo laiptais aukštyn, ten, kur buvo patarnautojų kambariai. Grandeno plaukai buvo juodi, o šio visiškai šviesūs, jis dar jaunesnis už Grandeną, rimtas, įsigilinęs į savo mintis, bet ką jis jam primena? Tikriausiai jau buvo susitikęs tą jaunuolį šiame name šeštadienį.

– Jūs Grandeno draugas?

Jaunuolis sustojo, paraudo, pasakė „ne, pone, ne“, nelabai suprasdamas, ko jo klausia.

Lipdamas laiptais Graci bandė prisiminti, kaip jis atrodė būdamas septyniolikos, dvidešimties metų, kokias kvailystes krėtė.

Paskambino į prefektūrą iš kavinės Blanš aikštėje. Aluajo jau išsikvietė ponią Rivolani, kuri netrukus turėjo pasirodyti, Žoržetos Toma vyrą, Bobą Vatskį, Kabūro seserį. Visi jie pažadėjo ateiti į dienos pabaigą.

Kabūro sesuo, gyvenanti Kretejė, ketino atsivežti su savimi vaikus, po pamokų ji neturėdavo kam jų palikti. Net nežinojo, kad jos brolis buvo išvažiavęs į Marselį.

– O kur Malė?

– Prie kito telefono, palaiko ryšį su Marseliu. Paskambino prieš pusvalandį, šį tą įdomaus sužinojo iš

viešbučio „Mesažeri“ patarnautojos. Malė nori pasikalbėti su patarnautoja, jis mano, kad tai svarbu.

– Kas „tai“?

– Geriau perduosiu ragelį jam, aš mažai ką žinau.

– Gerai, netrukus atvažiuosiu. Ar suradai artistės giminaičius?

– Turiu adresus, kurie buvo rasti pas ją. Prodiuserių, aktorių. Tie, su kuriais man pavyko susisiekti, menkai ją pažįsta. Tiesiai nesako, bet aišku, kad laiko ją įkyruole.

Buvo penkiolika minučių po trijų, kai jis atvažiavo į prefektūrą, užmiršęs paimti iš taksi vairuotojo sąskaitą.

Kaip tik tuo metu vyko ponios Rivolani apklausa. Jis nužvelgė ją iš tolo, pravėręs duris į inspektorių kambarį. Ji vilkėjo raudonu paltu, kurį rytoj pat atiduos perdažyti juodai, įsitempusi, įsikandusi dantimis skarelės kraštą. Aluajo spausdino rašomąja mašinėle, nesiryždamas pažvelgti jai į veidą.

Malė sėdėjo prie savo stalo ir, žemai nulenkęs galvą, kažką rašė. Pakėlė į Graci paraudusias iš nuovargio akis.

– Trečiadienio vakarą, kai Žoržeta Toma ir stiuardas grįžo į viešbutį – buvo vienuolika valandų – patarnautoja girdėjo jų pokalbį ant laiptų. Jos vardas Sandra Lėj. Paskambinau telefonu ir paprašiau, kad ji kaip galima tiksliau pakartotų jų žodžius. Štai ką ji kalbėjo...

Jis paėmė nuo stalo popieriaus lapelį. Ten buvo užrašyta:

Žoržeta Toma pasakė: „Nieko neatsitiko. Nekreipk dėmesio. Be to, aš nesu įsitikinusi.“

Eidami pro Sandrą Lėj į Žoržetos numerį, jie nutilo. Pasak tarnaitės, ši scena jai pasirodžiusi keistoka, nes

Žoržeta Toma ne tik kad nepasisveikino, bet tarsi jos nė nepastebėjo. Ji tvirtina, kad gražuolė paprastai pasakydavo ką nors malonaus.

– O ką ji pagalvojo?

– Ji gerai įsiminė žodžius: „Aš nesu įsitikinusi.“ Teigia, kad būtent taip ji pasakė. Nusprendė, kad gražuolė nėščia ir nelabai dėl to džiaugiasi.

– Niekai. Teismo medicininė ekspertizė būtų nustačiusi...

– Bet dėl visa ko Marselyje nusiuntė žmogų pas stiuardą. Po kelių minučių jie turi mums paskambinti.

Tarkenas taip pat nusprendė, kad visa tai kvailystės, bet Žoržeta, be abejo, galėjo pamanyti, kad yra nėščia.

Tarkenas sėdėjo prie savo stalo su švarku, su skrybėle, priešais jį gulėjo visas kalnas aplankų iš kriminalistikos ir informacijos skyrių, kuriuose buvo pateikti duomenys apie visus revolverių vagysčių ir dingimo atvejus. Sugavęs Graci žvilgsnį pasakė:

– Aš žmogus protingas, užsakiau tai dar rytą, dabar tik peržiūriu pateiktus duomenis.

Ir pridūrė, kad jį sukrėtė tai, jog tiek daug ginklų dingsta ir keliauja iš rankų į rankas.

– Sunku patikėti, bet nugvelbia ginklus net iš mūsų. Vasario mėnesį suėmė vieną vagišių, nugvelbusį „patranką“ iš Sen Siulpis komisariato eismo reguliuotojo, kai šis grįžo namo. Laimė, revolveris nebuvo užtaisytas, antraip užpuolikas būtų suvaręs jam į makaulę jo paties kulką, tačiau pasitenkino tik švininio vamzdelio smūgiu.

Paplekšnojo delnu per priešais jį gulinčius aplankus ir pasakė, kad iš viso to galima daug ko pasimokyti, paskui paklausė:

– Na, o tu iš kur atėjai?

Graci sudribo į fotelį priešais jį, atsisagstė paltą ir ėmė pasakoti apie susitikimą su Eriku Grandenu.

– Tie vaikinai taip pat gali daug ko išmokyti, – pasakė Tarkenas. – Šeštadienį tau ne pro šalį būtų papietauti su mano dykūnu. Jam netrukus sukaks dvidešimt dveji, o proto ne daugiau kaip tą dieną, kai aš jam pirmą kartą pasakiau „kuti-kuti“ Sent Antuano gimdymo namuose. Iš visos širdies linkiu, kad tau taip neatsitiktų.

– Mes irgi tokie buvome, – atšovė Graci.

– Juokauji? Ar galėjai sau leisti vieną po kitos rūkyti tokias brangias cigaretes? Ar tau taip pat nedavė ramybės menai arba ūkis Australijoje? Ar galėtum po vakarienės dalytis savo drauguže su bičiuliu, kuris užeigoje groja tango. Taip, mes irgi buvome „tokie“, tačiau jie, vargšas mano naivuoli, yra iš kitos planetos.

15 val. 50 min. Malė vėl susisiekė su Marseliu. Pjeras Beki negalėjo prisiminti pokalbio, vykusio trečiadienio vakare, sakė, kad Žoržeta Toma nuolatos patekdavo į keblias situacijas ir jis neatkreipė į tai dėmesio.

Beje, visai nebesvarbu, prisiminė jis ar ne, nes inspektorius korsikietis, dabar paskambinęs iš Marselio, tas pats, kuris perdavė pirmąjį pranešimą, gavo naujų žinių ir išklojo jas su korsikietišku akcentu be pernelyg didelio entuziazmo, nes dar nežinojo, padėkos jam už tai ar apšauks avigalviu.

Malė, ir pats nežinojo kodėl – gal iš nuovargio, juk tris naktis nemiegojo, gal todėl, kad suvokė, jog jam pranešė kai ką itin svarbaus, – ėmė svaigti galva. Jis sumurmėjo:

– Ačiū, seni.

Apsunkusia ranka įsikibęs į stalo kraštą minutėlę sėdėjo spoksodamas į tuštumą, suspaudęs pirštais tarpuakį. 700 000 senųjų frankų! Pigaus automobilio kaina. Argi galima užmušti žmogų dėl 700 gabalų?

Jis atsistojo, pasuko durų link, atsisuko į Aluajo, kuris likęs vienas sėdėjo prispaudęs ragelį prie ausies, ir tarė:

– Žoržai, Žoržai, sakau tau, neverta gadinti nervų, manau, mes aptikome pėdsakus.

Įėjęs į viršininko kabinetą, kuriame sėdėjo Graci ir Tarkenas, tarė:

– Prašyčiau man atleisti, galbūt pasakysiu kvailystę, bet gražuolė, artistė ir vairuotojas kainuoja mažiau nei po 250 tūkstančių senųjų frankų. Praėjusią savaitę vienoje Marselio kavinėje buvo parduotas Nacionalinės loterijos bilietas. Jo savininkas išlošė 700 gabalų. Suprantama, laimėjimas ne pats stambiausias, bet ką jūs apie tai pasakysite?

Viršininko lūpas nušvietė šypsena, savimi patenkinto žmogaus šypsena. Graci, kuris susivokdavo gerokai lėčiau, dar kokias dvi sekundes sėdėjo atsisukęs į duris ir stebėjo Malė nieko nesuprasdamas. Paskui pašoko ir ištiesė ranką telefono ragelio link.

Tarkenas jau spėjo jį pagriebti ir paprašė sujungti su kuo nors iš Nacionalinės loterijos kompanijos, ir kuo greičiau, taip pat užsakė du pokalbius su Marseliu, su prefektūra ir su kavine gatvėje, kaip ji vadinasi (Felikso Pija, pasufleravo Graci), taigi Felikso Pija gatvėje.

– Nežinau, kaip rašoma, ir telefono numerio nežinau, nesikabinėkite prie manęs su savo kvailais klausimais.

Bilieto numeris buvo 51 708 (2 serija). Parduotas kavinėje, esančioje Felikso Pija gatvėje, paskutinį rugsėjo ketvirtadienį kartu su dvidešimt trim kitais viso nominalo bilietais.

Kavinės savininkas mano, kad neverta kelti tiek triukšmo dėl tokios smulkmenos. 1935 metais jis pardavė bilietą, kurio savininkas išlošė didįjį prizą – penkis milijonus tuometinių frankų. Galite įsivaizduoti... O dabar bilietų, išlošiančių iki milijono senųjų frankų, jis per metus parduoda daugiau kaip pusšimtį. Populiarumo jie jam nepelnė. „Bilietas-žudikas“ – tokia antraštė, be abejo, galėtų padaryti įspūdį, bet ponai iš Paryžiaus ne vaikai, jie patys turi suprasti, kad jis norėtų išvengti tokios reklamos.

Kas nusipirko tą bilietą, jis nežino. Kaip, beje, nežino, kas jį pardavė. Kavinėje jie dirba trise: jis pats, jo žmona ir padavėjas, Rožė Tramoni, šaunus vaikinas, sergantis astma.

Trečiadienį, apie šeštą valandą vakaro, kai tarnautojas iš Nacionalinės loterijos atėjo atsiimti neparduotų bilietų, jau buvo parduota nemažai bilietų, tarp jų ir laimingasis.

Žoržeta Toma buvo užėjusi į kavinę antradienio vakarą susitikti su Pjeru Beki. Jis lošė kortomis su kitais kavinės lankytojais.

Laukdama, kol jie užbaigs savo partiją, ji išgėrė aperityvo, persimetė keliais žodžiais su šeimininke.

Galbūt kaip tik tada ir nusipirko loterijos bilietą, bet nei pats Lambro, nei jo žmona to bilieto jai parduoti negalėjo, nes ponia Lambro netrukus nuėjo gaminti vakarienės, o jis visą vakarą neatsitraukė nuo baro.

Reikėtų išklausyti padavėjo Rožė parodymų, bet vargšelis kaip tik šiuo metu ilsisi Pajūrio Alpių departamente,

galbūt jis ką nors atsimena. Jie pasistengs jį surasti ir apklausti, bet tam reikės laiko. Kad ir kaip ten būtų, ponai iš Paryžiaus turėtų suprasti, kad dėl septynių šimtų tūkstančių frankų žmogaus niekas nežudys. Sutinku, jiems nereikia mano patarimų. Ir vis dėlto savo nuomonę aš pasakysiu.

– Žudoma ir dėl daug mažesnių sumų, – pareiškė Tarkenas. – Ji tikrai nusipirko bilietą, čia viskas sutampa. Galėjo būti ir taip: antradienio vakare, laukdama, kol jos stiuardas baigs beloto partiją, išgėrė prie baro taurelę, persimetė keliais žodžiais su šeimininke, priėjo prie baro lentynos, kur buvo sudėtos cigaretės, paprašė paduoti pakelį arba dar ko nors ir pridūrė: „Nagi, parodykite man, kokius turite loterijos bilietus, galbūt turite ir manąjį."

Tarkenas išsitraukė iš viršutinės švarko kišenės cigaretę, paieškojo degtukų ir tarė:

– Prašyčiau prisidegti.

Paskui pridūrė, kad jis, Graci, gali juo patikėti, jis taip aiškiai mato šią sceną, tarytum stebėtų plačiaekraniame kine.

– Trečiadienio vakare, drauguži, ji išvyksta su savo išdykėliu užkąsti į picerija gatvėje, niekaip neįsimenu jos pavadinimo...

– Felikso Pija, – pasufleravo Graci.

– Taip, būtent taip. Aš visa tai matau taip aiškiai, tarsi pats ten būčiau buvęs. Blausi šviesa, orkestras groja lėtą valsą, viskas kaip ir turi būti.

– Sen Moron picerijoje nėra orkestro. Aš tai žinau, esu ten buvęs.

Tarkenas pakilo, nusitaikė smiliumi į Graci kaklaraištį, apėjo stalą ir tarė:

– Ak tu, nevykėli, štai ir pakliuvai, o aš mąstau, suku galvą. Ar žinai, kad sprendžiant tokius dalykus visai nebūtina kur nors važiuoti. Galbūt ten ir nėra orkestro, bet patikėk, ten grojo radijas arba buvo įjungtas televizorius.

– Nesuprantu.

– Tu niekada nieko nesupranti. Ar tau yra tekę trečiadienio vakare klausytis radijo? Kaip manai, kokio pranešimo gera pusė žmonių laukia trečiadieniais? Ogi paskutiniojo Nacionalinės loterijos tiražo rezultatų, vargšas nevykėli.

Graci atsakė:

– Tikriausiai taip ir yra, bet nereikia išpūsti, kas iš to?

– Ji, žinoma, nepašoko iš džiaugsmo, – kalbėjo toliau Tarkenas, – išliko rami, net neaiktelėjo, tik nutaisė svajingą miną. Taigi jos draugužis paklausė: „Kas tau? Tu pavargai?“ O ji atsakė: „Ne, mažuliuk, nieko tokio. Be to, aš nesu įsitikinusi.“ Ji iš tiesų nebuvo įsitikinusi. Atsidūrusi viešbučio numeryje palaukė, kol tas tipas ramiai atsiguls, ir tik tada pažvelgė į savo bilietą. Patikėk, visa tai matau taip, tarsi pats ten būčiau buvęs.

Jis užgesino cigaretę, pažvelgė į laikrodį, paėmė ragelį – kaip tik suskambėjo telefonas – ir mestelėjo Graci:

– Ji asmenybė, tavo gražuolė.

Trinktelėjęs sau per krūtinę, pasakė:

– Alio.

Graci, graužadamas nykščio nagą, galvojo apie baltinius, kurie buvo pažymėti raide „Ž“, apie jauną juodaplaukę moterį, kuri ketvirtadienį, išeidama iš viešbučio,

nusipirko laikraštį, norėdama įsitikinti, kad išloše pakankamai pinigų ir galės nusipirkti naują „Dofiną“, užsirašyti savo inicialus ant jo durų, apie trisdešimtmetę moterį, besišypsančią rimta, dėmesinga šypsena, sugebėjusią paslėpti nuo pašalinių akių ir nuostabą, ir džiaugsmą, įsivaizdavo ją, niekaip negalinčią užmigti, nesugebėjusią išsaugoti savo 700 000 frankų.

16 val. 20 min.

Loterijos bilietas 51 708 buvo pateiktas apmokėti nežinomo asmens spalio 5-ąją apie 11 val. 30 min. Nacionalinės loterijos skyriuje Krua-de-Pti-Šan gatvėje Paryžiuje.

Kasininkai įsidėmėjo žmogų, kuris aiškiai nerimavo dėdamas 700 000 frankų į seną odinę piniginę. Jie tikriausiai galėtų jį atpažinti. Sugebėjimas įsidėmėti veidus – būtina jų profesijos žmonių savybė.

Žymės: trisdešimt penkerių–keturiasdešimties metų, veidas pailgas, ilga nosis, šatenas, plaukai sušukuoti aukštyn, kad atrodytų aukštesnis, ūgis maždaug 1 metras 70 centimetrų, labai liesas, veidas išblyškęs, vilki pilku paltu, vienplaukis.

16 val. 30 min.

Žuji paskambino iš baro netoli namo, kuriame gyveno Garodi šeimyna. Po pietų jis nenuleido akių nuo jaunos moters, visą laiką sekė paskui ją. Ji nuvyko apsipirkti į „Lafajeto galeriją“ ir „Luvro“ parduotuves Operos aveniu, viską pirko labai greitai, gerai žinodama, ką nori įsigyti: vilnonę palaidinukę, batelius, kurie Žuji pasirodė labai gražūs, dvi poras nailoninių kelnaičių, vienas šviesiai violetines, kitas baltas.

– Ji tikriausiai tave pastebėjo, – pasakė Graci.

– Taip, „Luvre“. Mes truputį paplepėjome. Aš ją gerokai išgąsdinau, kai pasakiau, kad saugau ją.

– Ar papasakojai jai apie Rivolani ir Dares?

– Teko.

– Ką ji tau atsakė?

– Kad tai siaubinga, kad ji tuojau pat eis namo. Taip ir padarė. Aš esu priešais jos namus.

– Na, ir lik ten.

16 val. 35 min.

Komisaro Tarkeno teorija: Žoržeta Toma sužino, kad išloše 700 000 frankų Nacionalinėje loterijoje, bet nėra tikra, kad teisingai išgirdo numerį per radiją vienoje iš Marselio picerijų. Kitos dienos rytą nusipirkusi laikraštį pasitikrina numerį, bet niekam nieko nesako.

Tardytojo Fregaro klausimas: Kodėl nesako?

Inspektoriaus Graciano atsakymas: Prisiminkime jos inicialus ant baltinių, ant „Dofino“ durų, ji buvo egoistė. Argi neaišku?

Tarkeno teorija: Kažkas ketvirtadienį ar penktadienį sužino, kad Žoržeta Toma turi loterijos bilietą, išlošusį 700 000 frankų. Tas „kažkas“ sėda į „Fokėjietį“, kuris išvyksta penktadienio vakare, kad galėtų ją sekti. Ji, išėjus visiems keleiviams, nežinia kodėl užtrunka kupė, tas „kažkas“ įeina į kupė, nužudo ją, paima loterijos bilietą ir pasiima pinigus Krua-de-Pti-Šan gatvėje.

Fregaro klausimas: Kodėl reikėjo žudyti traukinyje, juk tai susiję su didele rizika?

Graciano atsakymas: Jis neturėjo kitos išeities. Žinojo, kad ji važiuos pasiimti pinigų tiesiai iš stoties. Tuomet būtų šaukštai po pietų.

Tarkeno teorija: Tas „kažkas“ ją nužudo, paima pinigus ir, jeigu nenumano, kad banknotų numeriai užfiksuoti, pasilieka juos sau arba mėgina kaip galima greičiau juos pakeisti.

Fregaro klausimas: Bet kodėl reikėjo nužudyti dar du tos kupė keleivius?

Graciano atsakymas: Tas „kažkas“ padarė klaidą, dėl tos klaidos gali įkliūti, todėl nužudo du pavojų jam kėlusius liudytojus.

Fregaras abejodamas lingavo galva, žinojo, kad yra nusikaltėlių, kurie gali nužudyti dėl kokio nors menkniekio, pavyzdžiui, norėdami nusipirkti pakelį cigarečių. Ir vis dėlto gudrus sumanymas lifte nužudyti Elianą Dares nebūdingas tokiems žmonėms.

16 val. 48 min.

Marselio prefektūra: viešbučio „Mesažeri“ Felikso Pija gatvėje šeimininkė penktadienį, Žoržetai Toma išvykus, ant naktinio staliuko esančioje peleninėje rado dvylika aspirino tablečių.

Gaberas paskambino apie penktą valandą. Jis pabuvojo visose darbuotojų samdymo agentūrose, tačiau veltui. Pasakė grįžtąs į kontorą, turįs naują planą, kaip surasti merginą iš Avinjono.

Graci pasakė, kad čia jo laukia daug naujienų. Žanas Lu mandagiai pasidomėjo, kokios tos naujienos. Išklausęs pridūrė:

– Gerai, drauguži, viskas klostosi pagal planą, tikiuosi, spėsiu atvykti iki tol, kol padėsite šioje byloje tašką.

– Važiuok taksi.

– Savaime suprantama, viršininke, dangus tarytum prakiuro. Ar matai, kas darosi lauke?

Graci pažvelgė pro langą: sutemo, saulė pasislėpė už debesų, ėmė lyti.

Žako Lanžo, Žoržetos Toma vyro, apklausa.

Aukšto ūgio, vyresnis, nei manė Graci, solidus vyriškis, vilkįs gerai pasiūtu kostiumu, neatrodė labai susisielojęs ir net nesistengė tokio vaidinti, bet buvo matyti, kad jam nuoširdžiai gaila Žoržetos Toma. Sėdėjo ant kėdės ir rūkė „Kraven“, teigė nieko nežinąs.

Sakė, kad Žoržeta buvo labai jauna, kai už jo ištekėjo, dvidešimt metų už jį jaunesnė, jis niekada nejautęs jai neapykantos. Ir vis dėlto labai kentėjo, kai sužinojo, kad ji jam neištikima. Komercijos direktorius, dabar prekiaujantis automobiliais, jam nepatiko. Vadino jį „lerva“. Graci, kuris galvojo taip pat kaip jis, pritardamas linktelėjo galva. Čia viskas aišku.

– Ar pirkdavo loterijos bilietų, kai gyvenote kartu?

– Kartais nusipirkdavo, kaip ir visi.

– Ar viso nominalo?

– Tai priklausydavo nuo turimų finansų.

– Ar pažįstate Bobą Vatskį?

– Ne. Ji man yra pasakojusi apie jį, retkarčiais susitikdavome. Aš ir toliau dirbau „Žerli“, ji perėjo į „Barlen“. Darbo reikalais pabendraudavome.

– O ar susitikdavote su Eriku?

– Apie jį man irgi pasakojo.

– Kodėl?

– Jeigu būtumėte girdėję, ką ji apie jį kalbėjo, neklaustumėte kodėl. Jis jaunas, beveik vaikas, ir protauja lyg vaikas. Tai sunku paaiškinti žmogui, kuris

jos nepažinojo. Ji mylėjo Eriką kaip pati save, jis ir panašus į ją.

– Nesuprantu.

– Taip ir žinojau, kad nesuprasite, juk sakiau jums.

– Ar manote, kad jis susiję s su Žoržetos nužudymu?

– To nesakiau. Beprasmiška žmogžudystė. Jaunasis Erikas buvo keistuolis, kaip ir Žoržeta.

– Juk jūs niekada jo nematėte.

– Patikėkite, ji labai tiksliai man jį apibūdino. Jis savaip žiūri ir į žmones, ir į gyvūnus, svajoja kaimo vietovėje įsirengti laboratoriją, daug ir garsiai kalba apie dalykus, kurių neišmano: apie žmones, apie šio pasaulio menkumą, apie ką tik nori... Maždaug prieš pusmetį ji buvo atėjusi į „Žerli“ pasikalbėti su manimi apie kažkokį tyrimų centrą Pietų Afrikoje. Ji nieko nenusimanė apie tokius dalykus. Norėjo, kad investuočiau pinigų į jų įmonę. Sakė, kad turiu tai padaryti dėl jos.

– Kokią įmonę?

– Nežinau. Visos jos vienodos! Tyrimų centrą Pietų Afrikoje, esą jie ketina išvažiuoti į Pietų Afriką, ten prasidėsiąs tikras gyvenimas. Tokie žmonės kaip jie rytojaus dieną pamiršta, ką vakar buvo kalbėję.

– Jam nepasisekė, kad ji mirė, – tarė Graci. – Galbūt šiandien ji būtų turėjusi pinigų nusipirkti du bilietus į lėktuvą.

Dabar jau Lanžas nieko nesuprato.

– Jums viską paaiškins, – tarė Graci.

Jis šiek tiek pavargo ir nežinia kodėl susierzinęs užleido vietą prie stalo Žoržui Aluajo.

Pardi Kabūro pėdsakus aptiko be dešimties minučių šešios. Jau sutemo, tą dieną įvykiai klostėsi greitai, visiems atrodė, kad tyrimas gerokai pasistūmėjo į priekį – net žinia, kad firmos „Prožen“ realizavimo skyriaus direktorius spėjo numirti antrą kartą, niekam nesukėlė nuostabos.

Inspektorių kambaryje Malė jau suskaičiavo, ko vertas kiekvienas numirėlis ir kokia iš jo nauda žudikui. Jis net sudarė „negyvėlio kursą“ rusvame popieriaus lape ir prisegė jį ant palangės už Graci stalo. Visi ateidavo į jį pažvelgti. Kai paaiškėjo, kad Kabūras nužudytas, tas kursas gerokai krito: nuo 233 333 senųjų frankų (plius trisdešimt trys santimai) už kiekvieną nužudytąjį iki 175 000. Visi inspektoriai sutarė, kad esant tokiam kursui lošimas nieko nevertas, net jeigu kalba suktųsi apie pustuzinį žmonių, kuriuos jie patys mielai nunuodytų.

Sutrikęs Graci kaip tik studijavo kursą, kai suskambo telefonas ir Gaberas jam pranešė paskutines naujienas.

– Kas dar?

– Kabūras. Tvirtybės, seni, čia tikrai galima suklupti. Pardi apėjo visas ligonines ir policijos komisariatus, pasirodo, norint jį rasti, reikėjo užeiti pas Bualo vaikinus. Tai tas tipas, kurį nušovė Centrinės sporto salės tualete. Jokių dokumentų. Niekas nežinojo, kas jis toks. Bualo vaikinams pagaliau pavyko rasti jo pirštų atspaudus Rytų stoties komisariate. Prieš keletą mėnesių jis ten išsiėmė pasą.

Bualo skyrius buvo tame pačiame aukšte kaip ir Tarkeno, beveik kaimynystėje.

– Kada jį nužudė?

– Šeštadienio vakare, apie vienuoliktą valandą.
– Dildyta kulka?
– Taip. Į pakaušį.
– O kas paaiškėjo po tyrimo?
– Nieko. Jokių pėdsakų. Manė, kad asmeninės sąskaitos. Ką ketini daryti?
– O kur tu esi?
– Kriminalistikos skyriuje. Sugalvojau, kaip surasti merginą iš Avinjono.
– Ką sumąstei?
– Taksi!
Graci persibraukė ranka žandą, jis buvo apaugęs šeriais. Galvojo, kad būtų geriau, jei merginos iš Avinjono ieškotų Pardi, jis tikrai šį reikalą sutvarkytų greičiau. Bet kaip padaryti, kad Gaberas neįsižeistų?
– Paklausyk, tu man reikalingas čia.
– Viršininke, taip nesielgiama. Ji jau beveik mano rankose, patikėk, aš tikrai ją surasiu.
Graci, stovėdamas prie telefono, linktelėjo galva pritardamas ir pagalvojo: „Aš dar pasigailėsiu, ją spės nužudyti."
– Ją būtina surasti, ar supranti? – maldavo jis. – Tu privalai ją surasti! Jis nenormalus, jo neįmanoma sustabdyti.
– Aš rasiu ją, – patikino Žanas Lu. – Nesinervinkite, viršininke.
Tuo metu į visus Senos departamento komisariatus buvo perduotas išsamus merginos apibūdinimas: apie dvidešimties metų, blondinė, daili, kai ją matė paskutinį kartą, vilkėjo mėlynu paltu.
Buvo 18 val. 05 min.

223-ia vieta

Benžamena Bombà – ją vadino Bambi, – čiulpdama braškinę karamelę, su tuščia degtukų dėžute rankose, kurią netrukus numetė ant šaligatvio, dar jausdama bučinio skonį, apsivilkusi mėlynos spalvos paltu, stovėjo prie įėjimo į tolimojo susisiekimo traukinių peroną. Klausydamasi traukinių švilpimo Liono geležinkelio stotyje, mintyse kartojo: „Kaip man visa tai įgriso, kaip įsipyko, kaip nusibodo, kuo aš nusikaltau dievuliui, kad man taip atsitiko?“

Laikrodis rodė šiek tiek po šeštos valandos, ji tai pastebėjo, kai išėjo į gatvę. Gerai nors tiek, kad neverkė. Išsiverkti suspės rytoj, kai ją iškvies į pono Pikaro kabinetą ir kai jis jai pasakys: „Panele, jūs labai maloni ir rašomąja mašinėle spausdinate greitai, aš nė kiek neabejoju jūsų nuoširdumu ir jūsų argumentų pagrįstumu, bet, deja, esu priverstas pasakyti, kad turite susirasti kitą darbą.“

Žinoma, ponas Pikaras su ja nekalbės taip maloniai, išmes ją iš darbo jau antrą dieną, kaip kokią bukagalvę, kaip kvailę, kaip kuoktelėjusią mergšę.

„Kuoktelėjęs“ – mėgstamas Danieliaus žodis. Kai jis sako „kuoktelėjęs tipas“, „vairuotojas kuoktelėjęs“, man pasipainiojo visiškai „kuoktelėjusi mergelė“, tai reiškia: „bukaprotis, vėpla, tai yra žmogus, kuriam trūksta vieno šulo, kuris mato lyg pro rūką“.

Ji neverkė, akis tarytum aptraukė migla, ji blogai matė geležinkelio stoties pastatą, automobilių stovėjimo aikštelę priešais geležinkelio stotį, autobusus, važiuojančius Bastilijos aikštės link, miestą, apie kurį ilgus mėnesius svajojo, kaip bukagalvė, kaip kuoktelėjusi provincialė. Rytoj ją atleis iš darbo. Tikriausiai išmes ir iš kambario. Viskas baigsis taip ir nespėjus prasidėti. Prieš tris dienas, viso labo tik prieš tris dienas ji įsivaizdavo, kaip atvyks į Paryžių išalkusi tarsi plėšrūnė, puikuodamasi gražiais dantimis, kuriuos du kartus per dieną valydavo geriausia dantų pasta „Selžen“, vilkinti mėlynu paltu, kurį nusipirko tik prieš mėnesį, nuostabiais šviesiais plaukais, dailiomis kojomis, didelėm mėlynom akim, nuo kurių žvilgsnio, kai žiūrėdavo į veidrodį, apmirdavo širdis. Ji mokėjo be klaidų ir greitai spausdinti rašomąja mašinėle, jos lagamine gulėjo Pižjė mokyklos baigimo diplomas, trys suknelės, trys sijonai, o krepšyje – penkiasdešimt tūkstančių frankų.

Ji daug tikėjosi, tačiau susitiko šį mulkį, šį vaikiščią, tipą, kuris tikriausiai dar nė karto nėra skutęsis, išlepintą berniūkštį, kuris įsivaizduoja esąs vienas iš pasaulio stebuklų ir mano, kad visi aplinkiniai kuoktelėję, kuris negali nė žingsnio žengti nepasipainiojęs jums po kojų ir nesudraskęs kojinių, savo Mažulėlį, savo brangiausiąjį, savo mylimąjį, Danielių.

Staiga suvokė, kad autobusas pasuko Bastilijos aikštės link ir kad ji dar neturi bilieto. Nusipirko bilietą

iki pat aikštės, Dieve, kaip visa tai jai nusibodo, toliau eis pėsčiomis, kur kojos veda, tebejausdama ant lūpų bučinį, čiulpdama karamelę, duos valią ašaroms, niekas nematys, kaip žliumbiu, jis suplėšė man tris poras kojinių, aš noriu mirti, prisiekiu savo gyvybe, noriu mirti, kas bus, jeigu niekada daugiau jo nebeišvysiu.

Bastilijos aikštėje išlipo iš autobuso ir ėjo mojuodama rankomis, nes rankinę pamiršo kontoroje; buvo ketvirta valanda, ir ji pirmą kartą pagalvojo: „Čia jau buvau, bet tądien šalia manęs buvo jis, tai buvo siaubinga, tai buvo nuostabu, jei mama sužinotų, apalptų, bet man į tai nusispjauti, nusispjauti, juo blogiau man, aš verkiu."

Ji verkė eidama per aikštę, verkė kaip paskutinė kvaiša, kaip tikra vėpla, o tie, kuriems tai nepatinka, gali nekreipti į mane dėmesio, man nusispjauti, kokia didžiulė aikštė, juoda ir tviskanti, apšviesta iš visų pusių. Ar davė jam pinigų, kad bent galėtų užkąsti traukinyje?

Čia ji jau buvo kartu su juo. Kad ir kokioje šio drėgme persismelkusio miesto vietoje atsidurtų, vis prisimindavo, jog buvo čia su juo vieną iš tų dviejų dienų. Kada? Šeštadienį. Taksi.

„Dar neisiu namo, – pagalvojo. – Pėsčiomis trauksiu iki Palė Ruajalio, susirasiu kokią nors nelabai ryškiai apšviestą kavinukę, užsisakysiu neplaktos kiaušinienės iš dviejų kiaušinių, valgysiu ir skaitysiu laikraštį, paskui pėsčiomis trauksiu į Bak gatvę. Parėjusi namo susitvarkysiu kambarį, tarytum nieko nė nebūtų įvykę. Arba užsuksiu į kokį nors barą ir krėsiu kvailystes. Plepėsiu su vaikinais, šoksiu, išgersiu ko nors stipresnio, kad apsvaigčiau ir galėčiau kuo greičiau viską pamiršti, bet kas galėtų priversti mane pamiršti Mažulėlį?"

Prieš tris dienas, penktadienio vakarą, ji pabučiavo savo motiną ir jauniausiąjį broliuką Avinjono geležinkelio stotyje. Įlipo į traukinį šypsodamasi, rodydama plėšrūnės dantukus, o motina pasakė:

– Ar tau neliūdna, kad palieki mus?

Ji atsakė:

– Mes netrukus pasimatysime! Per Kalėdas!

Po trijų mėnesių, tai taip nedaug. O ką reiškia trys dienos?

Jis stovėjo pasitempęs kaip sargybinis tambūre prie tualeto, prie pat durų, vedančių į kaimyninį tualetą, pasirengęs ten pereiti, kai tik pasirodys kontrolieriai, šviesiaplaukis, persimetęs per ranką lietpaltį, vilkįs susiglamžiusio tvido kostiumu. Žvelgė sumušto šuns akimis ir iš šalies atrodė labai kvailai.

Traukinys pajudėjo. Pasilenkė norėdamas padėti jai įkelti į vagoną lagaminą, neteko pusiausvyros ir suplėšė pirmą kojinių porą.

Ji įniršusi sušuko:

– Pasitraukite, aš kaip nors pati susitvarkysiu!

Skaudėjo kulkšnį, kurią jis užgavo. Kojine nubėgo akis, jos užadyti nebeįmanoma. Reikėtų susirasti nagų laką ir patepti juo skylutės kraštus.

Jis neatsiprašė, nemokėjo atsiprašyti. Stovėjo šalia kaip koks avigalvis, paskui burbtelėjo:

– Jis sunkus.

Žvelgė liūdnu žvilgsniu, kai ji pasikėlė suknelės palanką norėdama žvilgtelėti į suplėšytą kojinę, paskui pridūrė (to betrūko):

– Jas reikės išmesti. Mano batų padai pakalti geležėlėmis, tai mamos darbas, aš visiems plėšau kojines.

Traukinys jau važiavo visu greičiu. Ji, prilaikydama suknelės palanką, prispaudusi prie suplėšytos kojinės seilėmis suvilgytą pirštą, pakėlė į jį akis ir įdėmiai pasižiūrėjo. Jis buvo gražaus veido, penkiolikos ar šešiolikos metų, atrodė kaip primuštas šunelis, tuomet ji pasakė, kad tai nesvarbu, kad tai vieni niekai. Ir pati nusinešė lagaminą į kupė.

Koridoriaus viduryje prie atdaro lango stovėjo moteris, Žoržeta Toma, ir ilganosis vyriškis, Kabūras. Moteris, norėdama ją praleisti, šiek tiek prigludo prie lango, pažvelgė į ją, jos akių, dievai žino kodėl, ji nepamirš niekada (galbūt todėl, kad ji mirė); žvelgė kaip žmogus, kuris ją jau pažįsta, akys tarytum sakė: „Štai ir ji."

Kupė buvo kita atmosfera, ten buvo tvanku ir karšta. Apatinį dešinįjį gultą buvo užėmusi moteris, kairįjį – vyras.

Bambi atsigulė ant savo gulto galvodama apie mamą, apie tris sukneles, kurias būtų ne pro šalį išsiimti iš lagamino ir pakabinti ant pakabos, apie suplyšusią kojinę. Užsiklojusi apklotu nusiavė kojines, paskui, vartydamasi nuo šono ant šono, nusivilko suknelę. Pagalvojo: „Juk negaliu miegoti apsirengusi, įdomu, kaip elgiasi kiti."

Blondinė, ponia Dares (vėliau Danielius pasakė, kad ji artistė), vilkėjo rusva pižama ir rusvu chalatu. Skaitė iliustruotą žurnalą ir kartkartėmis žvilgčiojo į Bambi. Pagaliau tarė:

– Virš jūsų galvos yra lemputė.

Įjungusi šviesą, Bambi pasakė:

– Dėkoju, dabar traukiniuose pasirūpinta, kad keleiviams būtų patogu.

Teisybę pasakius, ji pirmą kartą važiavo tokiame vagone. Tvarkingai prie pat sienos pasidėjo suknelę, prie kojų – rankinę, kojines pasikišo po pagalve ir, įsikišusi į burną vyšninę karamelę, ėmė skaityti knygą, kurią buvo pasiėmusi į kelionę. Šiek tiek vėliau plačiai atlapoję duris į kupė įėjo kontrolieriai.

– Opa! Bėgu! – sušuko padavėjas. – Neplakta kiaušinienė iš dviejų kiaušinių ir bokalas alaus.

Bambi Palė Ruajalio kavinėje prie staliuko sėdėjo viena.

Ji antrą kartą skaitė *France-Soir* išspausdintą straipsnį, tačiau nieko naujo nebeaptiko. Daugžodžiaujant buvo dėstoma tai, ką jau pranešė rytiniai laikraščiai. Parašyta, kad kriminalinė policija labai diskretiška, kad artimiausiu laiku nusikaltėlis bus suimtas. Veltui ieškojo inspektoriaus Graciano, kurį Mažulėlis apibūdino taip: „Aš juo pasitikiu“, vardo. Tikriausiai jos akys gražios, nes padavėjas, atnešęs kiaušinienę, įdėmiai pažvelgė į ją, o nueidamas du kartus atsisuko. Panoro išsitraukti iš rankinės pudrinę, bet staiga prisiminė, kad pamiršo ją kontoroje Reomiūro gatvėje. Laimė, piniginė gulėjo jos palto kišenėje kartu su šlapia nuo ašarų „Pirmadienio“ nosinaite ir saldainiais, kuriuos atsisakė paimti Mažulėlis.

Mintis išsiuvinėti ant nosinaitės žodį „Pirmadienis“ šovė į galvą jos mamai. Taigi ji išsiuvinėjo nosinaitėse visas savaitės dienas. Traukinyje, kai pirmą kartą susitiko su Danieliumi, buvo pasiėmusi raudoną žalios spalvos kvadratėliais išmargintą „Penktadienio“ nosinaitę.

Norėdama pasiekti savo mėlyną paltą, turėjo kilstelėti ir prilaikyti ant krūtinės apklotą, kad neatidengtų liemenėlės. Padavė bilietą arčiau jos stovėjusiam kontrolieriui. Antrasis kontrolierius tikrino dažytos blondinės, artistės, bilietą. Paskui jie pažadino vyriškį, gulėjusį ant apatinio gulto, jis bambėdamas sunkiai pramerkė vokus.

Pasinaudojusi proga, kad niekas į ją nežiūri, apsivilko mėlyną paltą ir nulipo žemyn. Įsispyrusi į batelius, išėjo koridoriun. Žoržeta Toma ir Kabūras vis dar šnekėjosi, stovėdami vienas šalia kito prie atdaro lango. Jauna graži brunetė rūkė, pūsdama didelius dūmų kamuolius, kuriuos vėjas atpūsdavo atgal į koridorių. Tamsaus dangaus fone skriejo juodi medžiai.

Tualetas buvo užimtas. Ji nuėjo per tambūrą į kaimyninį vagoną, bet ten tualete irgi kažkas buvo, taigi sugrįžo atgal. Žemė siūbavo po kojomis kaip mugės atrakcione, norėdama išlaikyti pusiausvyrą ji turėjo abiem rankomis remtis į sieną ir išsitepė pirštus.

Dar šiek tiek luktelėjo. Girdėjo, kaip kontrolieriai atidarinėjo kupė duris ir sakė: „Damos ir ponai, prašytume atleisti..." Galų gale keletą kartų truktelėjo durų rankeną, kaip mokykloje, kai reikalas spiria, o iš tualeto ilgai niekas neišeina.

Staiga durys atsidarė ir ji, pamačiusi išsigandusį sutrikusio žmogaus žvilgsnį, viską suprato. Iš tikrųjų, kaip mokykloje, kai dar buvo neišlaikiusi bakalauro egzamino; ji tarytum sugrįžo trejus ar ketverius metus atgalios: mokytojų ir mokinių stovyklos, paslaptys, skundimai, baimė, kad užklups prižiūrėtojas.

– Ko jums reikia?

Įsitikinęs, kad tai ne kontrolieriai (prižiūrėtojai), jis stovėjo įsisprendęs įžūlia poza.

Ji atsakė:

– Viso labo tik padaryti pi-pi!

Tai buvo tas pats berniūkštis, kuris suplėšė jai kojinę, šviesiaplaukis, labai sutrikęs. Verksmingu balsu sušnibždėjo:

– Nestovėkite čia. Eikite šalin. Aš neturiu bilieto.

– Neturite bilieto?

– Neturiu.

– Ir todėl užsidarėte tualete? Bet ką laimėsite?

– Nekalbėkite taip garsiai.

– Aš nekalbu garsiai.

– Ne, jūs kalbate garsiai.

Tą akimirką jie išgirdo kontrolierių žingsnius (prižiūrėtojų balsus). Bilietų tikrintojai įėjo į paskutinę vagono kupė, tik už dešimties žingsnių nuo jų. „Damos ir ponai, prašytume atleisti..."

Sugriebė ją už rankos, tai buvo pirmas ryžtingas jo gestas. Darė tai taip šiurkščiai, kad ji vos nesušuko. Įsitraukęs ją į tualetą, uždarė duris.

– Ką darote? Išleiskite mane!

Jis užspaudė jai burną ranka, visai kaip Robertas Teiloras Deborai Ker vokiečių laive filme, kurį ji matė Avinjone prieš du mėnesius, bet Robertas Teiloras buvo su ūsais, juodaplaukis, suaugęs vyriškis, o šis berniūkštis maldavo žvelgdamas į ją išgąsdinto vaiko akimis.

– Nekalbėkite, maldauju, nutilkite!

Jiedu stovėjo šalia prie uždarytų durų. Ji gerai matė savo atvaizdą dideliame veidrodyje virš praustuvės ir galvojo: „Šitai galėjo atsitikti tik man, jei dabar mane pamatytų mama, apalptų."

Jis labai tyliai, monotonišku, jėzuitų mokyklos auklėtinio balsu pasakė, kad norėjo išlaukti ant vagono laiptelių, tačiau kaimyninio vagono koridoriuje stovi kažkoks įtartinas tipas, be to, jis nebuvo įsitikinęs, kad įstengs atidaryti duris, ir nežinojo, kur dėti lagaminą.

Išsipūtęs kiaulės odos lagaminas gulėjo ant praustuvės. Išlepintas vaikas, turtingų tėvų sūnelis, štai kas jis toks, jo tėvas advokatas, municipalinis patarėjas Nicoje. Šitai pasakė jai rytojaus dieną, dar pasakė, kad tikrai mokėsi jėzuitų mokykloje, gyveno Tulūzoje, pensione, kur buvo paliktas antrus metus kartoti matematikos, kad jam visa tai įkyrėjo iki gyvo kaulo ir kad jis viską metė nusprendęs pats tvarkyti savo gyvenimą.

Į duris pasibeldė. Paklausė, ar kas nors yra tualete. Ji, pridėjusi pirštą prie lūpų, kaip darydavo mokykloje, pastūmė vaikiną. Šis, viską supratęs, triukšmingai užsikeberiojo ant unitazo dangčio, pernelyg triukšmingai. Prieš atidarydama duris ji atsisagstė paltą, kad viskas atrodytų kuo natūraliau, „jeigu mane pamatytų mama, apalptų“.

– Kas atsitiko?

– Ak, atleiskite.

Dešiniąja ranka prilaikė duris, neleisdama jų atlapoti, kairiąja – savo palto skverną. Kontrolieriai nužvelgė ją nuo galvos iki kojų. Jaunesnysis žengė žingsnį atatupstas, antrasis sutrikęs nevalingai pridėjo ranką prie kepurės. Ji tikriausiai išblyškusi kaip lavonas. Jeigu pasuktų galvą ir pamatytų išblyškusį veidą, apsuptą šviesių garbanų, nuogas kojas iš po prasagstyto palto, pati apalptų. Girdėjo duslius savo širdies tvinksnius.

– Jūs jau tikrinote mano bilietą...

Vyresnysis tarė:

– Taip, taip, – paskui pridūrė: – Panele, prašytume mums atleisti.

Jie pasitraukė, ji uždarė duris ir pažvelgė į save veidrodyje, pamatė šviesius plaukus, išsigandusias kaip to vaikino akis, ir kelį, kyšantį iš po palto. Dabar ką tik buvusį išblyškusį veidą nutvieskė raudonis.

Jie taip ir stovėjo: jis – ant unitazo palenkęs galvą, kad nesiektų lubų, ji – prisispaudusi prie durų, raudona kaip vėžys, užsisagsčiusi paltą, nors jau tada nujautė, kas netrukus įvyks. Kaip kvaila, bet viskas vyko būtent taip: kai pažvelgė į jį, viską suprato. Jis irgi išraudo, juodose jo akyse buvo matyti dėkingumas, jis atrodė toks kvailas, mano meilė, mano Dani, mano Danielius.

– Jūs išsitepėte skruostą.

Štai ir viskas, ką jis įstengė jai pasakyti po dviejų ar trijų minučių, kai jiedu įsitikino, kad kontrolieriai nuėjo. Tikriausiai purvinu pirštu prisilietė prie veido. O gal tai padarė jis, bukagalvis, kai ranka užspaudė jai burną. Žvelgdama į veidrodį patrynė skruostą nosinaite. Jis nušoko žemyn, vos nenusisuko sprando, užkėlė koją ant lagamino, įsikibo į ją net neatsiprašęs, nes to daryti nemokėjo. Veidrodyje nušvito šypsena. Tik tiek ir mokėjo – šypsotis gražia išlepinto vaiko šypsena.

– Ir jūs taip pat. Štai...

Ji ištiesė jam savo nosinaitę, parodžiusi į suodžių pėdsakus ant kaktos ir skruosto. Jis, stovėdamas šalia jos, pasitrynė skruostą ir kaktą. Paskui jie nusiplovė rankas išsimuilinę geležinkelio kompanijos muilu, skleidžiančiu ypatingą kvapą, aitrų, taip kvepia daiktai, skirti visiems.

Jis pasižiūrėjo į jos raudoną žaliais kvadratėliais išmargintą nosinaitę ir nusijuokė.

– Kai buvau mažas, irgi tokių turėjau. Po vieną kiekvienai savaitės dienai.

Kai buvo mažas! Retkarčiais jo kalboje pasigirsdavo pietiečio akcentas, išlikęs nepaisant pašaipų ir jėzuitų priekaištų, civilizuotas, kiek pakitęs akcentas, taip kalba turtingų Avinjono tėvų sūneliai, kurie nemoka prašyti atleidimo. Paskui jis staiga nusisuko, labai greitai, matyt, pagalvojo apie mamą, apie nosinaites, prisiminė širdžiai mielus daiktus, sušildžiusius sielą.

Mielas Mažulėlis.

Ji be apetito baigė valgyti kiaušinienę ir staiga prisiminė, kad kambario raktas liko rankinėje.

Išeidamas Danielius duris paliko atrakintas, tai pasakė, kai jiedu kalbėjosi telefonu. Dėl to jai ir paskambinęs. Ketvirtą valandą.

– Bambi?

– Taip.

Bambi pirmą dieną dirbo toje kontoroje. Kai išgirdo: „Jums“, iš karto suprato, kad skambina jis.

– Durų neužrakinau, neturiu rakto.

– Kur tu?

– Kliši.

Jie nutilo, tylėjo labai ilgai, ji nežinojo, ką sakyti, jis irgi nežinojo, be to, buvo nejauku matyti įsmeigtus kolegų žvilgsnius.

– O kur yra Kliši?

– Pakankamai toli.

Tai reiškė: „Pakankamai toli nuo Liono stoties.“

Visi Paryžiaus kvartalai buvo toli arba arti nuo tos vietos, kur jie pirmą kartą išvydo šį drėgme persismelkusį miestą.

– Ar toli nuo čia?

– Nežinau.

Ir vėl tyla, ilga tyla.

– Aš išvažiuoju, Bambi.

Ji nieko neatsakė. Ką gali atsakyti, kai jauti į save įsmeigtas dešimt porų akių, kai esi paprasčiausia kvėša?

– Manau, bus geriau, jei grįšiu namo. Viską paaiškinsiu tėvui. Jis pasikalbės su policija. Tu neturėsi jokių nemalonumų, aš irgi. Mano tėvas moka tvarkyti tokius reikalus.

– Kaip važiuosi?

– Traukiniu, kaip ir atvažiavau.

Ji norėjo daug ką jam pasakyti, tačiau neįstengė. Jeigu būtų pasakiusi, jis būtų ėmęs dvejoti. Visi būtų varstę ją žvilgsniais, žvelgę labai įdėmiai, ir tai ją varžytų.

– Danieliau...

Vis dėlto ištarė jo vardą. Tikriausiai balsu, kai tariamas vardas, galima išreikšti visa tai, kas skaudina širdį, nes kolegos sutrikę nusuko akis. Ir ji išgirdo siaubingus dalykus, jis juos berte išbėrė: „Mano mažoji Bambi, mano mažoji Bambi, myliu tave, labai greitai, visada, naktį, po kiek laiko, Paryžius, Nica, tu, aš, mano mažoji Bambi, paklausyk, Bambi...“ Ir padėjo ragelį.

Ji irgi padėjo ragelį, ėjo tarp stalų kaukšint rašomosioms mašinėlėms, nieko neužkliudžiusi, nepadariusi nė vieno netikslaus judesio, keistai visa burna šypsodamasi, paskui ėmėsi darbo ir išspausdino nepakeldama galvos du ar tris puslapius. Po to staiga, nebegalėdama ištverti – kas bus, tebūnie – pašoko ir nuskubėjo prie durų; eidama pasičiupo paltą, tekina pasileido koridoriumi, išbėgo į gatvę, bėgo Liono geležinkelio

stoties laukiamąja sale ir atsidūrė platformoje. Ir tik tada pastebėjo, kad laikrodis rodo penkias valandas, o pirmasis traukinys „Marselis–Nica–Ventimilis“ išvyksta 17 val. 50 min., reikės palaukti.

Jie išėjo į koridorių, ji pirma, norėdama įsitikinti, kad netoliese nieko nėra. Paskui šiek tiek pastovėjo tambūre. Jis papasakojo, kad iš namų pabėgo prieš savaitę, iš pradžių autobusu atvažiavo į Kanus, paskui į Marselį, purviną miestą, kur kiekviename žingsnyje pristoja žmonės ir užduoda visokiausius klausimus. Dvi dienas praleido turizmo bazėje, dvi – stotyje, laukiamojoje salėje, vieną – bistro, kuris dirbo kiaurą parą, vieną – viešbutyje, kai dar turėjo pinigų.

– Ką ketinate daryti?

– Nežinau.

Jis niekada nieko nežinojo. O kadangi ji buvo penkeriais ar šešeriais metais vyresnė už jį, jis iš karto pajuto pasitikėjimą ir sykį net pavadino ją ponia. Bambi pagalvojo: „Jam reikėtų išsimiegoti.“

– Mano kupė yra laisva vieta. Luktelėkite. Kai koridoriuje nieko nebebus, įeikite į kupė. Viršutinis gultas kairėje nuo durų. Kaip tik virš mano gulto.

Jis žiūrėjo į ją neslėpdamas susižavėjimo, pritardamas jos žodžiams linkčiojo galva, štai tada ir pavadino „ponia“.

Jauna brunetė ir Kabūras tebestovėjo koridoriuje. Bambi iškišo pro duris galvą norėdama tuo įsitikinti, paskui pasakė:

– Aš noriu miego, palaukite, kol koridoriuje nieko nebebus, tik netriukšmaukite, kai įeisite į kupė.

– O lagaminas?

– Pasiimkite jį su savimi!

Dėl visko kaltas tas lagaminas. Niekam tikęs kiaulės odos lagaminas, į kurį buvo įsidėjęs tik dvejus marškinius, kostiumą ir visokiausių smulkmenų: knygų, boksininko pirštines, burlaivio modelį, konservų dėžučių, sužiedėjusios duonos kepalą, sidabrinius stalo įrankius, kuriuos tikėjosi parduoti, odekolono flakoną, kad kvepėtų, ir ne mažiau kaip trejas šukas, kad visada būtų gražus.

„Tarytum būtų nepakankamai gražus“, – pagalvojo Bambi, prietemoje eidama iš mažos kavinukės į žibintais apšviestą Palė Ruajalio aikštę. Čia jie jau buvo sekmadienio rytą, vakar, prieš tūkstantį metų.

Jiedu sekė jauną inspektorių, vilkintį trumpu paltu, kuris visur važinėjo taksi. Tūkstantis šimtas frankų iki Lafonteno gatvės, kur laukė, kol jis išlips, sėdėdami vienas priešais kitą prie stalo nedideliame bare, esančiame Lafonteno gatvės ir kažkokio akligatvio kampe.

Po pusvalandžio į tą barą užėjo ir inspektorius, vilkintis trumpu paltu. Nekreipdamas į juos dėmesio, pasuko prie telefono.

– Pataikė kaip pirštu į dangų, – pasakė Mažulėlis. – Kokie jie avigalviai, tie faraonai.

„Nevėkšlos, avigalviai“ – žodžiai iš kito pasaulio, jos ir jo pasaulio. Jie užaugo tame pačiame krašte, ir tai buvo puiku.

„Jis dar toks jaunas, – pagalvojo Bambi. – Kvailys, ir tiek.“

Traukinyje, paskui ištisą dieną ir naktį ji buvo gerokai vyresnė už jį, ji buvo „ponia“.

Koridoriuje įsiplieskė ginčas. Bambi, gulėdama ant gulto, girdėjo, kaip garsiai kalba Žoržeta Toma, ji net atitraukė užuolaidėlę virš savo galvos, norėdama pasižiūrėti, kas ten vyksta.

Kabūras stovėjo atsisukęs į ją nugara, bet net iš nugaros atrodė visiškai sugniuždytas. Gražuolė brunetė laikė pridėjusi ranką prie savo švarko šiek tiek žemiau peties, jos keistai sudėti pirštai panėšėjo į plėšraus paukščio nagus. Atrodė, nori išsaugoti kažką, kas gulėjo vidinėje jos švarko kišenėje, tai, ką, matyt, iš jos kėsinosi atimti.

Bambi suprato, kad ji įžeidė Kabūrą, piktu balsu beria jam į veidą pagiežingus žodžius, bet pačių žodžių negirdėjo.

Vėliau, kai buvo užgesintos visos lemputės, Žoržeta Toma įėjo į kupė. Bambi matė, kaip ji atsigulė ant kaimyninio gulto, visiškai rami, tarytum jokio ginčo nė nebūtų buvę. Liekna, graži, ilgakojė, vilkinti klasikinio stiliaus kostiumėliu, ji gulėjo ant nugaros. Bambi ji nepatiko.

Vėliau, galbūt pusę pirmos ar pirmą valandą nakties, Kabūras irgi įžengė į kupė. Bambi matė, kaip jis nusivilko švarką ir užsiropštė ant gulto.

Traukinys atvyko į Lioną. Lango užuolaidas nušvietė ryški šviesa, pasigirdo triukšmingi balsai, kažkas bėgiojo platforma. Bambi numanė, kad Liono geležinkelio stotyje, kaip ir Avinjone, pardavinėjama kava kartoninėse stiklinaitėse ir į celofaną suvynioti sumuštiniai. Traukinys pajudėjo.

Jau snaudė gulėdama ant pilvo, pakišusi ranką po galva, kai išgirdo, kaip vaikėzas tylutėliai atidarė ir uždarė kupė duris. Bet užvirtęs ant savo lagamino prarado

pusiausvyrą, užkliudė kažką iš gulinčiųjų ir nusikeikė: „Velniai rautų, ką aš iškrėčiau?“

Ji irgi norėjo žinoti, ką jis iškrėtė. Suėmė juoko priepuolis, pati nežino kodėl. Matyt, todėl, kad teko padėti jam užkelti lagaminą, jis velniuodamasis įsikibo į ją, ji buvo pusnuogė, iš pradžių užkliuvo už apatinio, paskui už Bambi gulto, giliai kvėpavo, buvo nepatenkintas, tikriausiai jį kamavo baimė, rankos, kai tamsoje bandė į ką nors įsitverti, drebėjo. Tikras idiotas. Galų gale įsitaisė ant laisvo gulto, trumpam nutilo bijodamas net krustelėti, paskui tyliai sušnibždėjo:

– Viskas baigėsi sėkmingai, aš vos nepataikiau į kitą kupė.

Pasilenkė prie jos gulto taip, kad ji galėjo įžiūrėti jo akis. Jų šnabžesys tikriausiai erzino kupė keleivius. Kartkartėmis ją supurtydavo juoko priepuolis.

Liepą jam sukako šešiolika metų. Jų tas pats zodiako ženklas. Ji pasakė, kad siaubinga būti vėžiu, visi vėžiai išprotėję. Jis paklausė:

– Ar tikrai?

Paklausė labai susijaudinęs, net sutrikdė ją, paskui atsitraukė, nes būdamas arti jos pajuto, kaip į galvą suplūdo kraujas.

Bambi liovėsi juokusis. Jis prakalbo apie liūdnus dalykus, prakalbo apie save. Mokėjo apie save kalbėti. Traukinys dūmė Dižono, Paryžiaus link, vežė jį vis tolyn nuo koležo, tolyn nuo tėvo, su kuriuo susiginčijo dėl motorolerio.

Bambi užsnūdo gulėdama ant nugaros, iki pat smakro užsitraukusi apklotą ir tarytum per sapną regėjo, kaip keičiasi tamsoje virš jos palinkęs veidas, kurį jau seniai pažinojo. „Patikėkite, jūs turite grįžti namo, jums

nederėjo išvažiuoti..." O traukinys vis dunda ir dunda į priekį.

Rytą prasimerkusi pamatė, kaip jis lipa nuo gulto susiglamžiusiu tvido kostiumu, su lietpalčiu, permestu ant rankos. Išeidamas pasilenkė prie jos, sušnibždėjo „panele" ir pabučiavo į skruostą. Ji pagalvojo, kad jis tikriausiai nė nebuvo užmigęs. Ir vėl užsnūdo.

Paskui atsibudusi pamatė, kad jau pusė aštuonių, traukinys netrukus atvažiuos į Paryžių, o koridoriuje pilna keleivių, rūkančių prie lango. Išgirdo, kaip kažkas pasakė, kad oras atšalo.

Kilstelėjo norėdama apsivilkti suknelę. Jai nusišypsojo brunetė, gulinti ant kaimyninio gulto. Artistė jau buvo apsirengusi, prie jos gulto stovėjo lagaminas. Bambi, pamaniusi, kad vyriškiai dar miega, nusiklojo apklotą. Visą laiką, kol vilkosi suknelę ir movėsi kojines, kilnodama kojas, jautė į save įsmeigtą Žoržetos Toma žvilgsnį. Kai jų akys susidūrė, pastebėjo, kad jos žvilgsnis toks pat kaip ir išvakarėse – klaidžiojantis, nenusakomas.

Nuėjo į tualetą išsivalyti dantų ir pasikvėpinti veidą odekolonu. Koridoriuje stoviniavo daug žmonių. Pamatė vyriškį, apie kurį vėliau jai papasakojo Mažulėlis, bet tą akimirką nekreipė į jį dėmesio. Tik įsiminė, kad jis vilkėjo pilku paltu, panašiu į tą, kurį nešiojo dėdė Šarlis, pernelyg ilgu ir pernelyg siauru, rankoje laikė krepšį, pasiūtą iš mėlyno audinio, su Provanso herbu.

Ji negalvojo apie Mažulėlį. Šiaip ar taip, mintys buvo susijaukusios, nerimtos. Jis išėjo, kaip nors išsisuks.

Kai sugrįžo į kupė, traukinys jau važiavo į peroną. Vyriškis nuo apatinio gulto, vilkintis žaliu švarku, sunkiai kvėpuodamas užsirišinėjo storapadžių batų

raištelius. Kabūras išėjo pirmas, neatsisveikinęs, net nepažvelgęs į ją, nepažvelgęs nė į vieną keleivį, tikriausiai gėdijosi dėl vakar kilusio ginčo. Paskui, kaip tik tą akimirką, kai traukinys sustojo, odiniu švarku vilkintis vyriškis paėmė savo lagaminą aptrintais kampais, atsisveikino su visais ir išėjo paskui jį.

Bambi dėjo į lagaminą tualeto reikmenis. Ji ir dabar aiškiai prisiminė, kaip artistė, atlaidžiai šypsodamasi, dukart pamojavo jiems ranka, pirštus sugniaužusi į kumštį. Nors Elianos Dares lagaminas buvo sunkus, ji stovėjo pasitempusi, kupė pasklido aštrus kvepalų kvapas.

Koridorius ištuštėjo. Žoržeta Toma stovėjo prie lango nuleistomis užuolaidomis.

– Panele...

Jos liko vienos. Bambi jau vilkosi mėlyną paltą. Jautėsi atsigavusi, pailsėjusi, nes buvo nusipraususi ir rūpestingai susišukavusi, nors, kai buvo tualete, į jo duris beldė žmonės.

Iš arti Žoržetai Toma galėjai duoti trisdešimt metų, jos veidas buvo išblyškęs, juodi plaukai, didelės, kaip Bambi, mėlynos akys. Ir Bambi sujaudinęs žvilgsnis, kurį pagavusi ji tuojau pat nukreipė akis į šalį.

Žoržeta norėjo su ja pasikalbėti. Jai reikėjo su ja pasikalbėti. Jai buvo būtina su ja pasikalbėti.

Bet ji neturėjo ką pasakyti. Bambi iš karto tai suprato. Jaunoji moteris tarė:

– Jūs matėte tą vyriškį vakar vakare, tai siaubinga.

Pasakė nepasitikinčio žmogaus tonu, tarytum maldaudama, kad jai atsakytų.

– Juk žinote, kad visko pasitaiko, – atsakė Bambi. – Nesisielokite dėl to.

Paėmė lagaminą, ketindama eiti iš kupė. Bet Žoržeta Toma atsistojo tarpduryje, bandydama ją sulaikyti:

– Kaip siaubinga, kad esama tokių žmonių, – pasakė. – Išklausykite mane, panele Bombà, dar neišeikite.

Bambi pagalvojo: „Iš kur ji žino mano vardą?“ Ir tuojau pat galvoje šmėstelėjo mintis: „Jis tikriausiai bandys išeiti pro bufetą arba tarnybines patalpas, koks idiotas, turiu jį pasivyti.“

Galų gale atstūmė jauną moterį pasakiusi:

– Prašyčiau mane praleisti, manęs laukia.

Keista, bet ji pajuto, kad jas abi kausto baimė.

– Po galais, ko jums iš manęs reikia? Leiskite praeiti!

„Ko jai iš manęs reikėjo?“ – galvojo Bambi, kirsdama Hales. Ją pykino nuo iš ten sklindančių aštrių kvapų. Dabar jis turėtų būti Dižone, o gal ir toliau. Dižone šeštadienio rytą aš miegojau ir dar nieko nebuvo atsitikę, o jis gulėjo ant savo gulto virš manęs ir galbūt kažką man kalbėjo.

Kojos pačios atvedė į Reomiūro gatvę. Išėjo iš kontoros niekam nieko nepaaiškinusi, pačią pirmąją savo darbo dieną. Rytoj ją išmes pro duris. Būna tokių vakarų, kai atrodo, kad pats Aukščiausiasis prieš tave nusistatęs, Aukščiausiasis, nežinantis, kas yra gailestis, nepaliekantis jokių vilčių.

Ji buvo priimta į darbą neakivaizdžiai, pasikliovus atsiųstu diplomu. Darbdavys sutiko mokėti aštuoniasdešimt aštuonis tūkstančius frankų per mėnesį, sumokėti socialinio draudimo įnašą, taip pat tryliktąjį atlyginimą, transporto išlaidas ir mokestį už kambarį su vandentiekiu ir dujine plytele, kurį išsinuomojo palėpėje Bak gatvėje.

Rytoj ponas Pikaras praneš, kad ji atleista, tikriausiai ir kambarį atims. Gerasis dievulis nieko jai nepaliks. Kaip sakydavo mama: „Paliks tik akis, kad galėtum verkti."

Vis dėlto šį vakarą ji turi užeiti į kontorą. Gal ras ten poną Pikarą, jis tikriausiai vėlai išeina namo. Viską jam paaiškins. Jis padarė jai šaunaus žmogaus įspūdį, gali būti, kad turi jos amžiaus dukterį. Pasakys jam: „Jeigu jūsų duktė būtų pamačiusi Mažulėlį prie išėjimo iš Liono stoties, kaip aš aną rytą, jis tikriausiai ir ją būtų sujaudinęs."

Paskui tektų papasakoti apie kambarį, apie pirmąją naktį, apie antrąją, ji būtų priversta kalbėti apie tokius dalykus, kurių neįmanoma paaiškinti.

Beje, pono Pikaro kontoroje nebus. Jau visai sutemo, buvo šalta ir liūdna. Ponas Pikaras greičiausiai jau sugrįžo namo. Bet ji galėtų nueiti į Reomiūro gatvę ir pasiimti savo rankinę, nors tai ir nepatiktų durininkui.

Tą atmintiną šeštadienio rytą, aštuntą valandą, jis stovėjo perone, netoli nuo išėjimo, susikišęs rankas į kišenes, kaklą apsivynioję s moteriška kaklaskare. Keleiviai, eidami pro šalį, stumdė jį, bet jis nesitraukė, taigi jie apeidavo jį čia iš vienos, čia iš kitos pusės. Tikras kvailys.

Bambi pastatė lagaminą ant žemės ir paklausė:

– Ar jūs čia ketinate ir toliau stypsoti? Ką rengiatės daryti?

Jis atsiduso:

– Pagaliau! Ką taip ilgai ten veikėte?

– Kaip tai ką?

– Ar paėmėte mano lagaminą?

– Jūsų lagaminą?
– Bet juk mes susitarėme...
– Kaip tai susitarėme?
Jis lingavo galva nieko nesuprasdamas. Ir ji lingavo galva nieko nesuprasdama. Pagaliau jie atsipeikėję atsisėdo ant suolo, Bambi padėjo savo lagaminą. Jis pasitaisė iš po lietpalčio išlindusią kaklaskarę. Ant jos buvo pavaizduota Nicos įlanka.
– Juk tai moteriška kaklaskarė.
– Taip, ji mamos. Nežinau, kodėl ją pasiėmiau. Mažas būdamas labai mylėjau mamą, man patikdavo dėvėti jos daiktus. O dabar nežinau kodėl.
Jis sukūrė planą, kaip išeiti iš Liono geležinkelio stoties. Pasakė naktį aiškinęs, ką ji turinti daryti. Sakė, kad kalbėjęs visą pusvalandį, pasilenkęs virš jos gulto. O ji nieko negirdėjo, matyt, tuo metu buvo užsnūdusi.
– Jūs turėjote paimti mano lagaminą. Išeiti, parodyti savo bilietą, daiktus palikti keleivių salėje ir sugrįžti su dviem perono bilietais. Paskui turėjome išeiti kartu.
– Aš nieko nesupratau. Negirdėjau. Jūsų planas puikus.
Jis žiūrėjo į ją nepatikliai, nusivylęs. Suaugusiaisiais negalima pasitikėti. Jie niekada negirdi, ką jiems sakai.
Norėdama, kad jis atgautų pasitikėjimą, prisilietė prie jo rankos. Ir pagalvojo: „Dabar aš tikrai darau kvailystę, iš tikrųjų turėčiau palinkėti, kad kuo greičiau jį sulaikytų ir išsiųstų namo. Blogiausiu atveju jis būtų nubaustas tik tiek, kad negautų deserto."
– Tuomet eikite ir paimkite savo lagaminą. Kur jį palikote?
– Kupė, bagažinėje.
– Kuo greičiau paimkite jį ir grįžkite.

– Ir mes padarysime taip, kaip aš sakiau?

– Taip, padarysime taip, kaip jūs sakėte.

– Jūs manęs palauksite?

Ji žiūrėjo į jį ir jautė keistą virpulį, beveik kaip mokykloje, tik kur kas stipresnį. Dabar mes apgausime prižiūrėtojus, sukelsime skandalą, tik daug didesnį.

– Kuo jūs mane laikote?

Jis laimingas patikliai linktelėjo galva ir nubėgo į traukinį pasiimti savo lagamino.

Dešimt minučių laukė jo sėdėdama ant suolo ir galvodama: „Aš pažįstu save, labai gerai pažįstu, man pritrūks valios mesti jį čia, turėsiu daug nemalonumų, aš iš galvos išsikrausčiau."

Jis grįžo su lagaminu, lėtai žengė keista veido išraiška, surimtėjęs, pritilęs, neatpažįstamas.

– Kas jums?

– Man? Nieko.

Ji išėjo viena su dviem lagaminais ir rankine. Juos nešti nebuvo lengva. Keleivių salėje kišenėse ir piniginėje ilgai ieškojo dviejų penkiasdešimties frankų monetų. Automate nusipirko du perono bilietus. Palikusi lagaminus šalia automato, sugrįžo atgalios.

Jis laukė prie kontrolės punkto, keista išraiška tebekaustė jo veidą. Staiga ji paklausė:

– Kur jūsų kaklaskarė?

– Tikriausiai palikau kupė. Eime, tai nesvarbu.

Vienas paskui kitą jiedu ėjo pro kontrolierių. Bambi parodė bilietus. Šaltą saulėtą rytą su lagaminais stovėjo ant šaligatvio prie stoties, žiūrėdami į pro šalį važiuojančius lengvuosius automobilius ir autobusus.

– Na, gerai, iki pasimatymo, – pasakė Danielius.

Jis nemokėjo sakyti „ačiū".

– Ką ketinate daryti?

– Dėl manęs galite nesijaudinti.

– Bet aš jaudinuosi.

Jie šiek tiek ėjo drauge Bastilijos aikštės link, kol Bambi susistabdė taksi. Atsisėdo į mašiną. Jis liūdnas stovėjo ant grindinio su kiaulės odos lagaminu prie kojų. Ji tarė:

– Ar važiuosite su manimi?

– Kur?

Ji nežinojo, ką atsakyti. Jis sunkiai įgrūdo savo lagaminą į taksi. Viską darė sunkiai. Jiedu sėdėjo prisispaudę vienas prie kito, Bambi suknelė atidengė kelius, ji niekaip negalėjo jos pasitaisyti; mašina staigiai stabdydavo važiuodama nepažįstamomis gatvėmis, kur niekas nieko nepažinojo.

Pasakė adresą, kurį vien prisiminus jau dvi savaitės širdį užliedavo džiaugsmas – įdomu, kaip atrodo Bak gatvė?

Kai važiavo tiltu per upę (Sena prasideda Langro plynaukštėje, jos ilgis – 766 kilometrai), pasižiūrėjo į Danielių, jis buvo pasinėręs į savo mintis.

Pasakė, kad viskas susitvarkys, norėjo ir save padrąsinti. Jis nuolankiai uždėjo ranką jai ant delno, šiltą, ilgais, per atostogas įdegusiais pirštais.

Iškilo problemų su raktais nuo kambario Bak gatvėje. Durininko nebuvo. Jie kreipėsi į artimiausią kaimynę, paskui į kitų aukštų gyventojus. Bambi priėjo prie išvados, kad paryžiečiai ne itin paslaugūs.

Galų gale išsiaiškino, kad Bambi jos kambaryje laukia mergina, vardu Sandrina. Ji taip pat dirba kontoroje Reomiūro gatvėje. Atvažiavo prieš metus iš Nanto. Gyvena netoliese, Sevro gatvėje, tokiame pat kambaryje.

Ponas Pikaras įpareigojo ją sutikti Bambi. Sandrina pasakė, kad jai kelia pasibjaurėjimą darbas nekilnojamojo turto agentūroje ir gyvenimas tokiomis sąlygomis. Ji visą laiką žvilgčiojo į Danielių nesuprasdama, kas jis toks, laukdama, kol jį jai pristatys. Bambi, atsisėdusi ant taburetės, susikišo rankas į savo mėlyno palto kišenes ir žvelgė į Paryžiaus stogus visai pamiršusi Danielių.

– Aš neturiu raktų, – pasakė durininkas Reomiūro gatvėje. – Net jeigu kiltų gaisras, nieko negalėčiau padėti.

– Aš tik norėjau pasiimti savo rankinę.

– Galite norėti ko tik širdis geidžia: rašomosios mašinėlės, pinigų, gulinčių jų seife, tačiau kas iš to, aš neturiu raktų.

Bambi pasisuko ir nudrožė tiesiai prie laiptų.

– Kur jūs einate?

– Į kontorą. Gal ten kas nors yra.

– Nieko ten nėra. Visi išėjo. Ar žinote, kiek dabar valandų?

Buvo devynios valandos vakaro. Ji vis dėlto užlipo į trečią aukštą, paskambino į duris, paskui nulipo žemyn. Durininkas laukė prie savo kambario. Nieko jai nepasakė, tik žiūrėjo, kaip ji eina tamsoje susikišusi rankas į savo mėlyno palto kišenes ir tikriausiai galvojo: „Na ir šiuolaikinis jaunimas“, arba: „Na ir laikai atėjo“, o gal: „Kailį tokiai iškaršti“ ar pan.

Kambarys nedidelis, dvylikos kvadratinių metrų, lubos žemos, sienos nudažytos balta spalva. Kampe stovi dujinė viryklė, sieninė spinta, praustuvė ir – kokia prabanga – dušas, atitvertas citrinos spalvos polietileno užuolaida.

– Įsirengsiu kambarį pagal savo skonį, – pasakė Bambi.

Sandrina užtruko pas juos gana ilgai. Visą laiką čiauškėjo:

– Jūsų suknelė puiki. Kokia graži jūsų šukuosena, kaip jums pavyksta taip susidėti plaukus? Ir bateliai labai dailūs. O dušas – nuostabus, ar ne?

Jai viskas atrodė nuostabu. Bet kadangi Bambi, užsiėmusi savo reikalais (traukė iš lagamino daiktus), į klausimus neatsakinėjo, ji ėmė pasakoti apie kontorą, pradėjo ilgiausią monologą, kurio, be jos pačios, niekas nesiklausė. Kontora irgi buvo nuostabi.

Staiga paaiškėjo, kad laikrodis rodo vidurdienį. Pagaliau Sandrina išėjo pasakiusi, kad jos dar susitiks vakare. Danielius užsnūdo ant lovos.

Kambarys pasikeitė: ant naktinio staliuko išsirikiavo nuotraukos, knygų lentynoje – knygos, ant lovos – pliušinis meškiukas, į kurį Mažulėlis atsirėmė pečiu ir jautė kutulį miegodamas.

Bambi nusimaudė po dušu, apsivilko dailų frotinį raudonos spalvos chalatą; jį ir rankšluostį pirko su mama. Danielius sėdėjo lovoje susitaršiusiais plaukais ir žiūrėjo priešais save nieko nematančiu žvilgsniu. Jį tikriausiai pažadino bėgančio vandens triukšmas. Ji tarė:

– Nusimaudykite, tikriausiai esate purvinas kaip paršiukas, nors imk ir siųsk jus į Gelbėjimo armiją. Nenoriu, kad mano namuose įsiveistų blakių. O aš tuo metu persirengsiu.

Rengdamasi vis žvilgčiojo į dušą ir matė pro užuolaidą Mažulėlio siluetą. Jis buvo liesas kaip šakalys. „Ir ką aš su juo veiksiu?“ – galvojo ji.

– Kaip man išeiti?

Padavė jam savo frotinį chalatą, jis išėjo iš dušo šlapiais kaip ir jos plaukais, chalato rankovės buvo per trumpos, o ties pečiais siūlės, atrodė, tuoj tuoj prairs, jis buvo labai nelaimingas. Ji vilkėjo apatiniais marškiniais, ieškojo naujos kojinių poros. Ir kaip tik tą akimirką jis pasakė:

– Kupė gulėjo negyva moteris.

„Jeigu jiedu iš karto būtų nuėję į policiją, – pagalvojo Bambi, – nieko blogo nebūtų atsitikę. Manęs neatleistų iš darbo, galėčiau parašyti mamai, kad pirmosios dienos praėjo sėkmingai."

Šatlė aikštė buvo apšviesta neono šviesos, ji pamatė koloną ir tiltą per Seną. Ėjo į priekį, o jos mintys sukosi apie tai, kad jis jau pravažiavo Dižoną, kad gali apsigalvoti ir persėsti į traukinį, važiuojantį į Paryžių. Įsivaizdavo, kaip beldžiasi į duris antrą valandą nakties.

Jam visada atsitikdavo tai, kas kitiems neatsitikdavo.

Šeštadienį jiedu išėjo iš namų tik apie pirmą valandą, o iki to, susėdę šalia vienas kito ant lovos, ilgai šnabždėjosi, kaip du sąmokslininkai, aptarinėjo tai, kas įvyko traukinyje, o apie tokius dalykus kalbėti garsiai nei jis, nei ji negalėjo.

– Aš nuėjau, jūs likote sėdėti ant suolo. Drožiau traukinio link. Niekaip negalėjau prisiminti, kokiame vagone mes važiavome. Galų gale suradau jį. Koridoriuje išgirdau balsus. Nusprendžiau palaukti kaimyninėje kupė. Kalbėjosi vyriškiai. Daugiausia kalbėjo vienas iš jų, davė kažkokius nurodymus. Antrasis, kaip supratau, sirguliavo. Visą laiką keistai kosčiojo. Ir tik vėliau, kai važiavau taksi, prisiminiau, kad taip kosint

jau esu girdėjęs. Bet tada neatkreipiau į tai dėmesio. Nebuvo jokio reikalo klausytis, ką jie kalba. Laukiau, kol nueis. Bijojau, kad tai kontrolieriai, kad pareikalaus bilieto. Kad ir kaip ten būtų, išsigandau, jų balsai mane baugino, nors pačių žodžių negirdėjau. Kupė išbuvo dvi minutes, gal šiek tiek ilgiau. Girdėjau, kaip atsidarė ir užsidarė durys. Jie nuėjo. Laimė, pasuko į kitą pusę, neužėjo į kupė, kurioje buvau. Palaukęs, kol jie išlipo iš vagono, nuėjau į mūsų kupė pasiimti lagamino. Ant apatinio gulto, kairėje, aukštielninka gulėjo juodaplaukė. Niekada nesu matęs lavonų, bet, patikėkite, ji buvo negyva. Čiupau lagaminą, privėriau duris ir puoliau iš traukinio. Manau, kad niekas nematė manęs išlipančio. Traukinyje nieko nebuvo. Tuomet grįžau pas jus.

Jis daugybę kartų beveik žodis žodin kartojo tas pačias frazes. Apie nieką kita kalbėti negalėjo. Iš pradžių Bambi pagalvojo, kad ši istorija – tikra beprotystė, paskui užsikrėtė vaikiūkščio jauduliu ir ėmė spėlioti, kaip viskas vyko. Galų gale grįžo prie ankstesnės minties, kad tai beprotystė.

Visą tą laiką bandė jį nuraminti, nes buvo labai susijaudinęs, atrodė šiek tiek juokingas su jos frotiniu chalatu, ir ji nejučia ėmė kreiptis į jį „tu“.

– Sakei, kad kai išgirdai kalbant sirguliuojantį vyriškį, jis tau kai ką priminė. Ką priminė?

– Vieną tipą, kurį mačiau vakar vakare, kai važiavome iš Marselio. Sėdėjau ant atlenkiamos kėdės prie tualeto. Jis stovėjo kaimyniniame vagone, prie pat durų, mačiau jį pro tambūrą. Visą laiką kosčiojo. Retkarčiais mesdavo žvilgsnį į mano pusę. Vilkėjo pilku paltu, rankoje laikė mėlyną krepšį su Provanso herbu, lygiai toks pat herbas yra ant mano striukės kišenės. Šį

rytą mačiau jį mūsų vagone. Galėčiau atpažinti: labai išblyškęs, liesas, liguistas.

Mažulėlis rengėsi atsisukęs nugara į Bambi, kuri pakraupo pamačiusi, kad jo kojinės skylėtos, buvę balti apatiniai greičiau pilkos spalvos, o marškinių apykaklė pajuodusi.

– Ar turi švarius marškinius?

– Juk žinote, kad šią savaitę neturėjau laiko jų išsiplauti. O ir nebūčiau mokėjęs. Gal galėtumėte nusisukti?

Nepaprašiusi leidimo, ji ėmė raustis jo lagamine. Pamačiusi tarp nešvarių baltinių futliarą su sidabriniais stalo reikmenimis, pagalvojo: „Ne, ilgiau taip nebegalima, reikia atvesti jį į protą, tegul parašo tėvams ir grįžta namo."

– Gali apsivilkti kitą kostiumą, juk turi dar vieną.

– Aš jį išsitepiau.

Pasirodo, garaže buvo įkritęs į duobę. Norėjo apžiūrėti sunkvežimio, vežusio jį į Marselį, variklį.

Bambi, pati nesuprasdama kodėl, nesiryžo persirengti kita suknele, apsivilko tą pačią, kurią vilkėjo važiuodama traukiniu.

Lauke buvo šaltoka. Jie ilgai klaidžiojo po miestą, o apie antrą valandą užsuko į kažkokį restoraną. Tuščioje salėje, stebint dviem padavėjams, vėl ėmė kalbėtis apie tai, kas atsitiko. Bambi norėjo tuojau pat kreiptis į policiją, papasakoti viską, ką jiedu žinojo. Ir vis dėlto nenorėjo to daryti dėl mamos ir dėl to, kad slapčia išvažiavo iš namų. Ir jis nenorėjo, nes manė, kad kažkas tokiu būdu išsprendė savo problemas ir tai visiškai su jais nesusiję.

Restoranas buvo labai jaukus, ant langų kabojo dailios languotos užuolaidos, maistas buvo tiekiamas bre-

toniškose lėkštėse. Mažulėlis užsisakė sraigių, prieš tai paklausęs Bambi, ar nesišvaisto, išgėrė beveik puslitrį rusvo Bandolio vyno iš Varo departamento. Nebuvo įpratęs gerti, be to, mažai valgė ir daug kalbėjo, todėl baigdamas pietauti atrodė šiek tiek apsvaigęs.

Rūkė Bambi cigaretes, jo skruostai paraudo, jis pagražėjo, akys susiaurėjo. O ji niekaip negalėjo apsispręsti, ką daryti.

Pėsčiomis grįžo į Bak gatvę. Tabako krautuvėje nusipirko cigarečių „Žitan" (ji jų nemėgo, bet jis pasakė, kad jos geresnės už amerikietiškąsias), imdamas iš pakelio cigaretę, tarė:

– Man šovė į galvą viena mintis, noriu įsitikinti.

Paliko ją stovėti ant Sen Žermeno bulvaro šaligatvio ir, laviruodamas tarp mašinų, nubėgo į kitą gatvės pusę. Iš ten šūktelėjo, kad grįš vakare pasiimti savo lagamino. Jie žvelgė vienas į kitą stovėdami skirtingose gatvės pusėse. Ji pagalvojo: „Jis ir vėl iškrės kokią nors kvailystę, jeigu su juo susidėjau, negaliu palikti vieno likimo valiai, negaliu leisti jam nuvažiuoti." Bet jis jau nuvažiavo.

Skvere, prie paminklo Henrikui IV, Bambi sustojo ir, išsitraukusi iš palto kišenės karamelę, įsikišo ją į burną. Prie sodo grotelių, ant upės kranto, tamsoje bučiavosi du įsimylėjėliai. Karamelė buvo su apelsininiu įdaru.

Jeigu ji eis Senos krantu iki Tiuilri, atsidurs Bak gatvėje. Nusirengs tamsoje, nes nieko nenorės matyti, nenorės skaudinti širdies įkyriais prisiminimais, paslėps galvą po pagalve ir, norėdama greičiau užmigti, kalbėsis pati su savimi.

Vėl prisiminė Danielių, prisiminė, kaip jis prieš dvi ar tris valandas stypsojo vagono tarpduryje. Kodėl jis nebeatrodo toks avigalvis, kaip pirmą vakarą, kai pamatė jį vagone? Kodėl per parą viskas pasikeičia, pasikeičia taip smarkiai, kad nebegali atpažinti savęs?

Pamatė jį, kai iki traukinio išvykimo buvo likusios penkios minutės, jis bėgo platforma su lagaminu vienoje rankoje ir lietpalčiu kitoje, jo akys atrodė dar didesnės ir dar juodesnės nei paprastai, veidas iš nuovargio ištįso, jis atrodė augesnis.

Pakako ryžto, kol laukė stotyje, nupirkti jam bilietą į traukinį, vakarinį laikraštį ir saldainių pakelį, sužinoti, ar traukinyje yra vagonas-restoranas, o kai jis atsidūrė šalia jos, nemėginti jo sulaikyti.

– Išėjai iš kontoros?

– Taip.

– Tu išprotėjai.

– Na ir kas?

– Tu varai mane iš proto.

– Tai tu varai mane iš proto.

Gailėjosi taip pasakiusi. Tai niekšiška, jam bus skaudu. Jis atsisakė paimti saldainius.

– Man regis, aš viską supratau.

– Ką supratai?

– Supratau, kas vyksta. Jie tikriausiai nužudys dar ką nors. Man atrodo, kad aš viską supratau.

– Ką nužudys?

– Nežinau. Turiu grįžti namo ir pasikalbėti su tėčiu. Tokie dalykai jam ne naujiena. Pas mus dažnai pietauja prefektai. Neturėsime nemalonumų.

Pabučiavo ją taip švelniai, kaip bučiavo naktį.

Matyt, atrodė labai kvailai su saldainių pakeliu, kurį

jis atsisakė paimti, o juk ji ramiai su viskuo susitaikytų. Iš anksto apgalvojo, ką jam pasakys, laukdama jo daugybę kartų išgyveno atsisveikinimo sceną. Bet atsitiko taip, kad jie nieko vienas kitam taip ir nepasakė. Jis labai pavargo, jaudinosi ir dėl jos, ir dėl savo likimo. Visos jo mintys sukosi apie šią istoriją. Jis dar vaikas. O berniukų mintys net tada, kai jie nenuleidžia akių nuo tavęs, sukasi visai apie kitus dalykus, galų gale jie svarsto, pabučiavo tave vagone atsisveikindami ar ne, ir būna labai nelaimingi.

Paskutinę akimirką, staiga suvokęs, kad traukinys jau pajudėjo, jis pamatė ją, Bambi, matė ją stovinčią ant stoties platformos, kuri, regis, plaukė atgalios, matė vilkinčią mėlynu paltu, susitaršiusią, siaubingą su saldainių pakeliu vienoje rankoje ir dviem tūkstančiais frankų kitoje, kuriuos tiesė jam, o jis nesugalvojo nieko kito, kaip tik ištarti šiuos žodžius:

– Po perkūnais, nepamesk manęs taip.

– Ne aš tave metu.

Ji bėgo šalia vagono. Jis paėmė banknotus ir ėmė karštligiškai mojuoti jais tarytum nosinaite.

– Ar sau bent kiek pasilikai?

Jautė, kad kraustosi iš proto, tikrai kraustosi iš proto, bėgo platforma laukdama, kol jis ką nors pasakys, nesvarbu ką, ištars žodžius, kuriuos galėtų nuolatos prisiminti, tai padėtų jai gyventi, o jis tepasakė:

– Visus tau grąžinsiu!

Ji garsiai sušuko – traukinys važiavo vis greičiau ir greičiau, ji ėmė atsilikti, jis iškišo galvą pro duris, buvo nevikrus, ko gero, galėjo išgriūti ir apskritai viskas, kas dabar vyko, buvo taip neteisinga.

– Danieliau!

– Namuose palikau raštelį! Parašiau visą tiesą!

Jis irgi sušuko. Štai ir viskas, viskas: dvi tūkstančio frankų kupiūros, iš toli dar labiau panėšinčios į nosinaitę, keleivių srautas, nešantis ją prie išėjimo, po lietaus nušvitęs dangus. Atsidūrė stoties aikštėje, prie išėjimo į tolimojo susisiekimo traukinių peroną, jausdama ant lūpų bučinio skonį, su karamele burnoje ir tuščia degtukų dėžute rankoje, kurią tuojau pat numetė ant šaligatvio.

Šeštadienio vakare, apie šeštą valandą, pas ją užėjo Sandrina. Laukdamos jos kalbėjosi apie kontorą, apie Avinjoną, apie Nantą. Sandrina irgi buvo blondinė, tik šiek tiek liesesnė. Tikino Bambi, kad toji tokia pat putlutė kaip Dani Roben. Ji esanti panaši į Dani Roben, tik daug jaunesnė. Sandrina sakė, kad Bambi labai daili.

Galop joms atsibodo laukti, ir jos paliko Danieliui prie durų raštelį. Išėjo pas Sandriną.

Jos kambarys buvo didesnis. Prieškambaris tokio pat dydžio, bet ten buvo ir virtuvėlė. Sandrina padengė stalą, padėjo tris įrankių komplektus, nes manė, kad ateis ir Mažulėlis. Pagamino bulvių salotų su sūriu ir rostbifą su žirneliais.

– Ar jis mėgsta šiuos valgius?

– Nežinau. Jis labai tolimas mano giminaitis. Pažįstu jį ne ką daugiau nei tu.

Mažulėlis atėjo apie dešimtą valandą, kai jos baigė vakarieniauti. Atrodė paniuręs. Įžengęs pabučiavo abi į skruostus kaip į svečius atėjęs gerai išauklėtas vaikas.

Beveik nieko nevalgė, nepratarė nė žodžio. Kai jie išėjo iš Sandrinos, prisipažino Bambi, kad suvalgė bifšteksą restorane netoli Rytų stoties.

– Ar turėjai pinigų?

– Kol maudėtės, paėmiau iš jūsų krepšio tūkstantį frankų.

Iki pat Bak gatvės ji neįstengė ištarti nė žodžio.

Prie pat įėjimo į namą nudūręs akis jis burbtelėjo, kad nereikia ant jo pykti, jis nežino, kaip elgtis. Kartojo: tai siaubinga.

– Kas siaubinga? Ar tai, kad reikia parašyti tėčiui ir mamai ir paprašyti jų atleidimo? Elgiesi labai vėjavaikiškai, štai ir viskas.

Jai labai patiko šis žodis, kai jį tarė. Jautėsi kaip sena, brandaus amžiaus dama, globojanti jaunuolį. Pati buvo nustebusi, kad staiga taip suseno.

Buvo vienuolikta valanda vakaro. Namuose viešpatavo tyla, tik gaudė sugedusio radiatoriaus vamzdžiai. Bambi nuėmė nuo lovos čiužinį, paėmė dvi paklodes, perlenkė pusiau ir vieną užklojo ant čiužinio, kitą ant lovos. Nežiūrėjo į jį. Ir jis į ją nežiūrėjo. O kadangi buvo vienintelis vaikas šeimoje ir kur kas sumanesnis, nei derėtų seminarijos auklėtiniui, persirengti nuėjo už dušo užuolaidos.

Grįžo apsivilkęs dryžuotą pižamą, ant kurios kišenės buvo išsiuvinėtos raidės „D. K." (Danielius Kravero), atsistojo priešais Bambi, nuleido rankas ir nepatikliomis akimis nuolankiai žiūrėjo į ją. Ji stovėjo basa, vilkinti baltu apatinuku, ir staiga pastebėjo, kad be aukštakulnių batelių ji daug žemesnė už jį.

Danielius išsitiesė ant čiužinio kitame kambario gale, pasidėjo ranką po galva ir giliai atsiduso. Ji užgesino šviesą, nes norėjo užsivilkti naktinius marškinius. Jautėsi prastai, bet greičiau ne todėl, kad buvo nejauku, o todėl, kad buvo suirzusi.

Tamsoje, kai ji jau gulėjo lovoje, jis pasakė, kad siaubinga ne tai, kas jiems atsitiko, o tai, kas atsitiko traukinyje. Jeigu ji nebūtų pykusi ant jo už tą tūkstantį frankų, kuriuos jis žūtbūt jai grąžins, būtų parodęs laikraštį.

Ji vėl uždegė šviesą ir vis dėlto perskaitė, kas jame buvo parašyta.

– Jie jus ras.

– O kaip? Juk žmonių, turinčių mano pavardę – Bombà, yra labai daug.

– Viskas kur kas blogiau, nei manote.

Pasakė, kad tuomet, kai išsiskyrė su ja po pietų, manė, jog policininkai žudiką suėmė kupė, o dabar paaiškėjo, kad taip neatsitiko.

– Bet kas tas žudikas?

– Tas ligotasis. Tokią išvadą padariau viską apsvarstęs. Maniau, kad žudiką suėmė kupė. Dabar nieko nebesuprantu.

– Kvailystė, ir tiek.

Mudu šnekučiavomės gerą valandą, prisiminė Bambi, eidama aukštyn Bak gatve, jis papasakojo, kad valgė bifšteksą laukdamas Kabūro, nes dar rytą, nukniaukęs iš mano krepšio tūkstantį frankų, prisiminė firmą „Proženׄ“, nusprendė ten paskambinti ir pasekti Kabūrą, kuris susiginčijo su brunete. Danielius kartais būdavo sumanus, o kartais tikras žioplys. Užmigo nepabaigęs sakinio. Ant čiužinio, patiesto ant grindų. Kitos dienos rytą drauge paklojome lovą. Visa tai vyko vakar, sekmadienį.

– Kur ketinate šiandien eiti?

Jis padėjo susitvarkyti. Ji apsivilko prie kūno priglu-

dusią juodą suknelę, juoda spalva jai labai tiko prie veido.

– Niekur neisiu. Sutvarkysiu kambarį ir išskalbsiu tavo marškinius. O tu parašysi savo tėvams.

Jau įsivaizdavo, kaip jie dviese praleis dieną, ramiai, pamiršę traukinyje įvykusią istoriją, niekada nieko apie ją nebeišgirs, jis parašys laišką, ji pasiūs užuolaidas, kurioms medžiagą buvo nusipirkusi vakar, paskui jausmingai atsisveikins, o jis siuntinės jai naujametinius sveikinimo atvirukus tol, kol šis nuotykis nukeliaus į nebūtį, visiškai užsimirš.

Tačiau viskas klostėsi ne taip. Ji nesiuvo užuolaidų, jis neparašė laiško tėvams. Pagal planą, kurį buvo sugalvojęs, jaunasis detektyvas suglamžytu tvido kostiumu išsivedė ją iš namų ir jiedu ištisą dieną važinėjo taksi Orfevro krantine iki Trokadero, iš Kliši – į Venseno miške esantį hipodromą.

Vis dėlto spėjo rytą išskalbti jam marškinius ir, kai vakare grįžo namo, jie kabojo sausi ant virvės, ištemptos per visą kambarį – dveji marškiniai, nertinis ir jos apatinės kelnaitės. Dilgtelėjo širdį, kai tai išvydo: nebegalėsiu gyventi šiame kambaryje.

Vidurdienį sekdami paskui brunetą (jie buvo dviese: brunetas ir šviesiaplaukis inspektorius, Danielius atrodė ne ką jaunesnis už jį), atsidūrė ant laiptų Diuperė gatvės name. Stovėjo prisiglaudę vienas prie kito bijodami net krustelėti, net kvėpuoti, kad neišsiduotų. Danieliaus lūpos buvo taip arti, apie nieką kita ji negalėjo galvoti. Iki šiol buvo bučiavusis tik su dviem vaikinais, su pusbroliu, kai jai buvo trylika metų, iš smalsumo, norėdama sužinoti, kaip tai daroma, ir su mokslo draugu, kai šoko pas draugę vakarėlyje, nes buvo apgirtusi,

o jis – labai atkaklus. Danieliaus mintys, nors stovėjo prisiglaudęs taip arti, kad ranka spaudė jai nugarą, sukosi visai apie kitus dalykus. Štai tada jis ir suplėšė jai antrą porą kojinių.

Vakare, po visų pasivažinėjimų po Paryžių, jie pavakarieniavo kažkokiame triukšmingame krantinės restorane. Bambi kalbėjo apie Avinjoną. Nenorėjo nieko girdėti apie tą istoriją. Ir kai jiedu ėjo namo, paėmė Danielių už rankos ir nepaleido jos tol, kol atsidūrė Bak gatvėje.

– Aš gailiuosi, kad suplėšiau jums kojines, – tarė jis, kai jiedu užlipo į viršų.

Jis nenusisuko, kai ji avėsi kojines. Pati nesuprato, ką jaučia: nuovargį ar neaiškų troškimą vėl pajusti jo lūpas prie savo veido. Gana ilgai žvelgė vienas į kitą: ji – basa, vilkinti juoda suknele, su kojinėmis rankoje, jis – taip ir nenusivilkęs lietpalčio. Galų gale ji leptelėjo kažkokią kvailystę, gal „kodėl taip žiūri į mane?“ ir pajuto apmaudą.

Jis neatsakė į jos klausimą. Burbtelėjo, kad vis tiek liks pas ją. Paklausė, ar neprieštarauja. Ji norėjo atsakyti: kodėl „vis tiek“? Bet neįstengė.

Nenusivilkęs lietpalčio ilgai sėdėjo priešais ją ant lovos, ji tuo metu galvojo: „Jeigu rytoj atsidursiu už grotų, jei ir jis paklius į kalėjimą, tai sužinojusi mama tikrai apalps. Dabar aš jį pabučiuosiu, kas bus, tebūnie.“ Pasilenkė prie jo basa, tebevilkinti juoda suknele, ir pabučiavo į lūpas, labai švelniai, galvodama: „Kas bus, tebūnie, kas bus, tebūnie.“

Jis nepadarė nė vieno iš tų gestų, kurių ji tikėjosi. Nuleido galvą, apglėbė rankomis Bambi kojas ir apmirė prisispaudęs veidu prie jos suknelės, tylus, bežadis vaikas.

Tą vakarą, kaip ir šeštadienį, o paskui – sekmadienį, Bambi savo namą Bak gatvėje susirado pagal kaimynystėje esančio baro iškabą. Ji ryškiai švietė atspindėdama automobilių žibintų šviesas. Trečiame aukšte uždegė šviesą. Išgirdo, kaip gaudžia radiatoriaus vamzdžiai. Lėtai lipo laiptais galvodama: „Bežadis, tylus vaikas apkabino mane net nepakėlęs galvos ilgais savo pirštais, į kuriuos žiūrėjau restorane, prieš valandą, lyg būčiau žinojusi, kad taip atsitiks."

Kitą rytą – šį rytą – jis suplėšė jai trečią kojinių porą, parvertęs ant lovos, kai ji buvo bebaigianti rengtis. Ir nusikeikė, ji dėjosi supykusi, kad jis toks pat švelnus kaip naktį, nes rytas – visai kas kita nei naktis, ji nebeatpažino nei savęs, nei jo. Bet viskas, kas įvyko, buvo tiesa, jo tokia švelni oda, tokios švelnios lūpos, ir toji naktis nebuvo tik stebuklingas sapnas.

Penktas aukštas, liko dar vienas. Laiptų apšvietimo jungiklis, kaip ir šildymo sistema, buvo apgedęs. Ištiesė ranką prie jungiklio, stengdamasi užčiuopti jį tamsoje. „Tamsoje ieškojau jo lūpų, neužmigau visą naktį, mano Danielius, mano Dani, mano meilė, juo blogiau mamai, juo blogiau man, ir visai nesvarbu, kas bus rytoj." Šviesa užsidegė.

Ką jis suprato? Ko nespėjo pasakyti perone?

Vidurdienį sėdo į taksi, kad greičiau sugrįžtų namo, jai svaigo galva, gal todėl, kad visą naktį nemiegojo, gal nuo rašomųjų mašinėlių tarškėjimo, lūpos ištino, ji visą rytą kartojo: „Vos tik pažvelgę į mano veidą, visi supras, kas įvyko šią naktį." Jiedu susitiko tame pačiame restorane, kur drauge pietavo pirmąją dieną, ten, kur maistas buvo tiekiamas bretoniškose lėkštėse; restorane buvo daug žmonių, jie žiūrėjo vienas į kitą,

neįstengdami ištarti nė žodžio. Jis nepapasakojo jai, ką sekė tą rytą po visą Paryžių.

Bambi jau užkopė į paskutiniojo aukšto aikštelę, kur buvo patarnautojų kambariai. „Dabar gulsiuos į lovą, tamsoje, – galvojo ji, – o raštelį, kurį jis man paliko, perskaitysiu rytoj rytą, nenoriu šiandien jo skaityti, ne, vis dėlto aš jį perskaitysiu. Vidurdienį, koks siaubas, mums nepavyko pasikalbėti. Norėjau greičiau baigti pietauti, kad spėčiau bent trumpam užeiti į savo kambarį, jis viską suprato, prisispaudusi prie jo skruosto leptelėjau kažkokią kvailystę, jis nurengė mane, buvo toks pat švelnus – kaip ir naktį. *Dieve mano, tai tiesa, jis grįžo, tai Danielius, jis čia.*“

Pamatė šviesos juostą po savo kambario durimis. Gal apsiriko. Bet ne, tai jos durys. *Jis persėdo į kitą traukinį, ir čia jis.*

Šviesa laiptinėje vėl užgeso, tamsoje, ištiesusi į priekį rankas, ėjo koridoriumi, kur buvo matyti šviesos juosta ir ryški, tarytum į ją įsmeigta kažkieno akis, užrakto kiaurymė. Galvoje sukosi mintys: „Ne, to negali būti, jis negalėjo persėsti į kitą traukinį, iš tikro galima pamanyti, kad tai akis ir kad jis laukia manęs.“ Ji stipriai pastūmė duris ir įėjo į vidų.

Po šūvio kambaryje dar buvo justi aitrus kvapas. Sandrina gulėjo pargriuvusi prie lovos, jos kojos ir visas kūnas buvo suglebę. Krisdama sugriebė taburetę, įsikibo į raudono ripso užtiesalą, tokios pat raudonos spalvos kaip siaubinga dėmė – jos veidas.

Ant naktinio staliuko prie į keturias dalis sulankstyto popieriaus lapo – Danieliaus laiškelio – gulėjo juoda iš odos pasiūta Bambi rankinė, ją apšvietė nuo lubų plafono sklindanti šviesa – geltona, ryški, akinanti.

O paskui – po dviejų ar trijų valandų, Bambi ir pati nežino, kada, – ji atsidūrė kažkokio viešbučio numeryje, apstatytame šviesiais baldais, gatvėje netoli nuo Invalidų katedros, viena, vilkinti mėlynu paltu. Stovėjo prisispaudusi kakta prie lango stiklo, lietaus lašai daužėsi jai į veidą, tačiau veidas išliko sausas.

Dešinėje rankoje vis dar laikė Danieliaus laiškelį su sunkiai įskaitomais žodžiais „Myliu tave“, kad tik negalvotų apie Sandriną, atnešusią rankinę, kambarys buvo neužrakintas, kad tik negalvotų apie tą siaubūną, į ką pavirto Sandrinos veidas, kad tik negalvotų, jos veidas – tai mano veidas, juk tai aš turėjau gulėti štai taip ant grindų, nusitvėrusi užkloto. Rytoj eisiu į policiją. Myliu tave, noriu, kad kuo greičiau pasiektum Nicą, kad niekas negalėtų tau pakenkti, negalvoju apie nieką kitą, tik apie „Myliu tave“, apie nieką kitą daugiau negalvoju.

225-a vieta

Evelina Berta Žaklina Lavert, pagal vyrą Garodi, dvidešimt penkerių metų, graži, liekna, ilgais juodais plaukais, ūgis – 1 metras 60 centimetrų, ypatingi požymiai: uždaro būdo, veidmainė, užsispyrusi, dirgli – pilnomis siaubo mėlynomis akimis žvelgė į rusvą popieriaus lapą, kurį, paėmęs nuo palangės, jai padavė Malė. Po merginos iš Avinjono nužudymo „lavono kursas" nukrito dar 35 000 frankų.

– Jau penki žmonės, ar jums dar maža?

– Jūs išprotėjote! Jūs šlykštus tipas!

Vėl ėmė verkšlenti susiėmusi galvą gražiomis rankomis, vilkinti brangiu zomšos paltu, kurį dėvėdavo tik tiek, kiek reikia, kad išliktų elegantiškas.

– Jūs visą laiką meluojate!

– Aš nemeluoju!

– Labai norite būti šeštąja?

– Ko jums iš manęs reikia? Aš nieko nežinau.

– Kupė buvo šeši žmonės. Gyva likote tik jūs. Anie keleiviai irgi nieko nežinojo. Visi gavo kulką į kaktą

todėl, kad nieko nežinojo, štai taip! O gal teiksitės pasakyti, ko jūs nežinote!

Ji atkakliai purtė galvą. Malė suglamžė rusvą lapą ir įmetė jį į šalia stovinčią šiukšlių dėžę.

– Sėkmės! – pasakė Graci. – Tęskite.

Išėjo iš kabineto jausdamas sunkumą skrandyje. Tikriausiai dėl to, kad labai pavargo, o gal tai paprasčiausias šleikštulys.

– Na, kaip ji? – paklausė Tarkenas.

– Prabils po valandos ar dviejų, gali būti, jos parodymus išgirsime dar iki dvyliktos.

Graci su bloknotu rankoje klestelėjo į priešais stalą stovintį fotelį ir užsikėlė koją ant kojos.

Rytiniuose laikraščiuose buvo įdėtos žinutės apie Kabūro, Elianos Dares ir Rivolani nužudymą. 38-ojo maršruto autobuse Graci pastebėjo, kaip visi keleiviai, autobusui važiuojant pro „Prožen" filialą, kur dirbo Kabūras, pasuko galvas ten link.

– Iš visų pakraščių plaukia naujienos. Prieš dvi dienas tai būtų padėję aptikti pėdsakus, o dabar...

– Kokios naujienos?

– Pirmiausia „Prožen". Šeštadienį po vidurdienio kažkas paskambino ir paprašė Kabūro adreso. Kalbėjo vyrišku balsu. Pasisakė esąs senas jų klientas, sudarinėjantis savo firmai kalėdinių dovanų sąrašą. Gal ir taip. O gal šia dingstimi jam pavyko surasti vargšelį.

Graci brūkštelėjo varnelę savo bloknote.

– Paskui Rivolani. Jis turi skolų.

– Ir aš turiu, – burbtelėjo Tarkenas.

– Dares. Per kratą jos bute buvo rasti banko pranešimai, bet čekių knygelės ten nebuvo.

– Na ir kas? Galbūt jos čekių knygelė baigėsi, ir ji nespėjo pasiimti naujos.

– Viena mintis neduoda man ramybės. Regis, jau esu matęs tą knygelę.

– Kur?

– Dares namuose, kai paėmiau lifte jos rankinę. Tikriausiai padėjau ją kur nors miegamajame.

– Čia tai bent, pirmą kartą kriminalistikos skyrius apsikvailino. Kur buvo jų galvos? Šiaip ar taip, reikia paskambinti į banką.

– Jau paskambino. Pasak Žano Lu, jos sąskaitoje – du ar trys tūkstančiai frankų, jokių nusižengimų.

– Jei taip, nekvaršink man galvos savo istorijomis. Kad ir kaip ten būtų, mes tikriausiai jį sugausime.

Likus keturiasdešimt penkioms minutėms iki šio pokalbio, lygiai dešimtą valandą, paskambino iš Marselio: Pajūrio Alpių departamente Rožė Tramoni pėdsakų nerasta. Viešbutis, kuriame kasmet per atostogas apsistodavo kavinės padavėjas, yra Piužė-Tenjė. Policija kruopščiai patikrino visus departamento tos klasės viešbučius ir pensionus.

Tramoni išvaizdos aprašas buvo perduotas Kriminalinės policijos valdybai: vidutinio ūgio, liesas, liguistas, trisdešimt septynerių metų amžiaus, plaukai tankūs, šatenas. Anot Tarkeno, būtent šis žmogus gavo septynis šimtus tūkstančių frankų Krua-de-Pti-Šan gatvėje.

– Kol kas neaptikti naujų banknotų pėdsakai, – pasakė Graci.

Jų numerius jie gavo vakar, apie penktą valandą. O septintą valandą numerių sąrašas, jau išspausdintas

spaustuvėje, turėjo patekti į visas miesto tarnybas. 14 banknotų po 500 frankų.

– Net jeigu mums pasiseks, apie juos sužinosime ne anksčiau kaip po dienos ar dviejų, – pasakė Tarkenas. – Juk jis kvailys. Gali būti, kad net neiškeitė banknotų.

– Paprašysime mažylės Bambi motinos, kuri gyvena Avinjone, atvažiuoti atpažinti savo dukters lavono. Kontoroje, kur mergina tik vakar pradėjo dirbti, niekas nenori tuo užsiimti. Jie jos beveik nepažinojo. Beje, tas niekšas taip sumaitojo vargšelę, kad tikra motina vargu ar ją atpažins.

– Kalbėk, Graci.

– Ji išbėgo iš kontoros apie ketvirtą valandą kaip beprotė, niekas nežino, kas atsitiko. Mums nepasisekė, visiška nežinomybė. Mergina neturi nei draugų, nei pažįstamų, nieko, kas sietų ją su Paryžiumi. Neturėjo jokių dokumentų, kaip ir Kabūras. Radome tik jos nuotrauką kambaryje. Apie dešimtą valandą vakaro Gaberui pavyko aptikti jos pėdsakus. Padėjo taksistas, kai iki to įvykio buvo likę penkiolika minučių. Ją nužudė tarp devynių ir penkiolikos minučių po devynių. Dar valandėlė ir būtų likusi gyva. Taksistas įsiminė jos paltą. Matyt, buvo labai daili. Taksistas vežė ją iki Bak gatvės, su ja važiavo jaunuolis. Apie jį kol kas neturime jokių žinių.

– Kas dar?

– Nieko. Smulkmenos. Marselio kavinės šeimininkas sakė, kad Rožė Tramoni – vienas iš tų atkaklių lošikų, kurie niekada neišlošia. Jis priima statymus P. M. U.*, visuomet užsirašo, kiek kuris stato. Užsirašo ir visus

* *Poids moyen utile* – miesto totalizatorius (pranc.).

loterijų bilietų, kuriuos pardavė, numerius. Kai kuris nors išlošia dešimt tūkstančių frankų, jis be paliovos kartoja: „O juk aš galėjau gauti tuos pinigus, jie buvo mano rankose."

Graci užvertė savo bloknotą ir pareiškė, kad tokie veiksmai turi pavadinimą.

– Žinau, – atsakė viršininkas, – tai mazochizmas.

Tą rytą ir jis atrodė nusikamavęs kaip mazochistas. Graci atsistojo ir tarė:

– Gerai, kai tik jį sugausime, aš jį apklausiu.

Viršininkui nieko neatsakius paklausė:

– Kas jus taip kankina, gal kepenys?

– Pistoletas, – atsakė Tarkenas. – Traukinyje pasmaugta gražuolė ir 45-ojo kalibro pistoletas, užtaisytas nudildytomis kulkomis, o tai nedera tarpusavyje. Ir dar: kaip jam pavyksta anksčiau už mus aptikti pėdsakus visų tų, kurie stoja skersai kelio?

Tą antradienį 11 val. 30 min. koridoriuje visi šnekėjo apie greitą pergalę, kalbos pasiekė inspektorių kabinetą, žinia vietiniu telefonu buvo perduota viršininkui, šis pasikalbėjo su vyriausiuoju viršininku, vėliau naujienas sužinojo ir tardytojas Fregaras. Bet šį kartą švenčiant pergalę nebuvo girdėti garsaus juoko, niekas nelaidė kvailų juokelių, kaip paprastai tokiais atvejais, ir dėkui Dievui, nes lygiai po aštuoniolikos minučių, tai yra dvylika minučių po vidurdienio, optimizmas išgaravo kaip dūmai. Anot Tarkeno, žmogaus, įpratusio logiškai mąstyti, bet kuriuo atveju, kai nužudomas žmogus, turi būti žudikas, auka ir liudytojai, o dabar neliko nė vieno.

11 val. 20 min. kontrolieriai, tikrinę bilietus „Fokė-

jietyje“, pranešė, kad gerai prisimena žmogų, panašų į nupasakotą Rožė Tramoni. Jie matė jį stovintį traukinio koridoriuje.

11 val. 30 min. Krua-de-Pti-Šan gatvės kasininkai atpažino kavinės padavėją fototelegramoje, kurią jiems nusiuntė Žuji. Dabar jis nepaspruks jiems iš rankų. Jis Paryžiuje. Telieka peržiūrėti visų viešbučių registracijos korteles ir patikrinti asmens dokumentus. Nuobodus darbas.

– Jeigu jis ir išvažiavo iš Paryžiaus pas kokią nors pupytę, tai įvyko ne anksčiau, kaip dešimtą ar vienuoliktą valandą vakaro. Bet liko Garodi. Ji kelia jam ne mažesnį pavojų nei kiti. Tikriausiai norės ir ją pašalinti iš kelio. Vadinasi, jis turėtų būti Paryžiuje.

Tikriausiai taip samprotavo visi, galbūt išskyrus Tarkeną, kurio mintys sukosi tik apie revolverį, ir Gaberą, kurį domino tik jo galvosūkis. Jis nepaleido dėžutės iš rankų net tuomet, kai dar kartą išsiblaškęs apklausė elektronikos specialisto žmoną.

11 val. 40 min. paskambino iš Venseno miške esančio hipodromo administracijos. Visi 14 naujų banknotų aptikta sekmadienio statyme.

– Tas kvailys visai neblogai sumąstė, – pasakė Tarkenas. – Savo banknotus po vieną galėjo keisti parduotuvėse, bet į jį būtų atkreipę dėmesį. Rizika įkliūti padidėtų keturiolika kartų. O lenktynės – neblogas „kromelis“! Neblogas būdas plauti pinigus. Jeigu jis dar ir šykštus, gali daryti keturiolika statymų po penkis šimtus frankų. Vien tik antrąją dienos pusę – dešimt važiavimų, dirba dešimtys kasų, tereikia nepatingėti nuo vienos drožti prie kitos. Ten grūdasi tiek daug žmonių, niekas nieko nepastebės.

Kasų darbuotojai iš tikrųjų neįsiminė to tipo. Malė suglamžė lapelį su naujų banknotų numerių sąrašu ir įmetė į šiukšlių dėžę, stovinčią prie viršininko stalo.

– Gali būti, kad tas niekšas laimėjo vieną ar net du važiavimus.

Tą akimirką, pasikišęs po pažastimi kupranugario vilnos paltą, kaip visada šiek tiek varžydamasis, į kambarį abejinga mina įėjo Pardi. Buvo 11 val. 46 min.

– Aš radau jį, – pasakė jis.

– Tramoni?

– Taip, jį.

– Kur?

– Senoje. Jį iš upės ištraukė vakar, dieną. Suradau pas Bualo, kaip ir Kabūrą. Bualo visa tai jau pradeda įkyrėti. Kenkia geram jo vardui.

Graci veide šmėstelėjo šypsena. Keista, bet jis fiziškai jautė, kaip lūpas iškreipia kvaila, verksminga grimasa.

– Gal išprotėjai? – paklausė Tarkenas.

– Ne, – atsakė Tinas Rosis. – Jis lavoninėje. Pats neseniai mačiau. Negali būti jokių abejonių. Su skyle galvoje, kaip ir visi kiti.

– Kada tai įvyko? – suriaumojo Tarkenas.

– Nešaukite. Visiškai aišku, kad mes apsikvailinome. Jis mirė šeštadienį dieną. O Senoje atsidūrė šeštadienio vakare. Lavoną pastebėjo mergaitės, kai jis buvo išmestas Rapė krantinėje.

Lygiai 11 val. 48 min., vos tik Tarkenas, kaip nokautą gavęs boksininkas, savo fotelyje užsirūkė cigaretę, o Graci vis dar vylėsi, kad įvyko klaida, paprasčiausiai sutapo aplinkybės arba Pardi krečia juokus ir pan., į kabinetą įžengė Aluajo, o paskui jį su galvosūkių dėžute rankoje Gaberas.

– Ji melavo. Viršininke, prašyčiau man atleisti, aš tik pakėliau ranką, norėdamas skelti jai antausį, bet neskėliau.

Tarkenas nieko nesuprato.

– Garodi, *you see**, – paaiškino Aluajo. – Traukinyje jos nebuvo.

– Ką?!

– Nebuvo. Bilietą ji tikrai nusipirko, bet juo nepasinaudojo. Sėdo į traukinį, kuris išvyko vidurdienį. Bjauri istorija. Penktadienį jos vyras dirbo kaip juodas jautis. O vidurdienį išvyko dar vienas traukinys. Užuot važiavusi vakariniu, ji įsėdo į dieninį. Paryžiuje susitiko su savo draugeliu, irgi elektronikos specialistu. Turiu jo adresą. Praleido su juo naktį viešbutyje, Gei-Liusako gatvėje, jis ten gyvena. Šeštadienio rytą nuvežė ją į stotį. Ji nusipirko perono bilietą. Išėjo kartu su keleiviais, atvykusiais iš Marselio, skaisti kaip rožė, pasibučiavo su stotyje jos laukusia anyta.

Aluajo pranešimas apie nedidelę pergalę buvo išklausytas visiškoje tyloje, ir tai jį sutrikdė. Nusprendė, kad turi užbaigti mintį, tik dabar kalbėjo be ankstesnio entuziazmo:

– Ji, matot, negalėjo prisipažinti, kad nevažiavo tuo traukiniu. Sako, kad įvyko baisus nesusipratimas, kad pražudė savo gyvenimą. Sako, kad aš nepažįstąs jos anytos. Verkia...

– Ar pagaliau užsičiaupsi?

Sušuko šalia viršininko stovintis Graci. Jis nedrįso užmesti akį į bloknotą, kurį tebelaikė rankoje, nedrįso įsikišti jo į kišenę, nenorėjo, kad kas nors atkreiptų dėmesį į tą prakeiktą bloknotą.

* Suprantate (angl.).

Viršininkas atsistojo su nuorūka burnoje, uždėjo delną Graci ant rankos, du kartus draugiškai patapšnojo jam per petį ir pasakė:

– Gerai, dabar jis sukurps ataskaitą, ir nėra jam dėl ko, Graci, nerimauti, nepasisekė, ir tiek. Bet tas niekšas niekur nuo jų nepasislėps, anksčiau ar vėliau vis tiek bus sugautas. O dabar reikia stengtis nepakliūti vyresnybei į akis. Bylos mes neužbaigiame, tačiau dabar turime sėdėti ausis suglaudę. Buvo ir auka, ir žudikas, ir liudytojai. Dabar neliko nei liudytojų, nei žudiko. O kadangi aukos nekalba, sekdamas jų pavyzdžiu, aš pasišalinu.

Prie durų, sagstydamasis paltą, pridūrė:

– Grįšiu antrą valandą, tuomet viską ir aptarsime.

Tuo metu ant slenksčio stovintis policininkas atkakliai stengėsi patraukti į save Graci dėmesį, bet veltui. Šis sekė akimis viršininką, nors viršininkas niekada nė į vieną iš jų žvilgsnio nenukreipdavo.

– Pone Graciano, – galop tarė policininkas, – laukiamajame sėdi jauna mergina, Bombà. Ji nori pasikalbėti asmeniškai su jumis.

Graci ausyse tebeskambėjo viršininko žodžiai. Jis ką tik pareiškė, kad jeigu tos kvailelės nebuvo kupė, vadinasi, jos gultą užėmė kažkas kitas, nes vieta juk buvo užimta. Argi ne logiška?

Graci instinktyviai atstūmė policininką, kuris palietė jį ranka, atstūmė Gaberą, sugriebusį jį už rankovės (kas atsitiko Gaberui?), ir įsikišo niekam nebereikalingą bloknotą į vidinę švarko kišenę.

Žvelgė į savo viršininką, į švytintį jo veidą, į jo pilvą, išsipūtusį lyg nėščios moters, į mažas bėgiojančias akutes. Ir galvojo: „Kodėl šiandien nejaučiu jam

tokios antipatijos kaip anksčiau? Aš net linkęs patikėti, kad jis elgiasi su manimi draugiškai." Ir pasakė policininkui:

– Gerai, gerai, einu, aš išklausysiu ją.

Vieta 000

– Graci? Čia Žuji. Tau skambina iš Marselio.

– Kas?

– Kažkoks visažinis.

– Pasikalbėk su juo. Aš užsiėmęs, pas mane toji mergina.

– Bet jis nori kalbėti tik su tavimi.

– O aš primygtinai sakau, kad pats su juo pasikalbėtum. Ar supratai?

– Žoržas? Čia Žuji. Ką sako vaikinas iš Marselio?

– Baisiausiai keikiasi. Man atrodo, jog tai jaunas vaikinukas. Sako, kad yra priverstas baigti pokalbį, nebeturi daugiau pinigų. Nori, kad Graci pats jam paskambintų. Jis lauks Marselio kavinėje. Sako, kad Graci supras.

– Sujunk mane su juo.

– Aš jau padėjau ragelį.

– Žuji? Čia Graci. Kas ten, Marselyje, įvyko?

– Skambino kažkoks vaikinukas. Nori, kad paskambintum jam į kavinę. Teigia, kad suprasi.

– Ar pasakė savo vardą?

– Jeigu užsirašinėčiau visų detektyvų mėgėjų vardus, būčiau išrašęs ne vieną tušinį rašiklį.

– Kada jis skambino?

– Prieš dešimt ar penkiolika minučių.

– Aš su mergina esu viršininko kabinete. Paskambink į kavinę ir sujunk mane su juo. Kol kalbėsiu, paskambink į Marselio prefektūrą ir liepk jį sulaikyti, kol nebus padėjęs ragelio. Paskui surask Pardi, tegul jis kuo greičiau atveža viršininką.

– Ar tai taip svarbu?

– Daryk, ką liepiau. Ar supratai?

– Danielius?

– Taip. Ar gerai mane girdite?

– Ką veikiate Marselyje?

– Tai ilga šneka. Kur Bambi?

– Kas?

– Benžamena Bombà. Žinau, kur galėtumėte ją rasti.

– Šit kaip? Ar galite įsivaizduoti, aš irgi. Ką, po perkūnais, veikiate toje kavinėje?

– Jūs žinote, kur ji?

– Ji čia.

– Su jumis?

– Su manimi. Ko taip šaukiate? Ką veikiate toje kavinėje?

– Reikėtų ilgai aiškinti.

– Kvaily, aš turiu daug laiko! Mes mokame už pokalbį! Maniau, kad grįžote namo, į Nicą.

– Jūs žinote, kas aš?

– Žinau, juk nesu kurčias. Aš jau keturiasdešimt penkias minutes klausausi pasakojimo apie jūsų kvailiojimus.

– Kaip ji jaučiasi?

– Puikiai! Priešais mane, kitoje stalo pusėje, sėdi susiėmusi galvą rankomis ir laisto ašaromis komisaro dosjė. Jai nieko blogo neatsitiks. Man dabar labiau rūpite jūs, kvaily neraliuotas! Velniai rautų, ar pasakysite pagaliau, ką veikiate Marselyje?

– Dėl to kaltas streikas.

– Koks streikas?

– Geležinkelininkų.

– Kokia šiandien savaitės diena?

– Trečiadienis. Kodėl klausiate?

– Aš visai ne jūsų klausiau! Ir nešaukite taip garsiai! Gerai, vadinasi, streikuoja geležinkelininkai. O dabar būkite malonus ir ramiai papasakokite, ką veikiate Marselyje. Tik nešaukite.

– Aš nešaukiu. Iš Marselio negaliu išvažiuoti todėl, kad vyksta streikas.

– Traukinys, kuriuo išvykote vakar vakare, į Nicą atvažiavo daugiau kaip prieš penkias valandas. Jūs laikote mane visišku kvailiu?

– Į Marselį atvažiavau kitu traukiniu. Pirmiau išlipau Dižone.

– Kodėl?

– Jūs vis tiek nesuprasite.

– Velniai rautų, ar pagaliau pradėsite atsakinėti į mano klausimus? Tuomet ir įsitikinsite, suprantu ar ne. Jūs norėjote persėsti į traukinį, vykstantį Paryžiun?

– Ji manė, kad aš taip darysiu?

– Taip, ji manė, kad jūs taip darysite! Ji net manė,

kad jūs jau atvažiavote, kai grįžo namo. Kambaryje degė šviesa. Ten jūsų nebuvo, ten buvo nelaiminga mergina, kuri nusprendė užnešti jai rankinę ir dėl to gavo kulką į galvą. Užteks krėsti juokus! Viskas labai rimta! Ar supratote?

– Jie dar ką nors nužudė?

– Mažylę Sandriną. Kodėl pasakėte „jie"?

– Todėl, kad jų yra du.

– Jūs tai supratote vakar, kai pamatėte savo draugę stotyje?

– Tuomet aš dar nieko nesupratau.

– Ir vis dėlto jūs supratote, kad bus nužudytas dar vienas žmogus. Pats ką tik prasitarėte!

– Tas „dar vienas žmogus" turėjau būti aš! Nusprendžiau, kad jie ieško manęs.

– Ar žinojote, kas jie tokie?

– Ne. Tik šiandien rytą, kai perskaičiau Marselio stotyje laikraštį, viską supratau. Turėjau susivokti anksčiau, bet ir jūs nesusivokėte!

– Jūs, matyt, turite daugiau žinių nei mes, bet tai ne pagyrimas, o priekaištas, kvaily! Kodėl iš karto neatėjote pas mus ir nepapasakojote visko, ką žinote?

– Nenorėjau turėti nemalonumų. Mačiau kupė mirusią moterį. Žinojau, kad netrukus po to ji vis tiek bus surasta. Nenorėjau nemalonumų. Galų gale tai ne mano reikalas!

– Aš kalbu ne apie tai, kas įvyko šeštadienį. Turiu galvoje vakarykštės dienos vakarą, kai jau turėjote šiokių tokių faktų, kurių mums taip reikia, tačiau užuot atėjęs pas mus nusprendėte grįžti pas tėvelį.

– Aš nežinojau, kad jie dar ką nors nužudė! Žinojau, kad ieško manęs, štai ir viskas! Traukinyje daug apie

tai mąsčiau. Iš pradžių maniau, kad jeigu išsiskirsiu su Bambi, jie paliks ją ramybėje. Paskui nusprendžiau, kad jie gali su ja susidoroti, ir panorau grįžti. Pirmasis traukinys į Paryžių per Dižoną važiavo tik rytą. O rytą paskelbė streiką. Sėdau į traukinį, važiuojantį iki Nicos, nes turėjau bilietą, be to, mano tėvas geriau išnarpliotų šią bylą. Mano tėtis advokatas.

– Žinau. Vadinasi, jūs išvykote į Nicą? Kodėl išlipote iš traukinio Marselyje?

– Todėl, kad perone, kur stovėjo traukinys, perskaičiau laikraštį. Štai tuomet ir supratau. Vakar vakare dar nieko nežinojau apie istoriją su loterija ir naujų banknotų numeriais. Nieko nežinojau ir apie visas tas žmogžudystes.

– Patį pirmąjį vakarą jūs sekėte Kabūrą. Nežinojote, kad vėliau jis buvo nužudytas?

– Žinoma, ne! Iš pradžių sekiau Kabūrą, paskui policininkus, jus ir tą tipą, vilkintį paltą su gobtuvu, paskui Grandeną. Jūs dar nesupratote? Sekiau čia vieną, čia kitą, sukausi lyg sukutis.

– Kas, kas?

– Sukutis. Yra toks vaikų žaislas, su įvairiausiais žvėreliais, jie sukasi ratu ir atrodo, kad vejasi vienas kitą. Bėgimas ratu. Aš bėgiojau paskui kai ką, kai kas bėgiojo paskui mane. Galiausiai apsirikau. Atrodė, galiu paaiškinti viską, ką mačiau, o šiandien rytą skaitydamas laikraštį supratau, kad sukutis sugedo, kad vienas iš žvėrelių nubėgo į kitą pusę. Sužinojau, kad ieškote padavėjo Rožė Tramoni. Vadinasi, viskas vyko taip, kaip ir maniau. Gali būti, kad Rožė Tramoni jau nebėra tarp gyvųjų ir jūs tik veltui gaištate laiką.

– Tai mes jau žinome.

– Jis mirė?

– Taip, mirė. Nužudytas šeštadienį. Lavoną įmetė į Seną. Bet kodėl sekėte mane? Kodėl sekėte Grandeną?

– Kur Bambi?

– Čia, su manimi, juk sakiau jums. Velniai rautų, klausotės manęs ar nesiklausote?

– Kas dar yra su jumis? Kur jūs esate?

– Kaip tai kur?

– Dieve mano, man šovė į galvą baisi mintis. Juk jeigu jis vakar apsirikęs vietoj Bambi nušovė Sandriną, dabar žino, kokią klaidą padarė.

– Kaip suprasti jūsų žodžius?

– Kur jūs esate?

– Komisaro kabinete! Orfevro krantinėje! Nejaugi manote, kad būdama čia, ji rizikuoja savo gyvybe?

– Nežinau, bet jis nenormalus.

– Kas? Grandenas?

– Ne. Kitas.

– Paklausyk, kvaileli...

– Aš klausau.

– Alio?

– Klausau.

– Alio? Ar girdite mane?

– Taip.

– Vaike, klausyk manęs įdėmiai. Dabar turėsiu padėti ragelį. Niekur neišeik, aš tau dar paskambinsiu. Sėdėk kur sėdi.

– Inspektoriau!

– Aš klausau.

– Jūs supratote?

– Taip.

– Jis čia?

– Taip.
– Ar jis mane girdi?
– Taip.

– Malė, kas naujo?
– Nežinau, ką ir galvoti. Banke, kai paskambinau dėl čekių knygelės, man pasakė, kad jau šį rytą pateikė visas žinias.
– Ir ką gi jie pranešė?
– Praėjusią savaitę Eliana Dares pasirašė čekį šešiems milijonams. Paklausykite, Graci...
– Kada gauti pinigai?
– Penktadienį, vienuoliktą valandą.
– Kas paėmė pinigus?
– Raisas Alfonsas. Pateikė vairuotojo teises, išduotas Senos departamente. Užsirašiau numerį. Žuji tuojau pat patikrins. Požymiai bendrais bruožais atitinka Grandeno požymius. Ar tu įsitikinęs, kad nedarome kvailystės?
– Nežinau.

– Graci? Čia Žuji. Vienintelis Raisas Alfonsas, turėjęs vairuotojo teises, kurį man pavyko surasti, prieš dvejus metus mirė Santė kalėjime. Sėdėjo už sukčiavimą, mirė nuo kepenų vėžio.
– Viskas sutampa. Jis galėjo ištraukti teises iš jo bylos. Ir pakeisti nuotrauką.
– Ar viršininkas viską žino?
– Jis ką tik atvažiavo. Ir Fregaras.
– Jie padės jums apsisaugoti?
– Dabar taip.

– Inspektorius Graciano?

– Paklausyk, mažuti, dabar aš užduosiu klausimus, o tu į juos atsakysi, ir kaip galima tiksliau. Ar supratai?

– Kaip jūs atspėjote?

– Aš nieko neatspėjau. Tu išsigandai. Bandžiau suvokti, kas tave išgąsdino. Prisiminiau revolverį. Paskui dingusią čekių knygelę. Daug ką sužinojau iš Bambi. Ėmiau svarstyti, kodėl mane visą laiką aplenkdavo. Dabar turi mane išklausyti. Aš sėdžiu prie viršininko stalo. Viršininkas sėdi šalia manęs. Jis irgi pakėlęs telefono ragelį. Be mūsų, dar yra du inspektoriai, iš nuostabos jiems akys ant kaktos iššoko. Suprask, jeigu apsirikai... Mums visiems šis reikalas labai svarbus.

– Aš neapsirikau.

– Gerai, dabar papasakok, ką veikei po to, kai paėmęs savo lagaminą išlipai iš traukinio. Kartu su Bambi nuvažiavote į Bak gatvę. Nuo čia ir pradėk.

– Pasakykite, kur ji dabar.

– Kaimyniniame kambaryje. Grandenas policininkų rankose.

– O jis neprotestavo?

– Ne, tik tvirtina, kad visa tai nesąmonė.

– Kuo jis vardu?

– Gaberas. Žanas Lu Gaberas.

– Jis dėvi trumpą paltą su gobtuvu, garbanotais plaukais ir šiek tiek panašus į merginą? Tas, kuris visada būdavo kartu su jumis?

– Taip, jis būdavo su manimi. Kada pradėjai mus sekti? Šeštadienį, apie antrą ar trečią valandą?

– Nežinau. Mes papietavome su Bambi. Paskui aš ją palikau. Iš pradžių nuvažiavau į Liono stotį pasižiūrėti,

kas ten vyksta. Kaimyninėje kupė palikau kaklaskarę. Tai mano motinos kaklaskarė. Joje – Nicos vaizdai. Dėl jos labai nerimavau, nes pagal ją galėjote atsekti mano pėdsakus. Nedrįsau prašyti, kad ją man grąžintų.

– Minutėlę.

– Ar norite patikrinti?

– Taip. Ką tada pagalvojai?

– Nežinau kodėl, bet pamaniau, kad suėmėte nusikaltėlį. Maniau, kad nusikaltimą padarė ligotas vyriškis, kurį mačiau koridoriuje. Beje, aš buvau teisus, jis buvo sulaikytas kupė. Jį sulaikė Gaberas.

– Pasakok viską iš eilės. Nesijaudink. Iš Liono stoties patraukei į Orfevro krantinę, ar ne?

– Taip. Ilgai ėjau pėsčias. Paskui įlipau į autobusą. Mačiau, kaip jūs su Gaberu išėjote iš pastato. Prie vartų kalbėjotės su kažkokiu vyriškiu. Jis buvo toks pat aukštas kaip ir jūs. Išgirdau, kad ketinate vykti į Diuperė gatvę. Norėjau prieiti prie jūsų. Paskui persigalvojau. Jūs sėdote į mašiną ir nuvažiavote. Aš irgi nuskubėjau į Diuperė gatvę. Namo numerio nežinojau, bet pamačiau gatvėje stovinčią policijos mašiną. Ėjau iš vieno priedurio į kitą. Pats nežinau, ko ieškojau. Galop man į galvą šovė, kaip maniau, puiki mintis. Nusprendžiau surasti Kabūrą. Ir aš jį radau.

– Kodėl taip nusprendėte?

– Nežinau. Jis ginčijosi traukinyje su moterimi, kurią mačiau negyvą. Niekaip negalėjau to išmesti iš galvos. Maniau, kad privalau ko nors griebtis. Ar suprantate, ką noriu pasakyti? Be to, tai buvo vienintelis siūlo galas. Girdėjau, kaip jis vagono koridoriuje pasisakė dirbąs firmoje „Proženʺ. Ėmiau ieškoti. Tiksliai nežinojau, kokia jo pavardė – Labūras ar Kabūras. Traukinyje

neatkreipiau į tai dėmesio. Paskambinau ir paprašiau pakviesti poną Abūrą.

– Tu skambinai į „Prožen"?

– Taip, paskui užėjau į kavinę Diuperė gatvėje. Užsisakiau „Viandokso". Pavarčiau Boteno žinyną. Jame buvo daugiau kaip dešimt „Prožen" adresų. Paskambinau į direkciją, paskui į filialus. Jį suradau trečiame filiale. Pasakiau, kad aš jų klientas, kad esu atsakingas už kalėdines dovanas.

– Žinau, tau davė jo adresą. Kas buvo toliau?

– Nusprendžiau, kad laiko turiu pakankamai. Nutariau eiti pėsčiomis. Tik vėliau sėdau į autobusą. Jo nebuvo namuose, šviesa už jo durų nedegė. Laukiau gatvėje. Nusipirkau laikraštį, pamačiau jame išspausdintą keleivių sąrašą. Nusprendžiau, kad rytą apsirikau, kad nusikaltėlio dar nesulaikė. Kabūras vis dar negrįžo. Išalkau. Užėjau į jo namo pirmame aukšte esantį restoraną suvalgyti bifšteksо. Valgydamas staiga pamačiau Kabūrą, jis pro vitrinos langą spoksojo į restorano salę. Paskui išėjau. Susimokėjau ir išėjau, jis jau buvo spėjęs nueiti iki gatvės galo, jam iš paskos sekė žmogus. Tai buvo policininkas trumpu paltu. Priėjęs gatvės galą, Kabūras pasileido bėgti.

– Kelintą valandą tai vyko?

– Vėlai, tikriausiai devintą.

– Ar ilgai ėjai jam iš paskos?

– Aš nesekiau jo. Prie stoties Kabūras sėdo į taksi. Nežinau tos stoties pavadinimo, ji yra netoli jo namų. Paryžiuje labai daug stočių.

– Tai Rytų stotis. Kada pametei jį iš akių?

– Jis sėdo į taksi. Gaberas taip pat. Buvau ramus, nes mačiau, kad jį seka policija. Šiaip ar taip, pinigų

nebeturėjau. Paryžiuje bifšteksas kainuoja brangiai. Grįžau pas Bambi, šiek tiek pavažiavau autobusu, paskui kelio galą drožiau pėsčias. Prie durų radau man paliktą raštelį. Ir nuėjau pas Sandriną, kur buvo Bambi.

– Gerai. Ką veikei kitą dieną, aš jau žinau. Man viską papasakojo Bambi. Iš pradžių, rytą, jūs atvažiavote į Orfevro krantinę. Niekaip negalėjote apsispręsti, užeiti pas mus ar ne. Galų gale pamatėte, kad apie vienuoliktą valandą iš pastato išėjo Gaberas.

– Jis sėdo į taksi.

– Ir nuvažiavo į Lafonteno gatvę apklausti ponios Garodi. Sekėte paskui jį taksi. Kodėl?

– Ogi todėl, kad šis bei tas privertė mane susimąstyti. Kabūras nebuvo žudikas. Mačiau, kaip jis ėjo peronu, kai laukiau Bambi prie išėjimo. Jis nebuvo iš tų dviejų, kurie kalbėjosi kupė. Maniau, kad žudikas – tas, kurį mačiau koridoriuje, tas ligotas, ir kad jūs darote klaidą.

– Taigi jūs su Bambi sekėte Gaberą?

– Taip. Pirmiausia jis nuvažiavo į Diuperė gatvę. Aš išlipau iš taksi, jis grįžo labai greitai.

– Ką tada pagalvojai?

– Nieko. Vėl važiavome paskui jį. Jis pasuko į Lafonteno gatvę. Priešais namą, į kurį užėjo, yra nedidelė kavinukė. Mes laukėme ten. Po kiek laiko jis irgi atėjo ir ėmė skambinti telefonu. Mane ir Bambi labiausiai jaudino tai, kad jūs visiškai susipainiojote. Ant namo, esančio Lafonteno gatvėje, durų pasižiūrėjau pavardę. Garodi nepažinojau, tik buvo aišku, kad kupė jos nebuvo, nes jos vietą užėmiau aš.

– Mes tai žinome. Kalbėk toliau.

– Vėl važiavome paskui Gaberą. Jis grįžo į Diuperė gatvę. Kelyje pametėme jį iš akių, bet jis jau buvo ten,

kai privažiavome. Aš ir Bambi, stengdamiesi net nekvėpuoti, laukėme kažkokiame koridoriuje ir pamatėme, kaip jis lipa žemyn su jaunu brunetu. Paskui sužinojau, kad tai Erikas Grandenas, Žoržetos Toma bičiulis.

– Gatvėje jie išsiskyrė. Jūs manėte, kad Gaberas dirba savo darbą ir nuvažiavote paskui jį. Kelintą valandą tai įvyko?

– Pirmą, o gal antrą. Jis sėdo į taksi ir nuvažiavo į Kliši. Bambi nepatenkinta ėmė burbėti, mes išleidome nemažai pinigų, tačiau mums taip ir nepavyko nieko išsiaiškinti.

– Taigi jūs atvažiavote iki Rivolani namo.

– Taip. Policininkas, vilkintis trumpu paltu ir gobtuvu, užėjo Kliši į kažkokį namą. Laukėme penkiolika minučių, išėjęs jis vėl sėdo į taksi.

– Paskui pametėte jį iš akių. Nusprendėte, kad išvyko į Orfevro krantinę arba pas kokį nors kitą liudytoją, ir nutarėte daugiau jo nebesekti.

– Mes papietavome Kliši. Restorane Boteno žinyne radome artistės adresą.

– Ir nuvažiavote į Trokadero.

– Taip.

– Tuo metu vis dar buvote įsijautęs į detektyvo vaidmenį.

– Taip.

– O kai nuvykote į Venseno mišką?

– Iš tiesų pirmiausia patraukėme į Venseno mišką. Mes taip daug važinėjome, kad aš šiek tiek susipainiojau.

– O kodėl važiavote į Venseno mišką?

– Kai jie lipo laiptais žemyn, išgirdome, kad ir Grandenas ketina ten važiuoti. Pamaniau, kad tai svarbu.

Buvau įsitikinęs, kad Grandenas nori padėti policijai. Sakė norįs suspėti į Venseno mišką iki prasidedant lenktynėms. Bambi palikau prie įėjimo į hipodromą, kad nereikėtų pirkti dviejų bilietų. Grandeną pamačiau prie kasos.

– Ką jis ten veikė?

– Statė už kažkokį žirgą. Šiek tiek palaukiau, bet nieko ypatinga neatsitiko. Pasižiūrėjau vieną ratą. Grandenas vėl sugrįžo prie kasų ir dar kartą pastatė.

– Kalbėk, kvailiuk.

– Ką gi, laikiausi toliau nuo jo, ten buvo labai daug žmonių. Nieko nežinojau apie istoriją su loterija ir naujais banknotais. Viską supratau tik šiandien rytą.

– Paskui atsidūrėte Trokadero.

– Taip. Pamačiau jus ir Gaberą išeinančius iš namo. Paskui Gaberas grįžo, o jūs laukėte jo mašinoje. Bambi tuo metu sėdėjo kavinėje, ji buvo labai pavargusi.

– Ir jūs sekėte paskui mane?

– Ne. Jūs išvažiavote su Gaberu. Bambi galėjo ištikti isterijos priepuolis. Nutarėme nebesekti. Pasivaikščiojome Senos krantine, paskui restorane pavakarieniavome.

– O kitą dieną, pirmadienį?

– Bambi nuėjo į savo kontorą. O aš nusprendžiau važiuoti į Trokadero pasišnekėti su artiste.

– Kodėl?

– Būčiau jai viską pasakęs. Ji būtų papasakojusi, ką žinojo ir ko nežinojau aš. Kai nuvykau, prie durų stovėjo policininkai. Pamačiau, kaip atbėgo Gaberas. Nusprendžiau, kad Elianą Dares ruošiasi suimti.

– Vadinasi, manei, kad kai suimami žmonės, susirenka daug policininkų?

– Ir dabar taip manau, nes kambaryje, kur esu, jų irgi prigužėjo. Jūs ketinate uždaryti mane į kalėjimą?

– Ne. Ar jie jau atvyko?

– Taip, atvyko.

– Nesijaudink. Sakyk man, ką išsiaiškinai po pietų, paskui aš tau pasakysiu, ką turi daryti.

– Pirma kalbėkite jūs, tik paskui aš baigsiu pasakoti. Jeigu ketinate mane suimti, daugiau nebeištarsiu nė žodžio, lauksiu, kol pasirodys mano tėvas.

– Paklausyk, mažyli, netrukus čia atves Grandeną. Gaberas dabar kaimyniniame kambaryje ir, sprendžiant iš veidų tų, kurie mus supa, jis viską neigia.

– O kur Bambi?

– Sėdi tame pačiame kabinete, kur ir aš. Laiko rankoje didžiulį sumuštinį su kumpiu. Valgo pasigardžiuodama. Netrukus ir tu galėsi užkąsti. Daug ką papasakojai, bet dar ne viską. Pasikalbėsime keletą minučių, paskui pakviesi prie telefono brigadininką. Kai baigsime pokalbį, turėsi eiti kartu su juo. Aš tau dar paskambinsiu, ar supratai?

– Gerai, tik bet kuriuo atveju praneškite mano tėvui, kas atsitiko.

– Jau pranešėme. Taigi kas vyko vakar po pietų?

– Bambi grįžo į kontorą. Ji neturėjo raktų, todėl duris palikau neužrakintas. Buvo be dešimt minučių dvi, Bambi į darbą turėjo grįžti penkiolika minučių po dviejų. Aš išvykau į Diuperė gatvę.

– Kodėl?

– Todėl, kad rytą prie Elianos Dares namų mačiau Grandeną. Man sukėlė įtarimą tai, kad jis slapstosi kaip ir aš. Sėdėjo „Dofine“, stovinčiame netoli namo. Dabar manau, kad iš tos mašinos išlipo Gaberas.

– Taigi tu atvažiavai į Diuperė gatvę. Kas vyko toliau?

– Užlipau laiptais. Jūs buvote pas Grandeną. Stovėdamas laiptinėje, nors ir tolokai nuo durų, girdėjau jūsų balsą. Paklausėte, ar jis kada nors girdėjo Rivolani ir Elianos Dares pavardes. Jis atsakė negirdėjęs. Nieko nesupratau. Prieš jums išeinant, spėjau nulipti keletą laiptelių. Bet jūs būtumėte pamatęs, kaip skubu žemyn, taigi nutariau, kad bus geriau, jei lipsiu aukštyn. Paklausėte manęs, ar aš nesu Grandeno draugas.

– Vadinasi, tas vaikinukas, vilkintis lietpalčiu, buvai tu?

– Taip. Jūs mane jau buvote pastebėjęs Orfevro krantinėje, o gal net matėte priešais artistės namą. Kad ir kaip ten būtų, į galvą man šovė viena mintis. Nuėjau pas Grandeną. Pasakiau jam, kad esu Sorbonos universiteto studentas ir ketinu leisti studentų laikraštį. Mes pasikalbėjome. Supratau, kad jis kažko bijo. Išbuvau pas jį dešimt minučių. Uždaviau keletą klausimų, kurie jam buvo nemalonūs: apie jo kambarį, apie gyvūnų nuotraukas. Nedrįsau prabilti apie žmogžudystę, buvau labai išsigandęs. Maniau, kad jeigu užsiminsiu apie traukinį, galbūt jis papasakos man, kas atsitiko vienai iš jo draugužių.

– Ar pabandei?

– Pabandžiau. Jis nieko nepapasakojo. Atvirkščiai, tuojau pat ėmė kamantinėti mane. Iš kur atvažiavau, kas aš toks, kur gyvenu. Išėjau. Mane sukaustė baimė. Pats nežinau kodėl, bet po kelių minučių, kai išlipau iš autobuso prie Bambi namo, viską supratau. Mane sekė „Dofinas“. Persėdau į kitą autobusą, paskui nusileidau

į metro. Tik vėliau grįžau į Bak gatvę, pasiėmiau lagaminą ir išvažiavau kuo toliau nuo to namo. Bambi paskambinau iš kavinės, esančios Lotynų kvartale.

– Gerai, vaike. O dabar perduok telefono ragelį brigadininkui.

– Gerai. Ar norite sužinoti, ką supratau šiandien, skaitydamas laikraštį?

– Man regis, ir aš viską supratau. Pažadu vėliau paskambinti. Būk protingas ir nesijaudink.

– Tardytojas Fregaras? Jums skambina Tarkenas.

– Ar pasisekė ką nors išsiaiškinti?

– Grandenas ilgai nesispyrios, priremsime jį prie sienos tuo čekiu. Jis išrašytas jo paties ranka, teisybė, pakeitus rašyseną, bet atpažinti galima. Elianos Dares parašas aiškiai padirbtas. Jis, matyt, ilgai plušėjo, kol išmoko jos parašą. Gal pavyks rasti juodraštį.

– O kaip baigėsi krata Gabero bute?

– Jo namuose – tikras šaunamųjų ginklų muziejus. Bet neradome nei revolverio, nei pinigų. Išsiaiškinome, kad jis našlaitis. Nuo šešerių metų jį auklėjo provincijoje gyvenanti teta. Nežinau, kodėl visi manėme, kad jo tėvas – svarbi figūra.

– Kas jį apklausė?

– Graci. Jis gerai pažįsta Gaberą ir puikiai išmano savo darbą. Nusivedė jį į pastatą priešais Teisingumo rūmus, kad būtų kuo mažiau šurmulio. Jau vakare, tikiuosi, galėsime pateikti svarbiausius faktus laikraščiams. Netrukus byla bus baigta.

– Pardi? Čia Graci. Ar pakvietei žmones iš banko ir hipodromo?

– Taip. Bet Fregarui tai neturės didelės reikšmės. Jie negali kategoriškai tvirtinti, kad atpažino Grandeną.

– Viršininkas atsiuntė Aluajo, jis tęs Gabero apklausą. Ar gali ateiti? Dabar tavo eilė.

– Duodu jam ragelį, jis gerai elgiasi.

– Danieliau, čia tu?

– Taip, tai aš. Ar jie prisipažino?

– Ne. Kol kas ne. Paklausyk, vaike, noriu užduoti tau dar vieną klausimą, tik vieną. Norėčiau išgirsti tikslų atsakymą.

– Kur Bambi?

– Išvažiavo į kontorą. Sugrįš vakare. Tu man irgi reikalingas čia, pasistengsiu sutvarkyti šį reikalą. Ar girdi mane?

– Girdžiu, inspektoriau, girdžiu.

– Nesuprantu, kodėl Gaberas nusprendė nužudyti artistę traukinyje, bet paskui leido išeiti jai iš stoties. Ar gali atsakyti į šį klausimą?

– Ne artistę jis norėjo nužudyti.

– Tuomet ką? Žoržetą Toma?

– Ne. Žoržeta Toma buvo jų bendrininkė! Jūs nieko nesupratote. Jie ketino nužudyti Bambi.

– Velniai rautų, kuo čia dėta Bambi?

– Bambi arba ką nors kitą. Nesvarbu, ką. Žoržeta Toma turėjo sulaikyti vieną iš kupė keleivių. Nesvarbu, ką, tik ne Elianą Dares. Gaberas turėjo užeiti į vagoną ir nužudyti vieną iš keleivių.

– Bet kodėl Gaberas nusprendė įvykdyti žmogžudystę būtent tame traukinyje?

– Čia ir slypi visa gudrybė. Ką jūs darėte, kai radote Žoržetos Toma lavoną? Tyrėte tik tai, kas susiję su jos

nužudymu. Paskui buvo nužudytas dar vienas tos kupė keleivis. Manėte, kad šalinami iš kelio neparankūs liudytojai. Ar suprantate? Gaberas puikiai žinojo, kaip viskas tokiais atvejais vyksta. Jis sukeitė juos vaidmenimis. Žmogus, nužudytas šiaip sau, be jokios priežasties, tampa auka. O tikroji auka tampa paprasčiausia liudytoja tik todėl, kad važiavo toje pačioje kupė ir nieko labai nedomino. Juolab kad Gaberas nė neketino tuo apsiriboti. Šiaip ar taip, jis vis tiek būtų dar ką nors nužudęs – Kabūrą arba Rivolani, kad tik istorija apie nepageidautinus liudytojus būtų patikimesnė. Ar supratote?

– Taip. Bet kaip jūs susiprotėjote?

– Jau sakiau jums. Todėl, kad jie norėjo sulaikyti kupė Bambi. Todėl, kad Grandenas pažinojo ir artistę, ir Žoržetą Toma, todėl, kad jos abi atsidūrė viename traukinyje, vienoje kupė, tačiau viena kitos nepažinojo. Manyti, kad Rivolani – pavojingas liudytojas, – galėjo tik tas, kas negirdėjo, kaip jis visą naktį knarkė. Žoržetai Toma nepasisekė, kad ji išlošė pinigų loterijoje. Kodėl jie nusprendė nužudyti artistę, aš nežinau. Bet nužudyti ketino būtent ją.

– Penktadienį, padirbę Elianos Dares parašą, jie pagal čekį gavo šešis milijonus frankų. Koks siaubas! O kiek tau metų?

– Kam? Man? Šešiolika.

– Tai siaubinga.

– Graci? Čia Tarkenas. Ateik, jis pasidavė.

– Kaip jums pavyko?

– Parodėme jo Žoržetos nuotraukas. Mirusios.

Štai kaip viskas baigėsi

Klausimas: Sakei mums, kad jau keletą mėnesių esi pažįstamas su Gaberu. Kada supažindinai jį su Žoržeta Toma?

Atsakymas: Maždaug prieš du mėnesius. Kartu pietavome nedideliame restoranėlyje Halėse.

Klausimas: Kada nusprendėte nužudyti Elianą Dares?

Atsakymas: Sprendimą priėmėme ne iš karto. Buvome daug sykių susitikę. Žanas Lu pasakojo mums apie savo darbą, apie kolegas. Iš pradžių nutarėme įvykdyti nusikaltimą nieko konkretaus neturėdami galvoje. Tai buvo savotiškas žaidimas. Juokėmės, nes Žoržeta Toma buvo labai naivi ir tikriausiai iš karto būtų įkliuvusi. Štai kaip viskas vyko. Kartą užsiminiau apie Elianą, pasakiau, kad turiu raktą nuo jos buto ir žinau, kad ji turi pinigų.

Klausimas: Ar seniai nebuvai matęs Elianos Dares?

Atsakymas: Keletą mėnesių. Žinojau, kad ji ieškojo manęs kavinėje Dantono aikštėje, kur mes susipažinome, bet aš ten nebesilankiau. Viskas nugrimzdo į praeitį.

Klausimas: Kam pirmam šovė į galvą mintis padaryti nusikaltimą?

Atsakymas: Visiems trims. Visi turėjome įvairių pasiūlymų, iš pradžių tai tebuvo žaidimas. Paskui Žanas Lu man pasakė, kad mūsų planas gali pasisekti ir būtų kvaila juo nepasinaudoti. Supratau, kaip viskas rimta, ir išsigandau. Pasakiau apie savo nuogąstavimus Žoržetai. Ji atsakė: „Paklausykime, ką jis pasakys, mes niekuo nesame įsipareigoję.“ Kartą užėjome į jo butą netoli Austerlico tilto. Jis parodė mums savo revolverius. Prasitarė, kad turi vieną su duslintuvu. Neturėsime jokių problemų, jis mus pridengs. Pasistengs atsirasti kontoroje tuo metu, kai bus pranešta žinią apie įvykdytą nusikaltimą. Turės visą informaciją.

Klausimas: Mintis pirmiausia nužudyti kurį nors kitą keleivį į galvą atėjo jam?

Atsakymas: Jis tvirtino, kad idealus nusikaltimas – toks, kuris įvykdomas be aiškių priežasčių. Be to, jeigu tiriant bylą pavyks pašalinti dar du liudytojus, iš kurių vienas ir bus tikroji auka, pavojaus tikrai išvengsime. Jis gerai pažinojo tuos, su kuriais dirbo. Tvirtino, kad jie tirs tik pirmosios žmogžudystės motyvus. O kitos dvi bus siejamos su pirmąja. Taigi pirmoji žmogžudystė turi būti nemotyvuota.

Klausimas: Vadinasi, Gaberas iš pat pradžių planavo įvykdyti tris žmogžudystes? Ir tai tave išgąsdino?

Atsakymas: Nežinau. Viskas atrodė taip nerealu. Žoržeta norėjo atsisakyti. Apie tai kalbėjomės sugrįžę namo. Man atrodė, kad Žanas Lu teisus. Be to, jeigu jau nusprendėme ką nors nužudyti, aukų skaičius nebėra taip svarbu. Aš ir dabar taip manau.

Klausimas: Net kai žinote, kad buvo nužudyti Rivolani ir mažylė Sandrina?

Atsakymas: Tada dar nežinojau, kas bus nužudyti. Ir dabar, kai sakau jums, kad nesvarbu, kiek yra nužudytųjų, man tai tėra abstrakcija, nes nematau jų veidų. Juk niekada nesu matęs nei Rivolani, nei Kabūro, nei tos merginos. Galbūt todėl mudviem su Žoržeta atrodė, kad viskas nerealu.

Klausimas: Kada nusprendėte pradėti vykdyti savo planą?

Atsakymas: Kai sužinojau, kad Eliana ketina važiuoti į Pietus filmuotis.

Klausimas: Kada sužinojote?

Atsakymas: Kai iki jos išvykimo buvo likusios dvi dienos, kai radau jos čekių knygelę. Ilgą laiką stebėjau jos butą. Kai ji išėjo, pasinaudojęs savo raktu užėjau į jos kambarį. Nieko neliečiau, nieko nepajudinau iš vietos. Ieškojau čekių knygelės. Ji niekada nepalikdavo jos namuose. Vieną dieną, matyt, labai skubėjo ir pamiršo pasiimti rankinę. Joje buvo ir jos čekių knygelė, ir kvietimas filmuotis Eks-an-Provanse. Išplėšiau čekį iš vidurio, o šaknelę nupjoviau skustuvo peiliuku. Žanas Lu turėjo sunaikinti čekių knygelę, kad negalėtumėte jos ištirti.

Klausimas: Iš kur sužinojai, kiek ji turi banke pinigų?

Atsakymas: Savo sekretere buvo padėjusi lapelį su sąskaitomis. Ne kartą esu jį ten matęs. Ji vedė apskaitą. Kas kartą patikrindavau, ar nepaėmė stambios sumos.

Klausimas: Kada užpildei čekį?

Atsakymas: Tai padariau ne aš, o Žoržeta. Tam sugaišome net du vakarus. Padirbinėdami Elianos parašą,

naudojomės senu Socialinės rūpybos skyriaus kvitu, kurį aptikau jos sekretere.

Klausimas: Bet juk banko parašas galėjo skirtis nuo parašo tame kvite.

Atsakymas: Teko rizikuoti. Aš turėjau pateikti čekį penktadienio rytą. Iš karto būtume atsisakę savo sumanymo, jei čekis būtų netikęs. Žanas Lu parūpino man Raiso vairuotojo teises. Pakeitėme nuotrauką. Banke sugaišau daug laiko, bet jie nesikabinėjo.

Klausimas: Kaip sužinojote, kad Eliana Dares išvyks iš Marselio „Fokėjiečiu" penktadienį?

Atsakymas: Žanas Lu, pasinaudojęs tarnybine padėtimi, gavo sąrašą visų keleivių, iš anksto užsisakiusių traukinio ar lėktuvo bilietus Marselyje ir Nicoje. Manėme, kad ji išvyks iš Marselio arba trečiadienio vakare, arba ketvirtadienį. Jos kontraktas baigėsi trečiadienį. Žoržetai nesunkiai pavyko susitarti su „Barlen" ir pakeisti išvykos į Marselį datą, kur ji turėjo demonstruoti savo firmos prekes.

Klausimas: Jūs turėjote iš anksto ją perspėti, kad nusipirktų bilietą į tą pačią kupė?

Atsakymas: Ne, dėl to nebuvo tartasi. Nežinau, kodėl ji išsirinko tą pačią kupė. Tereikėjo, kad važiuotų tuo pačiu traukiniu. Jeigu ji būtų grįžusi ketvirtadienį, „Barlen" būtų pasakiusi, kad šiek tiek pavargo, todėl grįžo anksčiau.

Klausimas: Ar manai, kad ji specialiai nusipirko bilietą į tą pačią kupė?

Atsakymas: Kai jos bilietas išlošė loterijoje, panoro, kad atsisakytume savo plano. Ji pamiršo, kad penktadienio rytą aš jau buvau paėmęs pinigus pagal čekį. O jos telegramą gavau tik penktadienį.

Klausimas: Kodėl ji norėjo atsisakyti sumanymo? Ar todėl, kad gavo septynis šimtus tūkstančių frankų?

Atsakymas: Jūs nepažinojote Žoržetos. Nesvarbu kiek – pusę, ketvirtadalį ar dešimtąją dalį tos sumos – ji būtų išlošusi, vis tiek būtų įžvelgusi Dangaus perspėjimą. Būtų bandžiusi sutrukdyti mūsų planui. Ji niekada nieko neišlošdavo.

Klausimas: Ar prisimeni telegramos tekstą?

Atsakymas: Taip. „Plano vykdyti negalima. Paaiškinsiu, kai susitiksime. Žoržeta." Pamaniau, kad ji išsigando. Kad ir kaip ten būtų, telegramą gavau penktadienį, jau po to, kai sutvarkiau reikalus banke.

Klausimas: Šiaip ar taip, telegramą ji turėjo išsiųsti tuojau pat. Beje, mes galime tai patikrinti.

Atsakymas: Telegrama buvo adresuota į Diupon-Laten. Kai kada palieku ten pasaugoti savo daiktus. Užsukau tik penktadienio vakare.

Klausimas: Ar ten palikote pinigus ir revolverį?

Atsakymas: Taip. Žano Lu lagamine.

Klausimas: Tarkime, Žoržeta Toma išsigando ir manydama, kad dar galima ką nors pakeisti, nusipirko bilietą į tą pačią kupė kaip ir Eliana Dares. Jūs tai sužinojote dar iki atvykstant traukiniui?

Atsakymas: Aš ne, bet Žanas Lu žinojo, jis turėjo keleivių, pirkusių išankstinius bilietus, sąrašą. Matyt, ji taip pasielgė tik todėl, kad norėjo, jog ir jis viską sužinotų, o jis išsigando. Nė vienas iš mūsų neturėjo būti apklaustas kaip liudytojas, kaip kupė keleivis.

Klausimas: Kai traukinys sustojo Paryžiuje, ji vis dėlto bandė sulaikyti merginą iš Avinjono. Kaip galėtum šitai paaiškinti?

Atsakymas: To neįmanoma paaiškinti. Žoržetos elgesys būdavo nenusakomas. Manau, paskutinę akimirką ji ėmė būgštauti, kad dėl jos kaltės pakeitus planą mus sučiups.

Klausimas: Kada sužinojai, kad nužudyta būtent ji?

Atsakymas: Kai nuvažiavau pas Gaberą, buvo vienuolika valandų. Buvome susitarę pas jį susitikti. Žanas Lu buvo ką tik grįžęs iš Liono geležinkelio stoties, kur policija jau buvo pradėjusi tyrimą. Tramoni buvo uždarytas jo bute. Žanas Lu man paaiškino, kad dabar už viską, kas atsitiko, atsakysime tik mudu. Pasijutau tarytum būčiau gavęs pagaliu per galvą, viskas susijaukė.

Klausimas: Kaip Gaberui pavyko atsivežti į savo butą Tramoni?

Atsakymas: Jis turėjo leidimą važinėti Žoržetos mašina. Suėmė jį ir pasakė, kad jeigu nekrės kvailysčių, gal jam ir pavyks jį išgelbėti. Tramoni buvo apgailėtinas tipas.

Klausimas: Kada jį nužudėte?

Atsakymas: Po to, kai grįžome iš Krua-de-Pti-Šan gatvės. Aš nežinojau, kad Žanas Lu ketina jį nužudyti. Maniau, kad pakaks Žoržetos mirties. Gaberas turėjo revolverį su duslintuvu. Tramoni skaičiavo pinigus, net nepastebėjo, kad į jį ketinama šauti. Kūną paslėpėme po lova. Naktį, antrą ar trečią valandą, lavoną išvežėme mašina. Rapė krantinėje įmetėme į Seną.

Klausimas: Paskui nužudėte Elianą Dares, nes buvote paėmę jos pinigus. Bet kodėl nužudėte Kabūrą?

Atsakymas: Iš pradžių Žanas Lu sakė, kad laikysimės savo plano. Taip kalbėjo: „Kad dar labiau sudrumstume vandenį.“ Paskui prasitarė man, kad padarė klaidą, kad kilo šiokių tokių sunkumų.

Klausimas: Jis pastebėjo, kad kažkas buvo kaimyninėje kupė, ir girdėjo, kaip jis išsivedė Tramoni?

Atsakymas: Taip. Manė, kad tai vienas iš kupė važiavusių keleivių, bet nežinojo, kuris. Susiprotėjo tik tada, kai su jumis grįžo į Liono geležinkelio stotį tirti bylos. Pamatė, kad kupė nebėra antrojo lagamino. Jeigu kažkas spėjo pabuvoti kupė iki tos akimirkos, kai ten užėjo geležinkelio tarnautojas, tai tas „kažkas" ir jį galėjo pastebėti. Ir tas „kažkas", be abejonės, buvo vienas iš kupė keleivių, atėjęs pasiimti savo lagamino.

Klausimas: Tik dėl šios priežasties?

Atsakymas: Ne. Kelionės metu įvyko incidentas. Žoržeta susiginčijo su Kabūru. Mums viską papasakojo Tramoni. Kabūras vakar telefonu pranešė jums savo adresą. Žanas Lu po to man tvirtino, kad nenori rizikuoti. Jis sekė jį ir po pertraukos nužudė Centrinės sporto salės tualete. Šitai sužinojau tik rytojaus dieną.

Klausimas: O kam šovė mintis pasinaudoti liftu?

Atsakymas: Man. Kartą jau buvo tekę ilgai jos laukti laiptinėje, ir aš, norėdamas pajuokauti, sustabdžiau lifto kabiną, kai Eliana kilo aukštyn. Paaiškinau Gaberui, kaip reikia daryti.

Klausimas: Vadinasi, Elianą Dares nužudei ne tu?

Atsakymas: Aš nieko nenužudžiau. Nežinojau, kaip viską užbaigti. Žanas Lu tvirtino, kad taip elgtis būtina. Kai nužudė Tramoni, jį apėmė žudymo manija. Teigė, kad nėra nieko paprasčiau, tereikia vieną kartą pabandyti. Apie Rivolani mirtį sužinojau tik šiandien rytą, perskaitęs laikraštį. O iš jūsų lūpų išgirdau, kad nužudyta dar viena mergina.

Klausimas: Kada Gaberas sužinojo, kad Garodi tuo traukiniu nevažiavo?

Atsakymas: Jis tai žinojo iš pat pradžių, juk kalbėjosi su kontrolieriais telefonu. Jie savo sąraše prie kiekvieno keleivio pavardės padeda varnelę. Prie Garodi pavardės varnelės nebuvo. Jam tik reikėjo šį faktą nutylėti. Apklausdamas Garodi jau žinojo, kad ji meluoja, nors toji atkakliai tvirtino, jog važiavo būtent tuo traukiniu. Šis faktas jus dar labiau supainiojo.

Klausimas: Ir vis dėlto Gaberas žinojo, kad jos gultas buvo užimtas? Ar tai kėlė jam nerimą?

Atsakymas: Taip, kėlė. Jam daug kas kėlė nerimą. Kvailas Tramoni elgesys. Tai, kad traukinyje jį matė pernelyg daug žmonių. Be to, Tramoni Žoržetos kišenėje, tuščioje dėžutėje, kur ji laikydavo aspirino tabletes, aptiko loterijos bilietą. Mes vėliau tai sužinojome, liudytojai prisiminė, kaip Žoržeta vakare traukė iš savo lagamino dėžutę. Ji, matyt, norėjo turėti ją po ranka. Visada turėdavo. Bet Tramoni nesugalvojo nieko geriau, kaip tuščią dėžutę įdėti atgal į lagaminą. Žanas Lu sakė, kad nusikaltėliai dažniausiai dėl tokių kvailysčių ir įkliūva.

Klausimas: Ar Tramoni jums pasakė, kad sužinojo, jog Žoržeta išlošė septynis šimtus tūkstančių frankų?

Atsakymas: Tai apgailėtinas tipas. Kai pamačiau jį pas Gaberą, drebėjo iš baimės. Pasakė, kad ketino tik paimti iš jos loterijos bilietą. Nenorėjęs, kad šauktų. Užsirašęs visus loterijos bilietų, kuriuos pardavė, numerius. O kadangi niekam nebuvo prasitarusi apie tai, kad išlošė, nusprendė, kad ji dar nematė laimėjimų lentelės laikraštyje ir nieko nežino. Pasiėmęs atostogų sekė ją iki Paryžiaus. Nežinau, kaip tikėjosi išsisukti. Man regis, jis buvo visiškas kvailys.

Klausimas: O kaip jūs ketinote išsisukti?

Atsakymas: Nežinau. Pasiklioviau Gaberu. Kai apie tai kalbėjomės prie jo namo, viskas atrodė taip paprasta, nebuvau matęs tų žmonių. Ir revolverio nebuvau matęs, jis man jį parodė.

Klausimas: Kodėl jo nekenti?

Atsakymas: Taip nėra.

Klausimas: Kodėl savo kaltę nori suversti jam?

Atsakymas: Dabar tai nebeturi reikšmės. Tai nieko nebepakeis. Kai jis įlipo į vagoną, pinigai jau buvo mano kišenėje. Jeigu Tramoni nebūtų nužudęs Žoržetos, esu įsitikinęs, kad tai būtų padaręs Gaberas. Jis norėjo ką nors nužudyti.

Klausimas: Ko siekėte?

Atsakymas: Nesuprantu jūsų klausimo.

Klausimas: Kodėl visa tai padarėte?

Atsakymas: Nežinau. Norėjome išvažiuoti į Pietų Afriką arba į Australiją. Pirmas būčiau išvažiavęs aš su Elianos šešiais milijonais kišenėje, paskui, šiek tiek vėliau, pas mane būtų atvykusi Žoržeta. Galbūt ir Žanas Lu. Nežinau. Mes būtume ką nors sugalvoję. Tikrai būtume išvažiavę.

Vyriškis, vardu Graci, kairės rankos alkūne atsirėmęs į stalą, sėdėjo vienas savo viršininko kabinete. Dešinės rankos delne laikė suspaudęs du likusius „Smith ir Wesson“ patronus. Jo mintys sukosi apie sūnelį Dino – jam tik treji metukai ir septyni mėnesiai, jis miega sugniaužęs mažus kumštelius ant pagalvės, – kaip visada, galvojo apie visokiausius niekus. Kai į kabinetą įžengė viršininkas, lėtai padėjo priešais jį abu patronus.

Viršininkas pažvelgė į jį, uždarė duris, numetė ant stalo rašomąja mašinėle išspausdintus lapus ir pasakė:

– Na, pone Holmsai, kaip sveikatėlė? Vakare ketinau eiti į kiną, bet neišdegs.

Jis išsitraukė iš viršutinės švarko kišenės cigaretę ir tarė:

– Tas šunsnukis Fregaras tikriausiai lengviau atsiduso. Prašyčiau ugnies, iš manęs visada nukniaukia degtukus.

Vėl atsidarė durys. Malė įkišo galvą į kabinetą ir pranešė, kad koridoriuje laukia mergina.

– Po perkūnais! – sušuko Graci. – Vos nepamiršau.

Jis paprašė sujungti su Marseliu. Pasakė, kad tuojau išeis iš kabineto, tik nori susitarti, kaip atvežti į Paryžių tą vaikiną. Šviesiaplaukė mergina neryžtingai žengė per slenkstį, ją pamatęs viršininkas tarė:

– Užeikite, mažute, sėskitės į fotelį, na, kaip sekėsi darbe?

Ji nieko neatsakė. Stovėjo prie lango, nuo lempos sklindanti šviesa apšvietė jos gražų, išblyškusį veidą. Graci, kalbėdamas telefonu, sekė ją akimis.

– Paklausyk, vaike. Dabar septynios valandos. Po valandos tave nuveš į Marinjan. Tavo tėvas davė sutikimą. Skrisi kariniu lėktuvu, vykstančiu į Alžyrą. Lauksiu tavęs Buržė oro uoste.

– Kelintą valandą atskrisiu į Paryžių?

– Vienuoliktą. Dėl šios nakties pasirūpinta, su tavo tėvu susitarta. Rytoj jis bus čia.

– Kad mane apgintų?

– Ne, kad atvežtų tau švarius baltinius. Tikriausiai tau teks susitikti su Gaberu ir Grandenu, ar neprieštarausi?

– Labiau norėčiau susitikti su kai kuo kitu.

– Duodu tau penkiasdešimt sekundžių, kalbėk.

Kol mergina, vilkinti mėlynu paltu, nušviesta lempos šviesos, kalbėjo telefonu, viršininkas rūkė cigaretę barstydamas ant švarko pelenus, o jo veidas, nors atrodė išvargęs, kaip visada švytėjo.

Graci apėjo stalą. Girdėjo iš toli telefonu kalbančio jaunuolio balsą. Panelė Benžamena Bombà stovėjo priešais lempą, atsukusi jiems nugarą, ir, užuot atsakinėjusi į klausimus, tik tyliai linkčiojo galva: taip, taip, taip. O vaikiūkštis berte bėrė:

– Ar girdi, alio, jie atveš mane, alio, aš vėl tave pamatysiu, pamatysiu tave šįvakar, alio, ar girdi mane, kodėl nieko nesakai, Bambi? – Kartojo: – Bambi, mano mažyte Bambi.

O ji, šviesiaplaukė, nušviesta lempos šviesos, nepratarė nė žodžio, tik linkčiojo galva, tarytum sakytų: taip, taip, taip.

Paryžius, 1962 sausis

Jau išėjo *Juodosios serijos* knygos:

1. Colin Dexter, *Paskutinis autobusas į Vudstoką*
2. Petra Oelker, *Mirtis prie muitinės*
3. Ed McBain, *Kita Niujorko pusė*
4. -ky, *Katė negali nepeliauti*
5. Raidas Dubrė, *Patvarumo riba*
6. Boileau-Narcejac, *Šaltas prakaitas*
7. Tony Hillerman, *Laiko vagis*
8. Sébastien Japrisot, *Mirtininkų kupė*

Netrukus pasirodys:

Colin Dexter, *Tylus Nikolo Kvino pasaulis*
Patricia Cornwell, *Visi įkalčiai*
Josephine Tey, *Dainuojantys smėlynai*

Jeigu esate vilnietis(-ė) arba atvykote į Vilnių, kviečiame užsukti į leidyklą, kurioje *Juodosios serijos* detektyvus galima nusipirkti mažesnėmis kainomis.

Klubo narių laukia konkursai, siurprizai, lengvatos.

Rašykite adresu:

Leidykla *Baltos lankos*
Detektyvų mėgėjų klubas
Mėsinių g. 4, 2001 Vilnius

Elektroninis paštas:
baltos.lankos@post.omnitel.net

Informacijos teiraukitės
tel. (22) 220126,
faks. (22) 220152

UAB „Baltų lankų“ leidyba,
Mėsinių g. 4, 2001 Vilnius
Spausdino AB „Vilspa“,
Viršuliškių sk. 80, 2056 Vilnius
Užsakymas 207

b a l t o s   l a n k o s

Iš penkių į Paryžių vienoje kupė važiavusių keleivių gyva lieka tik toji, kuri iš tikrųjų turėjo būti nužudyta. Kas žudikas? Kokie nusikaltimo motyvai? Kraujas liejasi dėl pinigų, dėl meilės intrigų, norint atsikratyti nepageidaujama liudytoja, o gal žudoma vien dėl malonumo žudyti? Šioje painioje byloje taškas padedamas tada, kai, regis, nebelieka nei aukos, nei žudiko, nei liudininkų...

Sébastien Japrisot – tikroji pavardė Jean-Baptiste Rossi, gimė 1931 metais Marselyje. Vienas garsiausių prancūzų psichologinio detektyvo meistrų. 1962 metais išspausdino du detektyvinius romanus – *Mirtininkų kupė* ir *Spąstai pelenei*. Už pastarąjį buvo apdovanotas Didžiuoju detektyvo prizu. Už kūrinį *Dama su akiniais ir ginklu automobilyje* (1966) Prancūzijoje buvo apdovanotas Garbės, o Anglijoje – Geriausio kriminalinio romano prizu. Pagal Japrisot romaną *Pragaištinga vasara* sukurtas filmas 1984 metais buvo apdovanotas Cezariu už geriausią ekranizaciją.